

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Jan Hodek

Ochrana osobních údajů

se zaměřením na jejich zpracování a ochranu v civilním letectví

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: doc. Dr. iur. Harald Christian Scheu, Mag. phil., Ph.D.

Katedra evropského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 20. 5. 2020

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracoval samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 231 119 znaků včetně mezer.

Jan Hodek

V Praze dne 20. 5. 2020

Poděkování

Rád bych tímto poděkoval docentu Scheuovi, který mi umožnil psát diplomovou práci na individuálně zvolené téma a poskytoval mi cenné rady a podněty i ve ztížených podmínkách během nouzového stavu. Rovněž bych rád poděkoval své rodině, přítelkyni a blízkým, kteří mě v průběhu studia podporovali. Zvláštní poděkování náleží rovněž Mgr. Lucii Cízlerové za provedení jazykové kontroly této práce.

Obsah

Úvod	1
1 Vývoj ochrany osobních údajů a potřeba jejich ochrany	4
1.1 Právo na soukromí.....	4
1.2 Pojem osobní údaj a ochrana osobních údajů.....	5
1.3 Důvody ochrany osobních údajů.....	7
1.4 Kontinuita GDPR se Směrnicí o ochraně osobních údajů.....	8
1.4.1 Místní působnost GDPR a jeho extraterritorialita.....	8
1.4.2 Zásada transparentnosti.....	9
1.4.3 Kodexy chování.....	10
1.4.4 Přístup založený na riziku a posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.....	11
1.4.5 Předávání osobních údajů do třetích zemí.....	12
1.5 Diskontinuita GDPR se Směrnicí o ochraně osobních údajů.....	14
1.5.1 Zásada integrity a důvěrnosti.....	14
1.5.2 Zásada odpovědnosti.....	15
1.5.3 Zrušení oznamovací povinnosti a záznamy o činnostech zpracování.....	16
1.5.4 Předchozí konzultace.....	16
1.5.5 Ohlašování a oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů.....	17
1.5.6 Pověřenec pro ochranu osobních údajů.....	20
1.6 Shrnutí a relevance první kapitoly.....	23
2 Úvod do civilního letectví	25
2.1 Civilní letectví a další základní pojmy.....	25
2.2 Základ právní regulace civilního letectví.....	26
2.3 Aplikace GDPR v civilním letectví.....	29
2.4 Vztah právní regulace civilního letectví a GDPR.....	30
3 Zpracování osobních údajů cestujících v obchodní letecké dopravě	33
3.1 Nabídka služeb v obchodní letecké dopravě.....	33
3.2 Vytvoření rezervace a prodej přepravního dokladu.....	34
3.3 Provozování webových stránek obsahujících elektronický rezervační systém.....	36
3.4 Vlastní rezervační systém a GDS.....	39
3.4.1 Vlastní rezervační systém leteckého dopravce.....	39
3.4.2 GDS.....	39
3.5 Jednotlivé způsoby vytvoření rezervace.....	40
3.5.1 Vytvoření a prodej letenky prostřednictvím vlastního rezervačního systému leteckého dopravce.....	40
3.5.2 Vytvoření rezervace a prodej letenky prostřednictvím GDS umístěného na webových stránkách leteckého dopravce.....	42

3.5.3	Vytvoření rezervace a prodej letenky prostřednictvím agentury (a GDS).....	44
3.6	Proces odbavení cestujícího.....	49
3.7	Realizace smlouvy o přepravě.....	52
3.7.1	Codesharové lety.....	53
3.7.2	Interline.....	55
3.8	Shrnutí třetí kapitoly.....	56
4	Zpracování API a PNR informací.....	58
4.1	Zpracování osobních údajů dle API směrnice.....	58
4.2	Zpracování osobních údajů dle PNR směrnice.....	60
5	Extrateritoriální působnost GDPR a předávání osobních údajů do třetích zemí	65
5.1	Extrateritoriální působnost GDPR v obchodní letecké dopravě.....	65
5.2	Některé případy extrateritoriality GDPR v obchodní letecké dopravě.....	65
5.3	Předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě.....	66
5.4	Některé případy předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě.....	70
5.5	Kombinace extrateritoriality a předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě.....	72
5.6	Případ extrateritoriality a následného předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě.....	72
5.7	Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04 a posudek SDEU 1/15 ...	73
5.7.1	Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04.....	73
5.7.2	Posudek SDEU 1/15.....	75
5.8	Shrnutí páté kapitoly.....	77
6	Pověřenec leteckého dopravce a další zpracování osobních údajů v civilní letectví.....	78
6.1	Pověřenec leteckého dopravce.....	78
6.2	Další zpracování osobních údajů leteckým dopravcem	79
6.2.1	Zpracování osobních údajů v souvislosti s Nařízením 261.....	79
6.2.2	Zvláštnosti zpracování osobních údajů leteckým dopravcem v pracovněprávních vztazích.....	83
6.2.3	Věrnostní programy v obchodní letecké dopravě.....	86
6.3	Ochrana osobních údajů a bezpilotní letadla.....	87
	Závěr.....	90
	Seznam použitých zdrojů.....	96
	Seznam použité literatury	96
	Seznam použitých stanovisek a pokynů Evropského sboru pro ochranu osobních údajů a WP 29	97
	Seznam použitých odborných článků dostupných online.....	98
	Seznam použitých článků a jiných informací dostupných na webových stránkách Úřadu pro ochranu osobních údajů.....	99

Seznam dalších použitých internetových zdrojů	99
Seznam použitých IATA a ICAO zdrojů	100
Seznam použitých právních předpisů	101
Seznam použité judikatury	105
Seznam ostatních zdrojů	107
Abstrakt.....	110
Klíčová slova:.....	111
Abstract	112
Key words:	113

Úvod

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku ochrany osobních údajů a reflektuje účinnou evropskou právní úpravu ke dni uzavření této diplomové práce, pokud v ní není výslovně uvedeno jinak. Téma diplomové práce bylo zvoleno s ohledem na skutečnost, že v českém právním prostředí existuje řada publikací, které se zabývají problematikou ochrany osobních údajů, nicméně žádná z nich neaplikuje tuto problematiku do sféry civilního letectví, jež dle mého názoru představuje značně specifickou oblast, a to s ohledem na povahu, rozsah a způsob zpracování osobních údajů. Jen v roce 2018 bylo dle statistik ICAO¹ přepraveno prostřednictvím letecké dopravy 4,3 miliardy cestujících.² Pokud budeme uvažovat minimální potřebný počet operací s osobními údaji pro zajištění obchodní letecké dopravy tohoto počtu osob, dojdeme k závěru, že došlo k více než 17 miliardám operací s dotčenými osobními údaji.³

Diplomová práce je rozdělena do šesti kapitol, přičemž těžištěm této diplomové práce je její specifické zaměření, jehož zpracování předpokládá alespoň základní znalost problematiky ochrany osobních údajů a civilního letectví. Z tohoto důvodu obsahuje diplomová práce uvedení do obou problematik v podobě první a druhé kapitoly. Tyto představují obecný základ pro lepší porozumění kapitolám následujícím a pojednávají o vlastní aplikaci právních norem upravující zpracování a ochranu osobních údajů v civilním letectví.

První kapitola se věnuje obecné problematice ochrany osobních údajů a její právní úpravě. Krátce pojednává o jejím historickém vývoji a zmiňuje některé milníky, které vedly

---

¹ Mezinárodní organizace pro civilní letectví (dále jen „ICAO“). Jedná se o mezivládní organizaci přidruženou k OSN. ICAO bylo ustanoveno signatáři Chicagské úmluvy v roce 1944. Česká republika, resp. Československo přistoupilo k Chicagské úmluvě v roce 1947. Ve sbírce mezinárodních listin je vyhlášena pod č. 147/1947 Sb. m. s. (dále jen „Chicagská úmluva“).

² ICAO. *Annual Report 2018: The World of Air Transport in 2018*. In: icao.int. [online]. Datum publikace 2019. Bez data aktualizace. [cit. 27.01.2020]. Dostupné z <https://www.icao.int/annual-report-2018/Pages/the-world-of-air-transport-in-2018.aspx> Autor této diplomové práce prohlašuje, že ke dni vypracování této diplomové práce nejsou dostupné statistiky z roku 2019.

³ Skutečný počet operací je ve skutečnosti výrazně vyšší. Pro uvedený počet operací bylo uvažováno, že všechny rezervace byly prováděny cestujícím bez zprostředkování cestovní agenturou. Rovněž nebyly uvažovány operace, které nejsou nezbytné pro provedení letecké přepravy, ale tvoří sekundární zpracování osobních údajů, které je prováděno na základě zákonného požadavku. Pro výpočet autor této diplomové práce uvažuje, že všechny lety byly provedeny v rámci území EU.

společnost k přijetí právní úpravy, jež by danou problematiku regulovala. Dále se zaměřuje na některé nové právní instituty a podstatné dílčí změny, které s sebou přinesla právní úprava této problematiky účinná od 25. května 2018, zároveň zohledňuje zejména instituty a skutečnosti relevantní ve vztahu k následujícím kapitolám.

Druhá kapitola této diplomové práce představuje obecný základ právní úpravy civilního letectví, vysvětluje a definuje některé jeho základní pojmy a stručně pojednává o vztahu právních norem regulujících civilní letectví s Nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 1—88, (dále jen „GDPR“).

Následující kapitoly aplikují vybrané právní předpisy týkající se ochrany a zpracování osobních údajů do roviny civilního letectví, přičemž se zaměřují zejména na oblast provozování obchodní letecké dopravy a danou problematiku zkoumají především z pohledu leteckého dopravce. V tomto ohledu se pokouší zmapovat procesy zpracování osobních údajů počínající nabídkou služeb, pokračující vytvořením rezervace, vystavením přepravního dokladu a poskytnutím přepravních služeb leteckého dopravce, končící některými nezbytnými administrativními procesy, které jsou s těmito úkony spjaté a při nichž rovněž dochází ke zpracování osobních údajů. Kromě aplikace dané právní úpravy do oblasti civilního letectví mj. popisují právní vztahy mezi jednotlivými správci a zpracovateli, kteří se podílejí na zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě a upozorňují na některé komplikované problémy spojené s předáváním osobních údajů mimo Evropský hospodářský prostor (dále jen „EHP“), resp. do zemí, které neposkytují odpovídající úroveň ochrany osobních údajů. V neposlední řadě se také okrajově zabírají problematikou vybraného zpracování osobních údajů některých zaměstnanců leteckého dopravce nebo problematikou ochrany osobních údajů souvisejících s provozem bezpilotních letadel.

Diplomová práce si klade za cíl především zmapovat unikátní procesy a vztahy existující při zpracování osobních údajů v civilním letectví. S ohledem na rozsah zpracovávaných osobních údajů zároveň klade důraz na jejich zpracování v obchodní letecké dopravě. Autor diplomové práce dále zkoumá, zda současná evropská právní úprava ochrany osobních údajů představuje pro letecké dopravce nepřekonatelnou právní překážku pro realizaci své činnosti nebo se jedná pouze o další z řady komplikovaných

právních předpisů, které dopadají na provozování obchodní letecké dopravy a na oblast celého civilního letectví.

Tato diplomová práce se rovněž na některých reálných případech zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě pokouší nastínit faktický rozsah místní působnosti GDPR. Cílem této diplomové práce není poskytnout komplexní informace o obecné právní úpravě ochrany osobních údajů, ani definice a výklad všech základních pojmů a právních institutů GDPR.

Při psaní této diplomové práce bylo využito zejména metody popisné, historické, komparativní a metody rozboru právních předpisů, které byly uplatňovány především k popisu vývoje právní úpravy ochrany osobních údajů a v některých případech k její komparaci s účinnou právní úpravou. Při vlastní aplikaci právní úpravy ochrany osobních údajů do roviny civilního letectví využíval autor této diplomové práce vyjma metody komparativní a historické všechny výše uvedené metody a v méně častých případech rovněž názory odborníků a ve výjimečných případech také vlastní výklad právních předpisů se zaměřením na výklad jazykový, systematický a logický.

Podklady pro tuto diplomovou práci jsou tvořeny zejména relevantními právními předpisy, související judikaturou, články v odborných právnických časopisech, odbornou literaturou, a to jak českou, zahraniční a v neposlední řadě stanovisky a pokyny WP29 a Evropského sboru pro ochranu osobních údajů (dále jen „Sbor“).

1 Vývoj ochrany osobních údajů a potřeba jejich ochrany

1.1 Právo na soukromí

Právní pojmy *osobní údaj a ochrana osobních údajů* měly svého předchůdce. Předtím, než je právní věda vytvořila, pracovala s termínem *právo na soukromí*. Tento pojem použili ve svém, dnes již poměrně málo známém, článku *The Right to Privacy* Samuel Warren a Louis Brandeis na konci roku 1890.⁴ Zde autoři s odkazem na osobu soudce Thomase E. Cooleyho definovali právo na soukromí jako právo „*být ponechán na pokoji*“⁵ a označili jej za nové subjektivní právo jedince. Později došlo k jeho překvalifikování a bylo označeno za základní lidské právo, které je uznáváno a garantováno ve většině právních systémů. V dnešní době je ovšem nutné právo na soukromí chápat nikoli jako osamocené subjektivní právo, ale spíše jako svazek dílčích práv.⁶

V rovině mezinárodněprávní úpravy se právem na soukromí zabývala Organizace spojených národů, a to zejména v souvislosti s tragickými událostmi druhé světové války, kdy v roce 1948 vydala Všeobecnou deklaraci lidských práv. Tato deklarace si kladla za cíl zamezit tomu, aby se neopakovala situace, kdy v letech 1939—1945 docházelo ke zločinům proti lidskosti.

Z pohledu práva na ochranu osobních údajů je nutné konstatovat, že před a v průběhu druhé světové války docházelo k operacím s osobními údaji, které bychom nyní označili za nezákonné sekundární zpracování osobních údajů a které bylo činěno za účelem určení osob pro transporty a jejich následnou likvidaci v koncentračních táborech.

Přibližně o dva roky později došlo v Evropě dne 4. listopadu 1950 k přijetí Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, která právo na soukromí rovněž garantovala. V prostředí českého právního řádu je toto právo garantováno Listinou

---

⁴ WARREN Samuel D, BRANDEIS, Luis D. *The Right to Privacy*, Harvard Law Review, Vol. 4, No. 5., Harvard Law Review Association 1890. [online]. [cit. 10. 1. 2020]. Dostupné z https://www.jstor.org/stable/1321160?seq=1#metadata_info_tab_contents s. 195.

⁵ S. 195, tamtéž.

⁶ MORÁVEK, Jakub. *Ochrana osobních údajů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů (nejen) se zaměřením na pracovní právní vztahy*. Praha: Wolters Kluwer ČR 2019. 420 s. ISBN 978-807598-587-3, s. 23.

základních práv a svobod⁷ (dále jen „Listina“), zejména článkem 10, odstavcem 2 Listiny, který upravuje právo na ochranu před neoprávněným zasahováním do soukromého života.⁸

1.2 Pojem osobní údaj a ochrana osobních údajů

Je-li výše zmíněný pojem práva na soukromí v evropském právním prostředí relativně mladý, poté pojem osobní údaj je produktem vývoje až posledních desetiletí. Ke komplexní definici pojmu osobního údaje se Evropa dostala až o více než 100 let později po definování pojmu práva na soukromí jako takového, a to přijetím Úmluvy o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních dat ze dne 4. 11. 1950.⁹ To ovšem neznamená, že dílčí právní úpravy na úrovni jednotlivých evropských států pojem osobní údaj neznaly a nepracovaly s ním. Zejména v oblasti Skandinávie, Beneluxu a Německa se kladl důraz na ochranu osobních údajů ještě před jejím přijetím na evropské úrovni.

V rámci Evropské unie přinesla první ucelenou úpravu v této oblasti Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23. 11. 1995, s. 31—50, (dále jen „Směrnice o ochraně osobních údajů“), resp. v právních předpisech, které tuto směrnici transponovaly do právních řádů členských států. Směrnice o ochraně osobních údajů byla poté v roce 2016 s účinností od 25. května 2018 nahrazena GDPR.

Český právní řád právo na ochranu osobních údajů, podobně jako v případě práva na soukromí, reflektuje v Listině, kdy stanovuje, že každý je chráněn před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.¹⁰ Dále je tato ochrana obsažena (zákonné provedení práva garantovaného Listinou) v zákoně č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, částka 47/2019, 24. 4. 2019, s. 890—911

---

⁷ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, částka 1/1992, 28. 12. 1992, s. 17—23.

⁸ Článek 10, odst. 2 Listiny.

⁹ V České republice vyhlášeno pod č. 115/2011 Sb. m. s.

¹⁰ Článek 10, odst. 3 Listiny.

(dále jen „ZZOU“),¹¹ a to i přes skutečnost, že přímo aplikovatelná právní úprava je obsažena v GDPR.

Důvody dílčí vnitrostátní právní úpravy v jednotlivých členských státech Evropské unie vycházejí zejména z problematického legislativního procesu GDPR, které bylo z počátku připravováno stejně jako předchozí právní úprava Evropské unie v podobě směrnice¹² a až později došlo k její transformaci na přímo aplikovatelné nařízení.¹³ K pojetí myšlenky posílit ochranu osobních údajů a provést novelizaci Směrnice o ochraně osobních údajů došlo již v roce 2012. Práce na právní úpravě v podobě GDPR probíhaly přes 4 roky.¹⁴ Přestože se jedná o právní předpis ve formě nařízení, ponechává GDPR některé aspekty právní úpravy na jednotlivých členských státech. GDPR osobní údaj definuje jako veškerou informaci, jež činí fyzickou osobu identifikovanou či identifikovatelnou, a to zejména odkazem na určitý identifikátor, například jméno, identifikační číslo, lokační údaje, síťový identifikátor nebo na jeden či více zvláštních prvků fyzické, fyziologické, genetické, psychické, ekonomické, kulturní nebo společenské identity této fyzické osoby.¹⁵

Za určitý paradox je možné považovat, že navzdory svým některým legislativním nedostatkům mělo GDPR jeden zásadní dopad, který lze hodnotit kladně. I přes to, že GDPR klade gros povinností při ochraně osobních údajů na správce a zpracovatele osobních údajů, silná mediální kampaň, kterou bylo možné v některých případech možné označit až za hysterii a která byla spojena s přijetím GDPR a jeho vstupem v účinnost 25. května 2018, vehnala pojem osobních údajů a potřebu jejich ochrany do povědomí mnoha fyzických osob, tedy subjektů údajů.

---

¹¹ Nahrazuje zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, částka 32/2000, 25. 4. 2000, s. 1521—1532, který byl v letech 2000-2019 základním právním předpisem v rovině českého právní řádu, který upravoval ochranu osobních údajů (dále jen „ZOOU“).

¹² GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7380-233-2, s. 123.

¹³ SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck 2011. 382 s. ISBN: 978-80-7400-334-9, s. 102, 103.

¹⁴ European Data Protection Supervisor. *The History of the General Data Protection Regulation*. [online]. [cit. 10. 1. 2020]. Dostupné z https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en.

¹⁵ Článek 4, bod 1 GDPR.

GDPR nicméně nepřineslo tolik zmiňovanou revoluci v ochraně osobních údajů. Veřejnost se shoduje, že se jedná spíše o její *evoluci*.¹⁶ Právní úprava v podobě GDPR totiž ze Směrnice o ochraně osobních údajů v mnohých ohledech vychází či ji přejímá.

1.3 Důvody ochrany osobních údajů

I v dnešní době se častokrát setkáme s následující otázkou: „*Proč vlastně chránit osobní údaje?*“. Je faktem, že společně s příchodem moderních technologií se značná část lidské populace dílem vzdala svého soukromí ve prospěch pohodlí. Osobní údaje jsou v hojné míře poskytovány provozovatelům softwarových aplikací, sociálních sítí nebo podnikatelům při objednávání zboží nebo služeb prostřednictvím sítí elektronických komunikací.

Jedním z hlavních cílů, které si klade nová právní úprava ochrany osobních údajů, je poskytnout právě těmto subjektům údajů možnost omezit zpracování osobních údajů či přímo zastavit nežádané nebo dokonce nezákonné zpracování osobních údajů.¹⁷ V současné době ovšem není možné poskytnout relevantní závěry o tom, zda bylo tohoto cíle dosaženo.

S jistou mírou nadsázky je možné říct, že osobní údaje se v posledních desetiletích staly cennou a ceněnou komoditou. Osobní údaje lze využít, resp. zneužít, k celé škále procesů, počínaje cílenou reklamou a konče krádeží identity. Mezi nejznámější případy zneužití, resp. nezákonného zpracování osobních údajů, poslední dekády patří dnes již notoricky známá kauza společnosti Cambridge Analytica.¹⁸ Na poli využití osobních údajů má jejich zneužití významný podíl a osobní údaje jsou často cílem kybernetických útoků, přitom počty těchto útoků se kontinuálně zvyšují.¹⁹ Nehledě na excesy však na denní bázi dochází především k zákonnému zpracování osobních údajů pro dosažení legitimních cílů,

---

¹⁶ KOUKAL Lukáš & al. Právní prostor. *Ochrana osobních údajů ve světle obecného nařízení GDPR*. In: pravni prostor.cz. [online]. Právní prostor. 7. 12. 2017. Bez data aktualizace. [cit. 13.02.2020]. Dostupné z: <https://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/ochrana-osobnich-udaju-ve-svetle-obecneho-narizeni-gdpr>.

¹⁷ Např. recitály 6, 10 a 11 GDPR.

¹⁸ Společnost založená v roce 2013, která se specializovala na zpracování osobních údajů na sociální síti Facebook. Následně mělo dojít k využití těchto údajů pro účely manipulace voleb v USA v roce 2016. Cambridge Analytica ovšem toto využití až do svého zrušení v roce 2018 nepřiznala. Odborníci se neshodují na míře dopadu, které toto nezákonné zpracování mohlo na výsledky voleb mít, pakliže k němu došlo.

¹⁹ KOEPEL, Kirsten, M. *Commercial Aviation and Cyber Security: A Critical Intersection*. Pennsylvania: SAE International 2017. 91 s. ISBN 978-0-7680-8279-1, s. 72, 73.

jako je například poskytování služeb nebo zajištění bezpečnosti. I při takovém zpracování je nutné přijmout opatření, jež minimalizují možnost úniku a následné zneužití těchto údajů.

1.4 Kontinuita GDPR se Směrnicí o ochraně osobních údajů

Jak bylo uvedeno výše, GDPR lze označit za evoluci, nikoli revoluci v ochraně osobních údajů. Značná část účinné právní úpravy vychází ze Směrnice o ochraně osobních údajů, kterou GDPR, přestože ji nahrazuje, fakticky pouze blíže specifikuje nebo doplňuje. Podkapitola 1.4 této diplomové práce se zabývá některými z těchto změn, které mají nebo mohou mít faktický dopad na práva a povinnosti, jež vznikají při zpracování osobních údajů, a to zejména ve vztahu ke konkrétním účelům zpracování. Tyto představují třetí, čtvrtá, pátá a šestá kapitola diplomové práce.

1.4.1 Místní působnost GDPR a jeho extraterritorialita

První zásadní změnou nové právní úpravy, na kterou diplomová práce upozorňuje, je rozšíření místní působnosti GDPR oproti Směrnici o ochraně osobních údajů. IT Governance Privacy Team s jistou mírou nadsázky uvádí, že jediným způsobem, jak se vyhnout aplikovatelnosti GDPR, je zcela ukončit podnikatelské aktivity v Evropské unii (dále jen „EU“) a s osobami v ní.²⁰ Rozšíření místní působnosti GDPR lze považovat za logický krok, který pouze reflektuje judikaturu Soudního dvora Evropské unie²¹ (dále jen „SDEU“). Ono rozšíření spočívá v podpoře extraterritoriální působnosti GDPR.

Do místní působnosti GDPR spadá dle Článku 3, odst. 1 v první řadě veškeré zpracování osobních údajů v souvislosti s činnostmi provozovny²² správce nebo zpracovatele v EU bez ohledu na to, zda zpracování probíhá na jejím území či mimo.²³

---

²⁰ IT Governance Privacy Team. *EU General Data Protection Regulation (GDPR) An Implementation and Compliance Guide*. II. Edition. Ely, Cambridgeshire. The United Kingdom.: IT Governance Publishing 2017. 380 s. ISBN: 978-1-84928-836-11, s. 16.

²¹ Rozsudek SDEU ze dne 13. 5. 2014, ve věci C-131/12 *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Española de Protección de Datos*, ECLI:EU:C:2014:317.

²² K výkladu pojmu provozovna se vyjadřuje SDEU. Rozsudek SDEU v řízení o předběžné otázce SDEU ze dne 1. října 2015, C230/14 ve věci *Weltimmo, s.r.o. proti Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság*. ECLI:EU:C:2015:639. SDEU v odst. 31 tohoto rozsudku uvádí: „(...) pojem provozovna (...) zahrnuje jakoukoli efektivní a skutečnou činnost, i minimální, vykonávanou prostřednictvím stálého zařízení.“.

²³ Srovnej Článek 3, odst. 1 GDPR s Článkem 4, odst. 1 písm. a) Směrnice o ochraně osobních údajů.

GDPR dále v Článku 3, odst. 2 písm. a) stanovuje, že GDPR se také vztahuje na „(...) zpracování osobních údajů subjektů údajů, které se nacházejí v Unii, správcem nebo zpracovatelem, který není usazen v Unii, pokud činnosti zpracování souvisejí: s nabídkou zboží nebo služeb těmto subjektům údajů v Unii, bez ohledu na to, zda je od subjektů údajů požadována platba (...)“²⁴.

Kromě výše uvedeného dochází k rozšíření některých povinností plynoucích z GDPR ze správce i na zpracovatele. To může v některých situacích činit těžko překonatelný právní problém. Pokud správce a zpracovatel osobních údajů zamýšlejí provádět předávání osobních údajů na základě vhodných záruk ve smyslu Článku 46 GDPR a zároveň se bude jednat o případ, kdy půjde o předání osobních údajů mezi zpracovatelem v EU a správcem mimo ni. K dnešnímu dni totiž nedošlo k přijetí rozhodnutí Evropské komise (dále jen „Komise“) o standardních smluvních doložkách o ochraně osobních údajů pro tuto modelovou situaci.²⁵ Pro situaci, kdy dochází k předávání osobních údajů na základě vhodných záruk v podobě standardních smluvních doložek a provozovna správce je umístěna v EU a provozovna zpracovatele mimo ni, resp. dochází k předávání osobních údajů mezi dvěma správci, rozhodnutí o standardních smluvních doložkách bylo přijato.²⁶

1.4.2 Zásada transparentnosti

GDPR ponechává bez radikálních změn zásady, které se uplatní při zpracování osobních údajů. Stejně jako Směrnice o ochraně osobních údajů i GDPR rozděluje zásady do několika skupin, které spolu souvisejí. V některých případech ovšem dochází k jejich zpřesnění či doplnění. Zásady zákonnosti a korektnosti byly rozšířeny o zásadu

---

²⁴ Pro tyto případy je možné do jisté míry polemizovat o vynutitelnosti GDPR.

²⁵ K tomu více např. NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s. 414.

²⁶ Rozhodnutí Komise ze dne 15. 6. 2001 (ES) 2001/497 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů do třetích zemí podle směrnice 95/46/ES, Úř. věst. L 181, 4. 7. 2001, s. 19—31, 2004/915/ES/: Rozhodnutí Komise ze dne 27. 12. 2004 (ES) 2004/915, kterým se mění rozhodnutí (ES) 2001/497 pokud jde o zavedení alternativního souboru smluvních doložek pro předávání osobních údajů, Úř. věst. L 385, 29. 12. 2004, s. 74- 84 a 2010/87/: Rozhodnutí Komise ze dne 5. 2. 2010 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, Úř. věst. L 39, 12. 2. 2010, s. 5—18.

transparentnosti.²⁷ Tato zásada ukládá povinnost v co nejširší možné míře informovat subjekty údajů o skutečnostech, které jsou spjaty se zpracováním osobních údajů. Konkrétní informace, které mají být subjektům údajů poskytovány, vyplývají potom zejména z Článků 12 až 14 GDPR.

1.4.3 Kodexy chování

Institut kodexů chování byl zahrnut již v právní úpravě Směrnice o ochraně osobních údajů. GDPR však vdechlo kodexům chování nový význam, neboť mohou být využity jako jeden z prostředků k prokazování souladu s GDPR s ohledem na zásadu odpovědnosti.²⁸ Směrnice o ochraně osobních údajů z jejich existence žádné přímé důsledky nedovožovala. Kodexy chování lze označit za jakýsi druh seberegulace, kdy na sebe správci a zpracovatelé uvalují povinnosti týkající se zpracování osobních údajů.²⁹ Svou povahou se kodexy chování blíží stavovskému předpisu, neboť jsou vytvářeny za účelem regulace zpracování osobních údajů v určitém odvětví a současné znění GDPR ani nepřipouští, aby návrh kodexu chování předkládal jediný právní subjekt pouze svým vlastním jménem za účelem regulace sebe sama. GDPR počítá i s možností vytvoření kodexu chování, který má nadnárodní charakter (zpracování se týká činností probíhajících ve více členských státech).³⁰ V určitých případech může být Komisí rozhodnuto prostřednictvím prováděcích aktů o všeobecné platnosti těchto kodexů v rámci EU.

Vyjma bezesporu kladného přínosu kodexů chování je nutno upozornit i na jejich odlišnou stránku, která může mít v některých případech pro správce a zpracovatele nepříjemné důsledky. Správci a zpracovatelé podvolující se kodexu chování se ocitají v pozici, kdy může dojít k ustanovení dalšího subjektu, který v souladu s Článkem 41 GDPR monitoruje jejich činnost a je i nadán pravomocí pozastavit či ukončit účast daného správce či zpracovatele na kodexu chování.³¹ V tomto okamžiku lze jen stěží činit závěry o tom, zda se tento staronový institut v rámci ochrany osobních údajů osvědčí.

---

²⁷ Srovnej Článek 5, odst. 1, písm. a) GDPR s Článkem 6, odst. 1, písm. a) Směrnice o ochraně osobních údajů.

²⁸ Více k zásadě odpovědnosti v části 1.5.2 této diplomové práce.

²⁹ Kodexy chování podléhají dle Článku 40, odst. 5 GDPR schválení dozorovým orgánem.

³⁰ Článek 40, odst. 7 GDPR.

³¹ Článek 41, odst. 4 GDPR.

K dnešnímu dni totiž nedošlo ke schválení, ani uveřejnění žádného kodexu chování v příslušném registru.³²

O praktické využitelnosti tohoto právního institutu je v současné době do jisté míry polemizováno. Samotné podvolení se kodexu chování má totiž pouze demonstrovat soulad s GDPR, avšak nezaručuje existenci souladu správce nebo zpracovatele s GDPR jako takovým. Vzhledem k tomu, že prozatím neexistuje žádný schválený kodex chování, S ohledem není v současné době možné předvídat, zda podvolení se kodexu chování bude mít znatelný vliv na uložení sankce, a případně její výši, dojde-li k porušení zabezpečení osobních údajů při procesu, který je popsán ve schváleném kodexu chování.

1.4.4 Přístup založený na riziku a posouzení vlivu na ochranu osobních údajů

Přístup založený na riziku³³ bývá často mylně označován za zcela nový koncept, a to i ze strany Úřadu pro ochranu osobních údajů (dále jen „ÚOOÚ“).³⁴ Jiné zdroje se však s tímto tvrzením neztotožňují.³⁵ Tento koncept do jisté míry uplatňovala i Směrnice o ochraně osobních údajů,³⁶ avšak zdaleka ne v takovém rozsahu a s takovými důsledky jako GDPR. Přístup založený na riziku představuje povinnost správce před samým počátkem zahájení zamýšleného zpracování osobních údajů kalkulovat se všemi jeho aspekty, zhodnotit pravděpodobná rizika zpracování pro fyzické osoby³⁷ a na základě tohoto zhodnocení zvolit vhodná opatření pro zabezpečení osobních údajů.

Pokud se z hodnocení rizik jeví jako patrné nebo pravděpodobné, tedy že jisté zpracování osobních údajů bude mít za následek vysokou míru rizika pro práva a svobody

---

³² Sbor. *Register for Codes of Conduct, Amendments and Extensions*. [online]. European Data Protection Board. [cit. 15. 02. 2020]. Dostupný z https://edpb.europa.eu/our-work-tools/accountability-tools/register-codes-conduct-amendments-and-extensions-art-4011_cs.

³³ V anglickém znění GDPR označován jako „*risk based approach*“.

³⁴ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Nové přístupy a povinnosti: Role ÚOOÚ*. In: uoou.cz. [online]. Copyright © 2013. Úřad pro ochranu osobních údajů. 27. 10. 2017. 25. 4. 2019. [cit. 27.01.2020]. Dostupné z <https://www.uoou.cz/2-nove-pristupy-a-nbsp-povinnosti/d-27268/p1=4726>.

³⁵ FEILER, Lukas, FORGÓ, Nikolaus, WEIGL, Michaela, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary*. Croydon: Globe Law and Business 2018. 1st Edition. 331 s. ISBN 978-1-787421-36-3, s. 170.

³⁶ Článek 17 Směrnice o ochraně osobních údajů.

³⁷ Zde je nutné zdůraznit, že GDPR uvádí termín „*fyzická osoba*“, resp. „*natural person*“. Rizika se tedy dle mého názoru nevztahují pouze ke konkrétnímu subjektu údajů, jehož osobní data mají být zpracovávána, ale např. i k osobám blízkým.

fyzické osoby, spojuje GDPR s touto situací některé další povinnosti správce.³⁸ Jednou z těchto povinností je provést tzv. posouzení vlivu na ochranu osobních údajů, ve kterém povinný subjekt provede detailní analýzu rizik a snaží se dosáhnout jejich mitigace přijetím dodatečných opatření.

V případě, že ani dodatečná opatření nesníží míru rizika, nebo správce nemůže či nechce přijmout dodatečná opatření, je povinen zažádat dle Článku 36 GDPR o tzv. předchozí konzultaci.³⁹ Posouzení vlivu na ochranu osobních údajů lze rozdělit do dvou fází.

Cílem první fáze je zhodnotit, zda je správce vůbec povinen provést samotné posouzení vlivu na ochranu osobních údajů. Už samotné provedení a hodnocení první fáze posouzení vlivu je v některých případech nanejvýš obtížné, a to i přesto, že Článek 35 odst. 3 GDPR uvádí demonstrativní výčet případů zpracování, kdy je posouzení vlivu na ochranu osobních údajů nutné provést. GDPR proto rovněž předpokládá vytvoření seznamů operací zpracování, které podléhají posouzení vlivu na ochranu osobních údajů. Vytvoření těchto seznamů provádí na základě Článku 35, odst. 4 GDPR dozorový úřad.⁴⁰

Samotné posuzování vlivu na ochranu osobních údajů lze označit za druhou fázi posouzení vlivu na ochranu osobních údajů, kterou správce obligatorně provádí, pokud jím zamýšlené zpracování představuje vysokou míru rizika pro práva a svobody fyzických osob. Při provádění posouzení vlivu na ochranu osobních údajů dochází minimálně k posouzení aspektů obsažených v Článku 35 odst. 7 GDPR.

1.4.5 Předávání osobních údajů do třetích zemí

Značnou míru kontinuity GDPR se Směrnicí o ochraně osobních údajů lze spatřovat i v problematice předávání osobních údajů do třetích zemí, byť tato část právní úpravy dostala značných změn a lze zde najít i prvky diskontinuity. Právní kontinuitu GDPR se Směrnicí o ochraně osobních údajů lze spatřovat v té části právní úpravy, která umožňuje předávání osobních údajů do třetích zemí, pakliže je splněna základní podmínka,

---

³⁸ Rizika jsou vyhodnocována pro všechna práva subjektů údajů, nejedná se pouze o základní lidská práva viz. např. recitály 84, 90—93 a Článek 35 GDPR.

³⁹ Více v části 1.5.4 této diplomové práce.

⁴⁰ Úřadu pro ochranu osobních údajů. *Seznam druhů operací zpracování (ne)podléhajících požadavku na posouzení vlivu na ochranu osobních údajů*. In: uouu.cz. [online]. Copyright © 2013 Úřad pro ochranu osobních údajů. 7. 2. 2018. 7. 2. 2018. [cit. 15. 2. 2020]. Dostupný z https://www.uouu.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=38940.

kerou je zajištění adekvátní úrovně ochrany osobních údajů i po jejich předání do třetí země či v některých výjimkách pro předání osobních údajů. Na druhou stranu dochází ke značnému rozšíření institutů, na základě kterých je možno provést předání osobních údajů do třetí země. Zde je možné spatřovat jistou míru diskontinuity. Obecně však platí, že předání osobních údajů do třetí země je možné provést, pokud jsou splněny podmínky stanovené v Kapitole V GDPR.⁴¹

Tyto podmínky je možné souhrnně označit za prostředky, které zajistí adekvátní úroveň ochrany osobních údajů i po jejich předání do třetí země. GDPR upravuje dva typy prostředků, které ji zajišťují.

Prvním z nich je odpovídající ochrana osobních údajů poskytovaná třetí zemí nebo v určitém odvětví v této třetí zemi.⁴² Existenci náležité úrovně ochrany osobních údajů je posuzována Komisí.⁴³ Pokud v daném případě existuje náležitá úroveň ochrany, může Komise rozhodnout prováděcím aktem o existenci odpovídající úrovně ochrany.⁴⁴ Na základě tohoto rozhodnutí je poté možné předávat osobní údaje za stejných podmínek, jako je tomu v rámci EHP.

Druhým typem prostředků, zajišťujícím adekvátní úroveň ochrany, je existence některého z institutů vhodných záruk ve smyslu Článku 46 GDPR. Přestože GDPR upravuje několik těchto institutů,⁴⁵ pro účely této diplomové práce je klíčový institut standardních smluvních doložek ve smyslu Článku 46, odst. 2, písm. c) GDPR. Ke standardním smluvním doložkám Morávek uvádí, že je lze pojmout jako samostatné právní jednání nebo mohou tvořit součást zpracovatelské smlouvy ve smyslu Článku 28, odst. 3 GDPR.⁴⁶ Obdobně tomu je v případech, kdy dochází k předávání osobních údajů

---

⁴¹ Článek 44 GDPR.

⁴² Článek 45 GDPR.

⁴³ Komise zohledňuje, zda třetí země splňuje podmínky uvedené v Článku 45, odst. 2 GDPR.

⁴⁴ Komise k dnešnímu dni rozhodla o existenci adekvátní úrovně ochrany poskytovaných Andorou, Argentinou, Kanadou, Novým Zélandem, Švýcarskem, Uruguayí a USA (pouze v rámci EU-US Data Privacy Shield). Seznam zemí poskytující náležitou úroveň ochrany je zveřejňován Komisí. Komise. *Adequacy decisions*. [online]. European Commission. Datum vydání neuveden. Datum aktualizace neuveden. [cit. 16. 02. 2020] Dostupné z https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en.

⁴⁵ Článek 46, odst. 2 stanovuje 6 institutů představujících vhodný druh záruk.

⁴⁶ MORÁVEK, Jakub. *Ochrana osobních údajů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů (nejen) se zaměřením na pracovněprávní vztahy*. Praha: Wolters Kluwer ČR 2019. 420 s. ISBN 978-807598-587-3, s. 282.

mezi dvěma správci. V případě jejich začlenění do smlouvy se však nebude jednat o zpracovatelskou smlouvu, ale o smlouvu, na základě které dochází k předávání.

GDPR počítá i s výjimkami pro předávání osobních údajů do třetích zemí, na jejichž základě je možné provést předání bez ohledu na neexistenci rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany osobních údajů nebo vhodných záruk. Článek 49 GDPR stanovuje výjimky pro tyto specifické situace, přičemž odst. 1 tohoto článku uvádí výčet právních titulů, na základě kterých je možné předání nebo soubor předání osobních údajů do třetí země provést. K těmto výjimkám patří např. informovaný souhlas subjektu údajů, splnění smlouvy, jejíž stranou je subjekt údajů, nebo která byla uzavřena v jeho zájmu, splnění veřejného zájmu, obhajoba nebo výkon právních nároků, ochrana životně důležitých zájmů subjektu údajů nebo jiných osob aj.⁴⁷

1.5 Diskontinuita GDPR se Směrnicí o ochraně osobních údajů

GDPR s sebou přináší i řadu novinek v podobě nových právních institutů, povinností plynoucích správcům osobních údajů a jejich zpracovatelům. S ohledem na zaměření diplomové práce pojednává podkapitola 1.5 této diplomové práce pouze o vybraných institutech, které ve vztahu k němu vykazují alespoň určitou míru relevance s ohledem na jejich obecnou aplikaci nebo s nimi autor pracuje v následujících kapitolách diplomové práce.

1.5.1 Zásada integrity a důvěrnosti

Tato zásada je společně se zásadou odpovědnosti jednou z nových zásad uplatňovaných při zpracování osobních údajů, které s sebou GDPR přináší. Pod pojmem zásada integrity a důvěrnosti chápeme stanovení povinnosti, která je neoddělitelně spojena se zpracováním osobních údajů v podobě zavedení vhodných technických opatření. Ta mají zaručit to, že nebude docházet k porušení zabezpečení osobních údajů. GDPR nespécifikuje, jaká konkrétní opatření je správce či zpracovatel povinen přijmout, nicméně nabízí demonstrativní výčet opatření, jež lze pokládat za vhodná.⁴⁸ Přijetí těchto

---

⁴⁷ Kompletní výčet je obsažen v Článku 49, odst. 1 GDPR.

⁴⁸ Tato opatření nalezneme dále v Článku 32 GDPR. Samotná formulace tohoto ustanovení připouští odchýlení se od demonstrativního výčtu vhodných opatření. Posouzení a volba těchto opatření náleží správci, resp. zpracovateli, který je povinen vybrat je s ohledem na stav techniky, náklady na provedení, účel zpracování a rizika se zpracováním spojená.

demonstrativních opatření ovšem negarantuje, že jsou dostatečná nebo vhodná pro daný případ zpracování. Z uvedeného důvodu nemohou správci a zpracovatelé posouzení vhodných opatření podcenit.

1.5.2 Zásada odpovědnosti

Zásadu odpovědnosti lze označit za kontroverznější ze zásad, kterou Směrnice o ochraně osobních údajů výslovně neupravovala,⁴⁹ a která se nyní uplatní při zpracování osobních údajů. Z právního hlediska je možné rozdělit ji do dvou rovin. První z nich je povinnost správce zajistit soulad zpracování osobních údajů s požadavky GDPR. Při porušení povinností stanovených GDPR se následně v rovině nároku na náhradu škody uplatní objektivní odpovědnost s možností liberace.⁵⁰

Druhou rovinu této zásady tvoří povinnost dokládat soulad zpracování osobních údajů se zásadami uvedenými Článkem 5 GDPR. Porušení této konkrétní povinnosti nemá za následek uložení administrativní sankce.⁵¹ I přes to, že se jedná o poměrně logické ustanovení, které má za cíl usnadnit kontrolu správců a zpracovatelů dozorovými úřady, přináší s sebou pro správce nemalou administrativní zátěž. Lze tak kvitovat, že GDPR poměrně extenzivně stanovuje náležitosti zpracovatelské smlouvy,⁵² resp. povinnost zpracovatele poskytovat součinnost při demonstraci souladu správce s GDPR.

---

⁴⁹ V rovině ochrany osobních údajů se ovšem nejedná o novinku a koncept odpovědnosti byl představen už v „*Pokynech k ochraně osobních údajů a přeshraničním tokům osobních údajů*“, „*Guidelines on the Protection of Privacy and Transborder Flows of Personal Data*“ vydaných Organizací pro hospodářskou spolupráci a rozvoj v roce 1980. K tomu více FEILER, Lukas, FORGÓ, Nikolaus, WEIGL, Michaela, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary*. Croydon: Globe Law and Business 2018. 1st Edition. 331 s. ISBN 978-1-787421-36-3, s. 77—78.

⁵⁰ Jedná se o soukromoprávní nárok v podobě povinnosti nahradit nemajetkovou újmu. Pouhé porušení povinnosti plynoucí z GDPR nepostačí obvykle k tomu, aby nárok na její náhradu vznikl. V prostředí českého právního řádu bude muset dojít ke splnění dalších podmínek.

⁵¹ K tomu více FEILER, Lukas, FORGÓ, Nikolaus, WEIGL, Michaela, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary*. Croydon: Globe Law and Business 2018. 1st Edition. 331 s. ISBN 978-1-787421-36-3, s.19.

⁵² Článek 28 GDPR.

1.5.3 Zrušení oznamovací povinnosti a záznamy o činnostech zpracování

GDPR nepřejalo oznamovací povinnost správců vůči dozorovým úřadům v případě automatizovaného či částečně automatizovaného zpracování, jež byla stanovena Článkem 18 Směrnice o ochraně osobních údajů. S ohledem na zásadu legální licence tato povinnost zanikla.

Nelze ovšem říci, že by ve skutečnosti došlo ke snížení administrativní zátěže správců. Tato oznamovací povinnost byla totiž částečně nahrazena zcela novým právním institutem, kterým jsou záznamy o činnostech zpracování.⁵³ V těchto záznamech vede správce informace o činnostech zpracování, za které dle GDPR odpovídá. Kromě toho, že tyto záznamy nahrazují zmiňovanou informační povinnost, je lze rovněž pokládat za jeden ze způsobů prokazování souladu s GDPR s ohledem na zásadu odpovědnosti.⁵⁴

Je na místě se ptát, proč GDPR nestanovuje povinnost vést záznamy o činnostech zpracování pro všechny správce, ale pouze pro ty vymezené v článku 30 odst. 5 GDPR. Odpovědí je právě značná administrativní zátěž spojená s vedením těchto záznamů a nižší náročnost při provádění kontrol povinných subjektů dozorovým orgánem.

1.5.4 Předchozí konzultace

Předchozí konzultace je proces poskytovaný dozorovým úřadem, ke kterému dochází v případech stanovených v Článku 36 odst. 1 GDPR a které jsou zmíněny již v části 1.4.4 této diplomové práce. Účel tohoto ustanovení je možné spatřovat ve více rovinách.

První z nich je rovina preventivní. Správce je totiž povinen podstoupit předchozí konzultaci před zahájením zamýšleného zpracování. Dozorový úřad poté posuzuje, zda pouhá realizace zamýšleného zpracování způsobuje ve svém důsledku porušení GDPR. Při posuzování souladu zamýšleného zpracování s GDPR je dozorový úřad nadán celou škálou pravomocí, a to včetně pravomoci uložit dočasné či trvalé omezení zpracování, včetně jeho úplného zákazu.

Druhou rovinu tohoto ustanovení je možno chápat jako poradní. Dozorový úřad se sám nebo společně se správcem snaží nalézt konkrétní opatření, která by snížila rizikovitost zamýšleného zpracování. K tomu, aby došlo k omezení negativních

---

⁵³ Článek 30 GDPR.

⁵⁴ GDPR v Článku 30, odst. 1 stanovuje minimální obsah záznamů o činnostech zpracování.

ekonomických vlivů spojených s čekáním na vydání stanoviska k předběžnému posouzení, stanovuje GDPR lhůtu pro dozorový úřad, během které je povinen poskytnout stanovisko k zamýšlenému zpracování. Tato lhůta činí 8 týdnů a ve výjimečných případech může být prodloužena až o dalších 6 týdnů.⁵⁵ Po uplynutí této doby je správce oprávněn zahájit zamýšlené zpracování bez ohledu na to, zda došlo k vydání stanoviska. Dozorový úřad je však i po uplynutí této lhůty oprávněn uplatnit své pravomoci, a to včetně uložení zákazu zpracování.

1.5.5 Ohlašování a oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů

Ohlašování a oznamování případů porušení zabezpečení osobních údajů jsou dva odlišné právní instituty, které spolu však úzce souvisejí. Situace, kdy na straně správce nebo zpracovatele dojde k porušení zabezpečení osobních údajů, je zcela nežádoucí jev, se kterým může, avšak jednoznačně také nemusí, být spojeno uložení sankce ze strany dozorového úřadu. Nezamýšlené, náhodné nebo přímo protiprávní zničení, ztráta či dokonce poskytnutí nebo zpřístupnění zpracovávaných osobních údajů může mít za následek vážné dopady nejen pro subjekty osobních údajů, ale i pro jiné osoby.⁵⁶

Rozdíl mezi ohlašováním a oznamováním případů porušení zabezpečení osobních údajů (dále jen „ohlašování porušení zabezpečení“ nebo „oznamování porušení zabezpečení“) spočívá v subjektu, kterému je správce povinen porušení zabezpečení ohlásit, resp. oznámit.

Ohlašování porušení zabezpečení provádí správce vůči příslušnému dozorovému úřadu.⁵⁷ Oznamování je poté prováděno vůči dotčenému subjektu údajů. Ohlašovací

---

⁵⁵ Článek 36, odst. 2 GDPR.

⁵⁶ GDPR v Článku 34, odst. 1 uvádí: „*Pokud je pravděpodobné, že určitý případ porušení zabezpečení osobních údajů bude mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob.*“ Dle mého názoru se jedná o nevhodně zvolenou formulaci tohoto ustanovení, která nereflektuje postavení fyzických osob v pozici statutárních orgánů. Porušení zabezpečení osobních údajů těchto osob může mít i značně negativní důsledky pro dotčenou právnickou osobu. Je otázkou, zda by tyto případné negativní důsledky neměly být zohledněny i při posuzování vlivu na ochranu osobních údajů podle Článku 35 GDPR.

⁵⁷ Zde může dle Článku 55 GDPR v některých případech (přeshraniční zpracování osobních údajů) docházet k situacím, kdy by byl správce povinen provést ohlášení vůči vícero dozorovým úřadům. Tuto problematiku upravuje GDPR v Článku 56, který stanovuje pro tyto případy výlučnou příslušnost vedoucího dozorového úřadu (v anglickém znění „*lead supervisory authority*“). K tomu více např. více FEILER, Lukas, FORGÓ, Nikolaus, WEIGL, Michaela, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary*. Croydon: Globe Law and Business 2018. 1st Edition. 331 s. ISBN 978-1-787421-36-3, s.164.

povinnost vůči dozorovému úřadu představuje v rovině ochrany osobních údajů novinku, kterou Směrnice o ochraně osobních údajů ani ZOOÚ neupravovaly. Jedná se však o institut, který je již nějakou dobu uplatňován, např. v oblasti ochrany hospodářské soutěže⁵⁸ nebo v zákoně č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, částka 129/17, 13. 11. 2017, s. 3970—4053.

Povinnost ohlásit dozorovému úřadu porušení zabezpečení vyvstává správci v každém případě porušení zabezpečení osobních údajů vyjma případů, kdy se jeví jako nepravděpodobné, že by dané porušení zabezpečení osobních údajů mělo za následek riziko pro práva a svobody fyzických osob.⁵⁹ GDPR rovněž stanovuje lhůtu pro provedení ohlášení porušení zabezpečení osobních údajů, která činí dle Článku 33, odst. 1 GDPR 72 hodin od okamžiku, kdy se správce dozví o porušení zabezpečení.⁶⁰ Obecně však platí, že je povinen jej učinit bez zbytečného odkladu. Skutečnost, že se správce dozví o porušení osobních údajů, je primárním předpokladem pro možnost porušení zabezpečení vůbec ohlásit. Pokud se správce o porušení zabezpečení nedozví, není povinen jej ohlásit. To ovšem stále nezabavuje správce odpovědnosti za případné porušení GDPR. I sama skutečnost, že správce není schopen detekovat porušení zabezpečení, je dalším porušením GDPR.⁶¹ Lhůta v délce 72 hodin se v některých případech může jevit jako neúměrně krátká. Přihlédneme-li ovšem k některým ze smyslů ohlašování porušení zabezpečení, mezi než patří i snížení míry rizika, které porušení zabezpečení představuje a umožnění efektivního uplatnění pravomocí dozorovým úřadem, lze ji považovat za ospravedlnitelnou. GDPR správci umožňuje se odchýlit v některých případech od lhůty 72 hodin pro ohlášení porušení zabezpečení osobních údajů, a to zejména s přihlédnutím k náročnosti vypracování ohlášení porušení zabezpečení nebo k jeho rozsahu. Článek 33,

---

⁵⁸ Tzv. *Leniency program*. Více např. MUNKOVÁ, J., KINDL, J., SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 645 s. ISBN 978-80-7400-424-7, s. 570, 571.

⁵⁹ Posouzení rizika pro práva a svobody osob náleží správci osobních údajů. Chybné posouzení rizika může být ovšem interpretováno jako porušení povinnosti ohlásit porušení zabezpečení a sankcionováno dle Článku 83 GDPR.

⁶⁰ Tato formulace byla zvolena zejména s ohledem na skutečnost, že jisté procento porušení zabezpečení je odhaleno až s jistým časovým odstupem od jeho udání.

⁶¹ NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s. 322.

odst. 3 GDPR rovněž stanovuje formální a materiální náležitosti ohlášení porušení zabezpečení.⁶²

Vůči subjektům údajů je správce povinen provádět oznamování porušení zabezpečení v případech, je-li pravděpodobné, že porušení zabezpečení bude mít za následek vysoké riziko pro práva a svobody fyzických osob.⁶³ I oznamování má být dle Článku 34, odst. 1 prováděno bez zbytečného odkladu.

Existuje jistá „šedá zóna“, kdy je správce povinen provést ohlášení porušení zabezpečení dozorovému úřadu, ovšem není povinen provést oznámení subjektům údajů. Pakliže ale správce bude povinen oznámit porušení zabezpečení, bude vždy povinen ohlásit porušení zabezpečení. I v případech, kdy dojde správce k závěru, že není povinen oznámit porušení zabezpečení, může dozorový úřad podle Článku 34 odst. 4 požadovat, aby tak správce učinil. Obdobně jako Článek 33, odst. 4 GDPR připouští možnost odchýlení se při ohlášení porušení zabezpečení od lhůty 72 hodin, je rovněž možné, aby správce od oznámení porušení zabezpečení zcela upustil, a to, pokud přijme opatření uvedená v odst. 3 Článku 34 GDPR⁶⁴, nebo pokud oznámení vyžaduje nepřiměřené úsilí. V takovém případě musí být subjekty údajů informovány stejně účinným způsobem pomocí veřejného oznámení nebo podobného opatření.⁶⁵ Účelem Článku 34 GDPR je zejména umožnit dotčeným fyzickým osobám, aby samy přijaly opatření, která by mitigovala rizika spojená s porušením zabezpečení osobních údajů. Ta, která po zjištění porušení zabezpečení může provést správce, jsou značně limitována.

---

⁶² Kromě náležitostí ohlašování porušení zabezpečení upravených v GDPR došlo také k přijetí pokynů Sbohem pro tyto situace. Sbor. *Guidelines on Personal data breach notification under Regulation 2016/679*. Article 29 Newsroom (wp250rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 3. 10. 2017. 20. 8. 2018. [cit. 15. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612052.

⁶³ Srovnej Článek 33 odst. 1 a Článek 34 odst. 2 GDPR.

⁶⁴ V praxi se bude jednat zejména o anonymizaci osobních údajů. Samotná nevyužitelnost, nebo nesrozumitelnost osobních údajů při porušení zabezpečení nemusí ovšem nutně znamenat, že nedojde k porušení jiného ustanovení GDPR. Pokud by například došlo k nahodilé ztrátě citlivých osobních údajů (zdravotní dokumentace) bez existence jejich kopie, představuje tento případ porušení zásady integrity a vážné riziko pro práva a svobody osob.

⁶⁵ Například zveřejnění na webových stránkách správce. Uplatní se zejména v situacích, kdy dojde k nahodilému zničení osobních údajů a správce tudíž nedisponuje osobními (kontaktními) údaji subjektu údajů.

1.5.6 Pověřenec pro ochranu osobních údajů

Institut pověřence pro ochranu osobních údajů (dále jen „pověřenec“) je jedním z nejzásadnějších a nejobsáhlejších doplnění, které obsahuje GDPR oproti Směrnici o ochraně osobních údajů. V českém právním prostředí se jedná o nový koncept, ale již před přijetím GDPR se funkce pověřence objevovala v právních řádech některých států EU, např. Německa, Francie, Maďarska, Polska nebo Slovinska.⁶⁶ Funkce, kterou pověřenec zastává, je komplexní a prostupuje napříč celou organizační strukturou správce nebo zpracovatele. V odborné literatuře bývá někdy přirovnáván k dirigentovi orchestru.⁶⁷ Právní úpravě pověřence je v GDPR věnován celý samostatný oddíl, což pouze podtrhuje, jaká je komplexnost tohoto institutu a jakou váhu mu přikládá zákonodárce.

Článek 37 GDPR upravuje případy, kdy je správce nebo zpracovatel povinen přistoupit ke jmenování pověřence. S výjimkou soudů jsou k tomuto kroku povinny přistoupit všechny orgány veřejné moci. Ke jmenování pověřence dále přistupuje každý správce a zpracovatel provádějící zpracování osobních údajů bez ohledu na jeho povahu, pokud jeho činnost spočívá ve zpracování, které kvůli své povaze, svému rozsahu nebo svým účelům vyžadují rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů nebo pokud zpracování spočívá v rozsáhlém zpracování osobních údajů dle Článku 9 a 10 GDPR.⁶⁸

Skutečnost, že daný subjekt není povinen ke jmenování pověřence, neznamená, že k jeho jmenování nemůže přistoupit pouze z vlastní vůle. Institut pověřence může sloužit jako jeden ze způsobů, kterým správce nebo zpracovatel usnadňuje subjektům osobních údajů výkon jejich práv nebo demonstruje soulad s GDPR.⁶⁹ GDPR v Článku 37, odst. 4 umožňuje členským státům, aby se odchýlily od této právní úpravy a rozšířily okruh subjektů, které jsou ke jmenování pověřence povinny. Česká právní úprava (ZZOÚ) tento

---

⁶⁶ NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s. 361.

⁶⁷ KUNER, Christopher, BYGRAVE, Lee, DOCKSEY, Christopher, DRECHLSLER, Laura. *THE EU GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) A COMMENTARY*. I. Edition. USA: Oxford University Press 2020. 1391 s. ISBN 978-0-19-882649-1, s. 701.

⁶⁸ Jedná se o zvláštní kategorie osobních údajů nebo osobní údaje týkající se rozsudků v trestních věcech. Pověřence tedy obligatorně jmenují např. poskytovatelé zdravotních služeb dle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, částka 131/2011, 8. 12. 2011, s. 4730—4801.

⁶⁹ S ohledem na zásadu odpovědnosti dle Článku 5 GDPR.

okruh subjektů rozšiřuje o orgány zřízené zákonem a o ty, které plní stanovené úkoly ve veřejném zájmu.⁷⁰ GDPR nevyklučuje, aby jedna a tatáž osoba vykonávala roli pověřence pro více správců nebo zpracovatelů. V některých případech bude takový postup ze strany správců nebo zpracovatelů dokonce žádoucí, a to například, pokud se bude jednat o některé správce nebo zpracovatele, kteří jsou součástí téhož podnikatelského uskupení.⁷¹ S ohledem na postavení pověřence však nemusí být vždy vhodné, aby vykonával tuto činnost jak pro ovládající, tak ovládanou osobu.

GDPR taktéž nestanovuje zákaz existence více pověřenců působících pro jednoho správce nebo zpracovatele. *Argumentum a silentio legis* tedy dojdeme k závěru, že takový postup je možný. S ohledem na náročnost zpracovatelských operací, rozsahu zpracování údajů nebo jejich kategorií je naopak takový přístup správce či zpracovatele v některých případech dokonce žádoucí. GDPR nestanovuje konkrétní kvalifikační požadavky na pověřence týkající se jeho vzdělání.⁷² Mýty o nutnosti certifikování pověřence vyvrací i Úřad pro ochranu osobních údajů.⁷³

Postavení pověřence bylo před vstupem GDPR v účinnost jednou z nejdiskutovanějších otázek. Objevovaly se názory, že není možné, aby roli pověřence zastávala osoba v pracovněprávním vztahu vůči správci nebo zpracovateli, a to s ohledem na udržení potřebné míry jeho nezávislosti při výkonu této funkce.⁷⁴ Tyto teorie vyvrací

---

⁷⁰ § 14 ZZOÚ.

⁷¹ Ve smyslu § 71 zákona č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů, částka 34/2012, 22. 3. 2012, s. 1370—1482.

⁷² GDPR pouze uvádí, že se musí jednat o osobu, která je jmenována na základě svých profesních kvalit, zejména na základě svých odborných znalostí práva a praxe v oblasti ochrany údajů a své schopnosti plnit úkoly stanovené GDPR. V roce 2017 bylo uváděno, že v EU a Spojených státech bude obligatorně nutné jmenovat kolem 28 000 pověřenců, přičemž celkově dojde ke jmenování přibližně 75 000 pověřenců. IAPP. *Study: GDPR's global reach to require at least 75,000 DPOs worldwide*. In: iapp.org. [online]. Copyright © 2020 International Association of Privacy Professionals. 9. 11. 2016. Bez data aktualizace. [cit. 28.01.2020]. Dostupné z: <https://iapp.org/news/a/study-gdprs-global-reach-to-require-at-least-75000-dpos-worldwide/>.

⁷³ Úřad pro ochranu osobních údajů. *Desatero omylů o GDPR*. In: uouu.cz. [online]. Copyright © 2013 Úřad pro ochranu osobních údajů. Datum publikování neuveden. Datum aktualizace neuveden. [cit. 28.01.2020] Dostupné z <https://www.uouu.cz/desatero-omylu/ds-4818/p1=4818>.

⁷⁴ A to i přes to, že odst. 6 Článku 37 GDPR tuto variantu přímo připouští, když uvádí, že „Pověřenec pro ochranu osobních údajů může být pracovníkem správce či zpracovatele (...)“.

např. Zemanová Šimonová nebo Jouza⁷⁵ ve svých člancích v Bulletinu advokacie. GDPR neobsahuje přímý zákaz výkonu role pověřence v pracovněprávním vztahu a pouze stanovuje, že správce ani zpracovatel nejsou oprávněni pověřenci při výkonu jeho povinností dle GDPR ukládat pokyny.⁷⁶ Správce a zpracovatel jsou naopak povinni zajistit, aby mu při plnění těchto úkolů nebyly ukládány žádné pokyny. Zde je možné spatřovat domnělý důvod pro nemožnost výkonu této funkce v pracovněprávním vztahu.⁷⁷

GDPR rovněž stanovuje zákaz sankcionovat či propustit pověřence v souvislosti s plněním úkolů dle GDPR.⁷⁸ Toto ustanovení ale není možné vykládat jako pověřencovu nedotknutelnost, ale spíše jako institut zajišťující dostatečnou úroveň jeho nezávislosti při plnění povinností. Možnost výkonu funkce pověřence v pracovněprávním vztahu lze naopak dovozovat z třetí věty Článku 38 odst. 3 GDPR a z § 2 odst. 2 ZP. Dalším specifíkem postavení pověřence je povinnost správce nebo zpracovatele poskytnout mu přístup ke všem zpracovávaným osobním údajům a rovněž ke všem operacím zpracování.

Postavení, či funkci pověřence, lze rozdělit do dvou oblastí, které přímo souvisí s plněním jeho úkolů. První z nich je postavení pověřence uvnitř organizace správce či zpracovatele. Navenek poté pověřenec působí jako kontaktní osoba pro subjekty osobních údajů uplatňující svá práva a dozorový úřad.

---

⁷⁵ ZEMANOVÁ ŠIMONOVÁ, Hana Bulletin advokacie, odborný právní portál. *Reforma ochrany osobních údajů v EU z pohledu pracovněprávních vztahů*. In: bulletin-advokacie.cz. [online]. Bulletin advokacie, odborný právní portál. Copyright ©. 1. 11. 2017. Bez data aktualizace. [cit. 28. 01. 2020]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/reforma-ochrany-osobnich-udaju-v-eu-z-pohledu-pracovnepravnich-vztahu> a JOUZA Ladislav, Bulletin advokacie, odborný právní portál. *Nářízení o ochraně osobních údajů (GDPR) v pracovněprávní praxi*. In: bulletin-advokacie.cz. [online]. Bulletin-advokacie, odborný právní portál. Copyright ©. 24. 7. 2018. Bez data aktualizace. [cit. 28. 01. 2020]. Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/narizeni-o-ochrane-osobnich-udaju-gdpr-v-pracovnepravni-praxi>.

⁷⁶ Srovnej s požadavky na nezávislost dozorových orgánů podle Směrnice o ochraně osobních údajů. K tomu Rozsudek SDEU ze dne 9. 3. 2010, C-518/07 ve věci, *European Commission vs. Federal Republic of Germany*, ECLI:EU:C:2010:125.

⁷⁷ Dle § 2 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, částka 84/2006, 7. 6. 2006, s. 3146—3241, (dále jen „ZP“) je závislá práce vykonávána dle pokynů zaměstnavatele. Logickým výkladem však dojdeme k závěru, že GDPR, resp. právní úprava postavení pověřence je ve vztahu speciálního postavení vůči zákoníku práce. Uplatní se tedy zásada *Lex specialis derogat legi generalis*.

⁷⁸ Článek 38, odst. 3 GDPR.

GDPR přímo stanovuje minimální rozsah úkolů, které je pověřenec povinen vykonávat.⁷⁹ Není však vyloučeno, aby vykonával i další činnosti. S ohledem na odst. 6 Článku 38 GDPR je ale nutné zajistit, aby se při jejich plnění nedostal do střetu zájmů s plněním úkolů pověřence. Minimální úkoly pověřence lze rozdělit do dvou základních rovin. První rovina je vnitřní působení pověřence u správce či zpracovatele. Zde mají jeho úkoly především poradní a monitorovací charakter. V rámci své poradenské činnosti pověřenec zejména poskytuje informace správci nebo zpracovateli o jeho povinnostech, které mu plynou ze zpracování osobních údajů. Jedná se o činnost komplexní, kdy zejména s ohledem na právní tituly pro zpracování osobních údajů musí zohledňovat nejen povinnosti přímo plynoucí správci či zpracovateli z NGDPR, ale i další povinnosti přímo vyplývající z jiných právních předpisů. Dále monitoruje soulad správce s GDPR. Zastává také roli jakéhosi prvního pomyslného výstražného detektoru, který má upozornit na situaci, jež by buď přímo způsobovala porušení GDPR, nebo by existovaly důvodné pochybnosti o souladu správce a zpracovatele s GDPR. Klíčovou roli poté sehrává v případech, kdy vyvstává povinnost provést posouzení vlivu na ochranu osobních údajů.⁸⁰

Pověřenec dále působí jako kontaktní místo pro dozorový úřad a subjekty údajů uplatňující svá práva dle GDPR, což tvoří druhou rovinu plnění jeho úkolů.⁸¹

1.6 Shrnutí a relevance první kapitoly

První kapitola této diplomové práce v prvé řadě stručně seznamuje s vývojem ochrany osobních údajů. Dále se zaměřuje na vybrané instituty právní úpravy ochrany osobních údajů, přičemž se autor pokouší klást důraz zejména na ty právní instituty, o kterých později pojednávají další kapitoly diplomové práce, resp. kapitoly ve kterých dochází k aplikaci obecné úpravy ochrany osobních údajů do roviny civilního letectví. U vybraných právních institutů rovněž provádí jejich stručnou komparaci s předcházející právní úpravou v podobě Směrnice o ochraně osobních údajů. Z výše uvedených

---

⁷⁹ Diplomová práce pracuje v tomto případě s variantou jednoho pověřence působícího u správce nebo zpracovatele. Pokud zde však působí více osob v této roli, není vyloučeno, aby každý z nich zajišťoval pouze určitý okruh úkolů. Teprve v souhrnu jejich úkoly musí tvořit minimální rozsah stanovený Článkem 39 GDPR.

⁸⁰ Viz. část 1.4.4 této diplomové práce.

⁸¹ Článek 37, odst. 7 GDPR stanovuje povinnost správce nebo zpracovatele zveřejnit kontaktní údaje pověřence a sdělit je dozorovému úřadu.

podkapitol první kapitoly je zřejmé, že byť GDPR představuje novou obecnou právní úpravu ochrany osobních údajů vychází, zcela záměrně a logicky, právě z předcházející právní úpravy. Vykazuje tudíž značnou míru kontinuity, ač dochází k drobným odchylkám ve formulaci některých ustanovení GDPR vůči Směrnici o ochraně osobních údajů. To je způsobeno především snahou zákonodárce zahrnout do nové právní úpravy vývoj soudní praxe SDEU ve věcech Směrnice o ochraně osobních údajů. GDPR ovšem vykazuje i jistou míru diskontinuity. Důvody diskontinuity lze spatřovat zejména v časovém rozpětí, které panuje mezi přijetím Směrnice o ochraně osobních údajů a GDPR, neboť společnost i technologie během této doby prodělaly vývoj, jenž je nutné reflektovat i v legislativní rovině.

Relevance této kapitoly vůči následujícím kapitolám diplomové práce lze spatřovat z několika úhlů. Prvním z nich je především souhrnné přiblížení účinné obecné právní úpravy ochrany osobních údajů namísto jejího rozdělení do jednotlivých kapitol diplomové práce. Dále poskytuje možnost v nadcházejících kapitolách provádět současně aplikaci GDPR a právního předpisu nebo předpisů z roviny civilního letectví, aniž by bylo nutné se v mnohých případech hlouběji a opakovaně zabírat obecnou problematikou GDPR a vzdalovat se tak od problematiky jeho aplikace na konkrétní případy v civilním letectví.

2 Úvod do civilního letectví

Tato kapitola představuje krátký úvod do problematiky civilního letectví. Zaměřuje se na některé základní pojmy objevující se v civilním letectví a vybrané právní předpisy regulující civilní letectví jako celek nebo v rámci EU. Rovněž v obecné rovině vysvětluje vztah právní regulace ochrany osobních údajů a právních předpisů upravujících civilní letectví.

2.1 Civilní letectví a další základní pojmy

Civilním letectvím rozumíme veškeré činnosti, které jsou prováděny ve vzdušném prostoru civilními letadly.⁸² Jedná se o fenomén, který v sobě zahrnuje dvě hlavní samostatné oblasti, kterými jsou tzv. všeobecné letectví a obchodní letecká doprava.⁸³ Za významnější lze bezesporu považovat obchodní leteckou dopravu. Ta představuje absolutní většinu činností v civilním letectví, které jsou ve vzdušném prostoru prováděny.

Za obchodní leteckou dopravu považujeme provoz letadel pro přepravu cestujících, nákladu nebo pošty za úplatu nebo jiné hodnotné protiplnění.⁸⁴ Ačkoli je obchodní letecká doprava, resp. objem prováděných letů v obchodní letecké dopravě často postihován výkyvy, jedná se o konzistentně rostoucí odvětví služeb.⁸⁵ Přestože je obchodní letecká doprava provozována i jako vnitrostátní, drtivou většinou letů tvoří lety provozované z a do České republiky, Evropy a celého světa, tedy lety mezistátní a mezikontinentální. Právě v přímé souvislosti s nimi dochází z právního hlediska v některých případech k problematickým operacím s osobními údaji a obchodní letecká doprava se tímto liší např. od dopravy autobusové.

---

⁸² Příloha č. 1, Hlava 1, odst. 1.1 Chicagské úmluvy definuje letadlo jako zařízení schopné vyvozovat síly nesoucí jej v atmosféře z reakcí vzduchu, které nejsou reakcemi vůči zemskému povrchu.

⁸³ Dále se pak jedná o letecké práce či letecké činnosti pro vlastní potřebu.

⁸⁴ Článek 3, bod 24) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1139 ze dne 4. července 2018 o společných pravidlech v oblasti civilního letectví a o zřízení Agentury Evropské unie pro bezpečnost letectví, kterým se mění nařízení (ES) č. 2111/2005, (ES) č. 1008/2008, (EU) č. 996/2010, (EU) č. 376/2014 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/30/EU a 2014/53/EU a kterým se zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 552/2004 a (ES) č. 216/2008 a nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 Úř. věst. L 212, 22. 8. 2018, s. 1—128 (dále jen „Nařízení 1139“). Obdobnou definici nabízí Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě podepsanou v Montrealu 28. května 1999 v Článku 1, odst. 1.

⁸⁵ Např. teroristickými útoky z 11. září 2011, epidemií SARS z roku 2002 či právě aktuální pandemií onemocnění COVID-19.

Leteckým dopravcem nebo provozovatelem obchodní letecké dopravy rozumíme osobu, která provozuje obchodní leteckou dopravu. Pokud se jedná o leteckého dopravce usazeného v EU, je označován ze evropského leteckého dopravce. Provozování obchodní letecké dopravy je podmíněno příslušným oprávněním.⁸⁶ V rámci EU je problematika vydávání tohoto oprávnění upravena Nařízením Komise (EU) č. 965/2012 ze dne 5. října, kterým se stanoví technické požadavky a správní postupy týkající se letového provozu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 216/2008, Úř. věst. L 296, 25. 10. 2012, s. 1—148, (dále jen „Nařízení 965“).

Všeobecné letectví je poté možné vymezit negativně s odkazem na definici obchodní letecké dopravy. Jedná se o činnosti prováděné civilními letadly ve vzdušném prostoru, kterou není možné označit za obchodní leteckou dopravu.

Vzdušný prostor představuje prostor nad státními suchozemskými územími a vnitřními pobřežními vodami. Sahá po okraj spodní hranice kosmického prostoru.⁸⁷

2.2 Základ právní regulace civilního letectví

Jak již napovídá povaha civilního letectví, dochází v něm k využívání vzdušného prostoru značným počtem subjektů. Není žádnou výjimkou, když subjekty, které jej společně v reálném čase využívají, mají každý původ v jiném státě. Z této skutečnosti vyplývá jasná potřeba pro *společnou* právní regulaci upravující užívání vzdušného prostoru.

Právní úprava užívání vzdušného prostoru (a tedy i civilního letectví jako takového) má své kořeny v mezinárodním právu veřejném. Základním kamenem pro fungování civilního letectví se stala Chicagská úmluva upravující společná pravidla užívání vzdušného prostoru svrchovaných států.⁸⁸ K dnešnímu dni byla Chicagská úmluva přijata

---

⁸⁶ Nařízení Komise (EU) č. 965/2012 ze dne 5. října, kterým se stanoví technické požadavky a správní postupy týkající se letového provozu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 216/2008, Úř. věst. L 296, 25. 10. 2012, s. 1—148, jej označuje v Článku 7 za „*osvědčení leteckého provozovatele*“.

⁸⁷ POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J. *Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část*. 6., doplněné a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. ISBN 978-80-7400-398-1 s. 133, 134.

⁸⁸ Vzdušný prostor Země není představován pouze vzdušným prostorem svrchovaných států. Pravidla pro užívání těchto dalších prostorů jsou stanovena opět mezinárodními smlouvami. Jedná se např. o Úmluvu č. 70/1962 Sb. m. s. Úmluva o Antarktidě z 1. 12. 1952.

193 suverénními státy.⁸⁹ Tato dále stanovuje, že každý stát má úplnou a výlučnou svrchovanost nad svým vzdušným prostorem nad svým územím.⁹⁰ Z tohoto ustanovení je patrné, že i přes mezinárodní regulaci vzdušného prostoru je právní regulace ponechána do jisté míry na vnitrostátní úpravě jednotlivých suverénních států.

V České republice je vnitrostátní úprava civilního letectví zakotvena v zákoně č. 49/1997 Sb. zákon o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů, částka 17/1997, 28. 3. 1997, s. 1266—1286, (dále jen „ZCL“).

V rovině obchodní letecké dopravy tak představuje z hlediska mezinárodního práva základní právní předpis nejen zmiňovaná Chicagská úmluva, ale také Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě podepsanou v Montrealu 28. května 1999 (dále jen „Montrealská úmluva“), která upravuje především povinnosti a odpovědnost leteckého dopravce při provádění mezinárodní přepravy osob, zavazadel a nákladu letadlem za úplatu.⁹¹ Obdobně jako v případě Chicagské úmluvy i Montrealskou úmluvu podepsaly všechny členské státy EU.

Mezinárodní právo veřejné a právo suverénních států ovšem nepředstavují jediné soubory právních norem, které doléhají na užívání vzdušného prostoru a provádění obchodní letecké dopravy. V prostředí EU je s ohledem na některá ustanovení Smlouvy o fungování EU, Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 1—344 (dále jen „SFEU“) nebo Smlouvy o EU,⁹² Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 345—390 (dále jen „SEU“) možné očekávat existenci právní úpravy civilního letectví. Právě na základě Článku 100, odst. 2 SFEU došlo k přijetí tzv. třetího liberalizačního balíčku z roku 1992, který zavedl mj. jednotnou licenci pro letecké dopravce a umožnil jim přístup na trasy v rámci EU, čímž došlo k otevření trhu pro osobní i nákladní leteckou dopravu.⁹³ Právní úprava civilního letectví v rámci EU však tímto balíčkem nebyla ukončena a pokračovala komplexní úpravou obsahující řadu právních předpisů. Ta vstoupila ve známost pod názvem *Jednotné evropské*

---

⁸⁹ ICAO. *Member states*. In: icao.int. [online]. Bez data publikace. 13. 4. 2019. [cit. 27.01.2020]. Dostupné z <https://www.icao.int/MemberStates/Member%20States.English.pdf>. Signatáři Chicagské úmluvy jsou všechny členské státy EU.

⁹⁰ Článek 1 Chicagské úmluvy.

⁹¹ Článek 1, odst. 1 Montrealské úmluvy.

⁹² Článek 3, odst. 6 SEU.

⁹³ SYLLOVÁ, PÍTROVÁ, PALDUSOVÁ a kol. *Lisabonská smlouva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, ISBN 978-80-7400-339-4, s. 433.

*nebe*⁹⁴ a je výsledkem stejnojmenné iniciativy z počátku přelomu tisíciletí. Jejím cílem je umožnit zvýšení kapacity vzdušného prostoru, snížení nákladů na uspořádání letového prostoru, zvýšení bezpečnosti civilního letectví a omezení jeho dopadu na životní prostředí.⁹⁵ Všech těchto cílů by však bylo možné jen stěží dosáhnout, pokud by právní regulace civilního letectví postihovala pouze oblast užívání vzdušného prostoru.

Další oblastí, kterou evropská právní úprava civilního letectví postihuje, aby bylo dosaženo cílů vytyčených Jednotným evropským nebem, je logicky oblast obchodní letecké dopravy.⁹⁶ I v tomto případě evropská právní úprava obsahuje množství právních předpisů, které upravují např. technické požadavky na provozování letadel, některé povinnosti leteckého dopravce týkající se leteckého personálu a v neposlední řadě i právní normy, jež upravují povinnost zpracovávat osobní údaje.

Letecký dopravce⁹⁷ je tedy při provozování svého podnikání vázán mezinárodními smlouvami (mezinárodním právem veřejným), právem EU a vnitrostátním právem suverénních států. Tato skutečnost mnohdy činí nemalé obtíže, neboť mezi nimi nezdědka dochází k rozporům, a to zejména mezi normou práva EU a normou vnitrostátního práva suverénního státu⁹⁸ nebo k rozporu normy vnitrostátního suverénního státu a normy mezinárodního práva veřejného.⁹⁹

---

⁹⁴ Např. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 549/2004 ze dne 10. března 2004, kterým se stanoví rámec pro vytvoření jednotného evropského nebe, Úř. věst. L 96, 31. 3. 2004, s. 1—9, Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 550/2004 ze dne 10. března 2004, o poskytování letových navigačních služeb v jednotném evropském nebi, Úř. věst. L 96, 31. 3. 2004, s. 10—19 nebo Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 551/2004 ze dne 10. března 2004 o organizaci a užívání vzdušného prostoru v jednotném evropském nebi Úř. věst. L 96, 31. 3. 2004, s. 20—25.

⁹⁵ Evropský parlament. *Letecká doprava: jednotné evropské nebe*. In: europarl.europa.eu. [online]. Bez data publikace. Bez data aktualizace. [cit. 14.03.2020]. <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/133/letecka-doprava-jednotne-evropske-nebe>.

⁹⁶ Přestože evropská právní úprava obchodní letecké dopravy sleduje mnohdy obdobné cíle, není považována za součást iniciativy Jednotné evropské nebe.

⁹⁷ Pakliže se jedná o evropského leteckého dopravce nebo leteckého dopravce provozujícího lety ve vzdušném prostoru EU.

⁹⁸ V případě rozporu s právem členského státu se uplatní zásada aplikační přednosti práva EU. Více Rozsudek SDEU ze dne 5. února 1963, ve věci 26/62 *N.V. Algemene Transport- en Expeditie Onderneming van Gend & Loos proti Nederlandse administratie der belastingen*, ECLI:EU:C:1963:1.

⁹⁹ V prostředí českého právního řádu dochází k uplatnění zásady *Lex superior derogat legi inferiori*.

2.3 Aplikace GDPR v civilním letectví

Aplikace GDPR na zpracování osobních údajů v civilním letectví je dána vymezením jeho věcné a místní působnosti, tedy ustanoveními Článku 2 a 3 GDPR.

Hovoříme-li o právní úpravě věcné působnosti GDPR, nalézáme ji v Článku 2 GDPR, přičemž odst. 1 uvádí:

„(1) Toto nařízení se vztahuje na zcela nebo částečně automatizované zpracování osobních údajů a na neautomatizované zpracování těch osobních údajů, které jsou obsaženy v evidenci nebo do ní mají být zařazeny.“

Pokud současně nedojde k naplnění některé z negativních podmínek uvedených v odst. 2 a 3 tohoto ustanovení, lze tvrdit, že na dané zpracování osobních údajů GDPR z hlediska věcné působnosti dopadá.

Místní působnost GDPR je poté stanovena v Článku 3 GDPR, který uvádí:

„(1) Toto nařízení se vztahuje na zpracování osobních údajů v souvislosti s činnostmi provozovny správce nebo zpracovatele v Unii bez ohledu na to, zda zpracování probíhá v Unii či mimo ni.

(2) Toto nařízení se vztahuje na zpracování osobních údajů subjektů údajů, které se nacházejí v Unii, správcem nebo zpracovatelem, který není usazen v Unii, pokud činnosti zpracování souvisejí:

a) s nabídkou zboží nebo služeb těmto subjektům údajů v Unii, bez ohledu na to, zda je od subjektů údajů požadována platba; nebo

b) s monitorováním jejich chování, pokud k němu dochází v rámci Unie.

(3) Toto nařízení se vztahuje na zpracování osobních údajů správcem, který není usazen v Unii, ale na místě, kde se právo členského státu uplatňuje na základě mezinárodního práva veřejného.“

Z výkladu tohoto ustanovení vyplývá, že zpracování osobních údajů v civilním letectví vždy spadá do místní působnosti GDPR s výjimkou případů, kdy je zpracování prováděno správcem či zpracovatelem bez souvislosti s jeho provozovnou v EU (pokud

jí disponuje), a zároveň se zpracování týká subjektu údajů, který se nenachází v EU, ledaže je správce nebo zpracovatel usazen mimo EU na místě, kde se právo členského státu uplatňuje na základě mezinárodního práva veřejného.

Pokud dospějeme k závěru, že dochází ke kumulativnímu splnění podmínek, kdy na dané zpracování dopadá GDPR dle jeho ustanovení o věcné i místní působnosti, GDPR se na dané zpracování osobních údajů aplikuje a správci a zpracovatelé, kteří zpracování osobních údajů provádí, jsou vázáni z něj plynoucími povinnostmi.

2.4 Vztah právní regulace civilního letectví a GDPR

Hovoříme-li o vztahu právní regulace civilního letectví a GDPR, pohybujeme se nejčastěji v rovině obchodní letecké dopravy. V oblasti všeobecného letectví totiž obvykle buď vůbec nedochází ke zpracování osobních údajů, nebo pouze v minimální míře, a to většinou v souvislosti s úkony činěnými orgány státní správy nebo v rámci jednotlivých právnických osob. Rozsahem a množstvím se v porovnání s obchodní leteckou dopravou ovšem jedná o zanedbatelnou část zpracovávaných osobních údajů. Z podkapitoly 2.2 této diplomové práce vyplývá, že oblast civilního letectví je regulována v rovině vnitrostátního práva, v rovině práva EU a v rovině mezinárodního práva veřejného. Tyto právní úpravy mají k GDPR specifický vztah.

Vztah GDPR a vnitrostátního práva členského státu je možné charakterizovat odkazem na zásadu aplikační přednosti.¹⁰⁰ S ohledem na přímou aplikovatelnost GDPR a na již zažitě důsledky této zásady v rámci EU hraje obvykle vnitrostátní právo členského státu ve vztahu k GDPR zcela jinou roli. Zpravidla totiž představuje konkrétní podobu právního titulu pro zpracování osobních údajů podle Článku 6, odst. 1, písm. c) GDPR. S ohledem na ustanovení Článku 6, odst. 3. písm. a) a b) GDPR je ovšem možné považovat za relevantní titul pro zpracování pouze vnitrostátní právní normu, která je dána právem členského státu nebo právem EU, nikoli právním řádem třetí země. V prostředí civilního letectví České republiky lze jako relevantní právní titul vnitrostátního práva členského státu pro zpracování osobních údajů členského státu, který vychází z práva EU, uvést například § 69 a § 69a ZCL.

Obdobně je tomu v případech, kdy je povinnost zpracovávat osobní údaje stanovena normou mezinárodního práva veřejného, resp. mezinárodní smlouvou. I ta může za splnění podmínky, že tvoří právo členského státu nebo právo EU představovat platný

---

¹⁰⁰ Viz. poznámka pod čarou. č. 99.

právní titul pro zpracování osobních údajů ve smyslu Článku 6, odst. 1, písm. c) GDPR. V právním prostředí České republiky představují platný právní titul pro zpracování osobních údajů vyhlášené ratifikované smlouvy, s jejichž ratifikací dal parlament souhlas. Toto vyplývá z Článku 10 Ústavního zákona č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, částka 1/1992, 28. 12. 1992, s. 1—16 (dále jen „Ústava“). Takové mezinárodní smlouvy mohou představovat právní titul pro zpracování osobních údajů dle GDPR. Článek 10 Ústavy poté uvádí:

„(10) Vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.“

V oblasti obchodní letecké dopravy představují platný právní titul pro zpracování osobních údajů typicky Chicagská úmluva¹⁰¹ nebo Montrealská úmluva.¹⁰²

Podobně je tomu v případě právních předpisů upravujících civilní letectví v rovině práva EU. I ty představují platný právní titul pro zpracování osobních údajů, pokud na jejich základě probíhá zpracování osobních údajů. Jako příklad je možné uvést zpracování osobních údajů cestujících v souvislosti s nařízením Evropského parlamentu a rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) 295/91, Úř. věst. L 46, 17. 2. 2004, s. 1—8, (dále jen „Nařízení 261“), Směrnice Rady 2004/82/ES ze dne 29. dubna 2004 o povinnostech leteckých dopravců sdělovat údaje o cestujících, Úř. věst. L 261, 6. 8. 2004, s. 24—27, (dále jen „API směrnice“) nebo Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 132—149, (dále jen „PNR směrnice“).

---

¹⁰¹ Příloha č. 9, Hlavy 3, bod 3.34. Chicagské úmluvy stanovuje povinnost provozovatele letadla přijmout opatření v místě nástupu cestujících, která zajistí, že jsou osoby pro účely cíle cesty nebo států tranzitu vybaveni potřebnými doklady.

¹⁰² Např. Článek 3, odst. 1 Montrealské úmluvy, který stanovuje leteckému dopravci povinnost vydat cestovní dokument.

Kromě skutečnosti, že relevantní právní předpisy upravující civilní letectví běžně představují konkrétní právní titul pro zpracování osobních údajů, lze z některých z nich dovozovat postavení jednotlivých subjektů, které provádějí zpracování osobních údajů. Jejich rozbořením je tedy možné určit, zda se daný subjekt nachází v pozici správce, zpracovatele nebo společného správce. Předpisem, ze kterého je možné toto postavení dovodit je opět např. Montrealská úmluva.¹⁰³ Ve zcela výjimečných případech aplikovatelné právní předpisy autoritativně stanovují postavení při zpracování osobních údajů,¹⁰⁴ a není nutné je za pomoci kritérií stanovených GDPR dovozovat.

---

¹⁰³ Článek 39 Montrealské úmluvy.

¹⁰⁴ Např. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) 80/2009 ze dne 14. ledna 2009 o kodexu chování pro používání počítačových rezervačních systémů a o zrušení Rady (EHS) č. 2299/89, Úř. věst. L 35, 4. 2. 2009, s. 47—55.

3 Zpracování osobních údajů cestujících v obchodní letecké dopravě

Kapitola třetí a následující popisují jak obecné, tak konkrétní případy zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě. Pokud autor této diplomové práce neuvádí jinak, či nepracuje se zpracováním osobních údajů *konkrétním* správcem či zpracovatelem, vychází z domněnky splnění podmínek místní a věcné působnosti pro aplikaci GDPR, jakož i aplikovatelnosti Montrealské úmluvy nebo Chicagské úmluvy a jiných níže uvedených právních předpisů.

3.1 Nabídka služeb v obchodní letecké dopravě

Nabídka služeb uskutečňovaná s využitím osobních údajů (dále jen „nabídka služeb“) v obchodní letecké dopravě se zásadním způsobem neliší od nabídky služeb v jiném podnikatelském prostředí, a je vázána stejnými pravidly. I proto je podkapitole věnován pouze malý prostor.¹⁰⁵

GDPR připouští užití několika právních titulů ke zpracování osobních údajů za účelem nabídky služeb. Prvním z nich je souhlas se zpracováním osobních údajů ve smyslu Článku 6 odst. 1 písm. a) GDPR. Tímto právním titulem ovšem může být v některých případech pro leteckého dopravce a správce obecně značně obtížné disponovat, a to s ohledem na změnu přístupu z OPT OUT na OPT IN.¹⁰⁶ Tento právní titul totiž již dopředu předpokládá značnou míru zájmu subjektu údajů o nabízené službě a jejich aktivní přístup. I když je možné očekávat, že právě u těchto subjektů dojde k následnému nákupu

---

¹⁰⁵ Autor diplomové práce ji nicméně považuje za vhodné začlenit s ohledem na časovou souslednost událostí, které v některých případech předcházejí započatí kontraktačního procesu cestujícího a leteckého dopravce.

¹⁰⁶ Článek 4, bod 11) GDPR uvádí, že souhlas se zpracováním musí být mj. jednoznačný projev vůle či jiné zjevné potvrzení. Zpracování založené na tom, že subjekt údajů aktivně nevyloučil zpracování osobních údajů, tedy není možné vnímat jako souhlas se zpracováním osobních údajů ve smyslu GDPR. K této problematice se vyjádřil již i SDEU Rozsudkem v řízení o předběžné otázce SDEU ze dne 1. 10. 2019 ve věci C-673/17 *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV proti Planet49 GmbH*. ECLI:EU:C:2019:801. SDEU výslovně uvádí, že „(...) souhlas uvedený v (...) čl. 4 bodem 11 a čl. 6 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/679 není právoplatně udělen (...) předem zaškrtnutým políčkem (...)“. Přestože se tento rozsudek týká především problematiky cookies, je možné vztáhnout jej i na obecnou problematiku udělování souhlasu se zpracováním osobních údajů prostřednictvím sítí elektronických komunikací. Více k této problematice např. NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s 153.

služby nejčastěji, neposkytuje tento právní titul správci dostatečný prostor pro oslovení širšího spektra potenciálních zákazníků.

Druhý právní titul pro uskutečňování nabídky služeb je tvořen oprávněným zájmem správce.¹⁰⁷ Pokud jsou splněny další předpoklady, zejména přiměřené očekávání subjektu údajů s ohledem jeho vztah se správcem, je tento právní titul pro správce výrazně flexibilnější a umožňuje mu provádět nabídku služeb napříč portfoliem stávajících zákazníků. Budeme-li zkoumat, jaké operace jsou s osobními údaji při nabídce služeb prováděny, dojdeme k závěru, že se jedná o jejich použití.

Výkladem Článku 3, odst. 2 písm. a) GDPR *a contrario* dojdeme k závěru, že pakliže se bude jednat o nabídku neadresnou (bez zpracování osobních údajů), nebudou se aplikovat pravidla pro adresnou nabídku služeb.¹⁰⁸

3.2 Vytvoření rezervace a prodej přepravního dokladu

Lze říci, že prodej přepravního dokladu (dále jen „letenka“) představuje druh kontraktačního procesu, který je obvykle dovršen vytvořením rezervace cestujícího v rezervačním systému využívaným leteckým dopravcem, o jejímž vytvoření obdrží cestující potvrzení. Povinnost vydat takové potvrzení cestujícímu vzniká na základě Článku 3, odst. 1 Montrealské úmluvy. Při jeho vydání tedy dochází ke zpracování

---

¹⁰⁷ Oprávněný zájem není možné automaticky považovat za využitelný právní titul pro zpracování osobních údajů, a to s ohledem na požadavek, aby oprávněný zájem převládal nad zájmy a základními právy a svobodami subjektu údajů. Aplikace tohoto právního titulu pak bude možná pouze v případech předestřených v recitálu 47 GDPR. Problematiku aplikace tohoto právního titulu se pak hlouběji věnuje Stanovisko WP 29. WP29. *Opinion 06/2014 on The Notion of Legitimate Interests of the Data Controller under Article 7 of Directive 95/46/EC*. Article 29 Newsroom (wp217rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 9. 4. 2014. Bez data aktualizace. [cit. 21. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf. Pro posouzení, zda převažuje oprávněný zájem správce či zájmy a základní práva a svobody subjektu údajů se užívá balančního testu. K němu více zmíněné stanovisko WP29 s. 30 a násl. Skutečnost, že se toto stanovisko vztahuje ke Směrnici o ochraně osobních údajů a nikoli GDPR, není podstatná, neboť právní úprava oprávněného zájmu nedostála v GDPR oproti Směrnici o ochraně osobních údajů prakticky žádných změn.

¹⁰⁸ Není vyloučeno, že se na neadresnou nabídku služeb budou aplikovat jiné povinnosti plynoucí z GDPR a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací, Úř. věst. L 201, 31. 7. 2002, s. 37—47, (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (dále jen „E-směrnice“), bude-li probíhat prostřednictvím webových stránek. Více k těmto povinnostem v podkapitole 3.3 této diplomové práce.

osobních údajů cestujícího na základě právního titulu ve smyslu Článku 6, odst. 1, písm. c) GDPR. Dověšením kontrakčního procesu vzniká následná povinnost leteckého dopravce provést přepravu cestujícího dle uzavřené smlouvy o přepravě.

Vytváření rezervací a prodej letenek probíhají nejčastěji přímo leteckým dopravcem nebo prostřednictvím cestovní agentury¹⁰⁹ (dále jen „agentura“). Tyto dva procesy se od sebe z hlediska způsobu zpracování osobních údajů liší podstatným způsobem. Mají však i dva společné jmenovatele. Prvním z nich je minimální rozsah zpracovávaných osobních údajů, bez kterých není možné smlouvu uzavřít.¹¹⁰ Druhým z nich je skutečnost, že kontrakční proces probíhá nejčastěji prostřednictvím sítí elektronických komunikací.¹¹¹

Při vytváření rezervace a prodeji letenky dochází typicky ke zpracování následujících osobních údajů: jméno, příjmení, věk,¹¹² identifikátor rezervace,¹¹³ datum nebo data, číslo nebo čísla a směrování letu nebo letů a adresa. S ohledem na způsob kontrakčního procesu¹¹⁴ může také docházet ke zpracování e-mailové adresy (případně

---

¹⁰⁹ Agentura není synonymem k cestovní kanceláři. Jedná se o podnikatele, který zprostředkovává služby cestovního ruchu, avšak není jejich poskytovatelem, a to ani z části. Oprávnění podnikat jako agentura vzniká ohlášením volné živnosti (příloha č. 4 bod. 71 zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, částka 87/1991, 15. 11. 1991, s. 2122—2160, (dále jen „ŽZ“). Cestovní kancelář je naproti tomu podnikatel, kterému musí před začátkem jeho podnikatelské činnosti být vydáno rozhodnutí o udělení koncese (příloha č. 3 ŽZ).

¹¹⁰ Minimální rozsah údajů nutný k uzavření smlouvy o přepravě v letecké dopravě není synonymem k minimálnímu rozsahu osobních údajů, které musí obsahovat letenka jakožto doklad, na základě kterého je cestujícímu umožněna přeprava. Rozsah těchto údajů je stanoven Čl. 3, odst. 1 Úmluvy o sjednocení některých pravidel v mezinárodní letecké dopravě ze dne 28. 5. 1999. Více SEDLÁČEK, Pavel, *Montrealská úmluva mezinárodní letecká přeprava komentář*. I. vydání. Praha: VOX 2018, 444 s. ISBN 978-80-8740-62-5, s. 35, 36. K problematice minimálního rozsahu zpracování osobních údajů v rámci kontrakčního procesu se vyjadřuje i Městský soud ve svém rozsudku ze dne 17. 12. 2017 ve věci č. 11 A 152/2015 *ČSAD Karviná a.s. proti Úřadu pro ochranu osobních údajů*.

¹¹¹ V ojedinělých případech dochází k rezervaci cestujícím v provozovně leteckého dopravce nebo agentury při osobní návštěvě, telefonicky či jiným způsobem.

¹¹² Bývá vyžadován pouze v případech stanovených přepravními podmínkami leteckého dopravce, a to zejména s ohledem na rozdílné poplatky a tarify u dětí.

¹¹³ V tomto případě se jedná o alfanumerický identifikátor rezervace, který bývá někdy též označován jako „PNR“. Nejedná se ale *Passenger Name Record* ve smyslu PNR směrnice. Více k problematice zpracování osobních údajů dle PNR směrnice v podkapitole 4.2 této diplomové práce.

¹¹⁴ Pokud je potvrzení o rezervaci vystavováno elektronicky a zasíláno na e-mailovou adresu.

telefonního čísla), a s ohledem na způsob provedení platby i ke zpracování osobních údajů z platební karty nebo bankovního účtu.

Ne všechny osobní údaje cestujícího zpracovávají v rámci tohoto kontraktačního procesu jsou poskytovány leteckému dopravci nebo agentuře cestujícím. Za příklad lze uvést právě identifikátor rezervace. Identifikátor rezervace představuje unikátní alfanumerický identifikátor, který je subjektu údajů obvykle přidělován v samém závěru vytváření rezervace.¹¹⁵ Tato skutečnost ovšem nemá vliv na jeho klasifikaci jakožto osobního údaje, neboť Článek 4, bod 1) GDPR stanoví, že „(...) ‚osobními údaji‘ jsou veškeré informace o identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě (dále jen ‚subjekt údajů‘); identifikovatelnou fyzickou osobou je fyzická osoba, kterou lze přímo či nepřímo identifikovat, zejména odkazem na určitý identifikátor, například (...) identifikační číslo (...).“.

Vytvoření rezervace a prodej letenky je obvykle prováděn prostřednictvím elektronických rezervačních systémů. Jedná se o aplikace, které mohou být využity k uzavření smlouvy o přepravě s cestujícím. Tyto aplikace představují jakousi vstupní bránu pro osobní údaje cestujícího, které jsou následně zpracovány. V současné době existují v zásadě dva modely těchto systémů.

Prvním z nich je vlastní rezervační systém leteckého dopravce,¹¹⁶ který bývá zpřístupněn subjektům údajů prostřednictvím aplikace umístěné na webových stránkách provozovaných leteckým dopravcem. Druhým je případ rezervačního systému, který je představován tzv. GDS,¹¹⁷ který bývá umístován buď na webové stránky agentury či leteckého dopravce.

3.3 Provozování webových stránek obsahujících elektronický rezervační systém

Provozování webových stránek, na kterých je umístěna aplikace elektronického rezervačního systému v praxi znamená, že jejich prostřednictvím dochází ke zpracování osobních údajů. Jedná se o specifický proces, jež je právně regulován. Nad rámec GDPR

---

¹¹⁵ S ohledem na různé přepravní podmínky leteckých dopravců a jednotlivých agentur se okamžik vytvoření identifikátoru rezervace může lišit. V některých případech dochází k jeho přidělení ještě před uhrazením kupní ceny letenky, v některých případech až po uhrazení kupní ceny. Vytvořením identifikátoru rezervace rovněž u některých leteckých dopravců a agentur dochází k uzavření smlouvy, zatímco u jiných je kontraktační proces dovršen až přidělením čísla letenky.

¹¹⁶ Více k problematice vlastních rezervačních systémů v podkapitole 3.4.1 této diplomové práce.

¹¹⁷ *Global Distribution Systems*. Více k problematice GDS v části 3.4.2 této diplomové práce.

jsou v tomto případě aplikovány povinnosti vyplývající z E-směrnice,¹¹⁸ resp. z její transpozice do právních řádů členských států. Vztah těchto právních předpisů lze shrnout jako vztah *lex generalis* a *lex specialis*, přičemž GDPR představuje obecný soubor práv a povinností určujících pravidla ochrany osobních údajů, aniž je (až na výjimky) specifikuje pro konkrétní situace. E-směrnice poté harmonizuje „(...) *předpisy členských států, požadované pro zajištění rovnocenné úrovně ochrany základních práv a svobod, zejména práva na soukromí, se zřetelem na zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací.*“¹¹⁹.

E-směrnice v recitálech 24 a 25 pojednává o problematice ochrany koncového zařízení.¹²⁰ Mimo jiné uvádí, že „(...) *jakékoli informace uchovávané na takovém zařízení tvoří součást soukromí uživatelů, které vyžaduje ochranu v souladu s Evropskou úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod.*“. Pokud hovoříme o zpracování osobních údajů prostřednictvím elektronických komunikací, zabýváme se v právní rovině obvykle problematikou tzv. cookies.

Cookies jsou malé textové soubory, které jsou vytvářeny v koncovém zařízení prostřednictvím webového prohlížeče při navštívení webové stránky.¹²¹ Cookies umožňují jejich správci rozlišovat mezi jednotlivými uživateli (subjekty údajů) koncového zařízení, a tudíž naplňují definici osobního údaje ve smyslu Článku 4 bodu 1) GDPR.¹²²

Cookies je možné dělit dle několika kritérií. Prvním z těchto kritérií je správce, který cookies prostřednictvím elektronických komunikací do koncového zařízení umísťuje. Daný správce může být např. provozovatelem webové stránky. Takové cookies označujeme jako „*first party cookies*“ neboli cookies první strany. Pokud je správcem cookies jiná osoba než provozovatel webové stránky, jsou označovány jako „*third party*

---

¹¹⁸ Má být v budoucnu nahrazena nařízením. K dispozici je text návrhu tohoto nařízení. Komise. *Proposal for a Regulation on Privacy and Electronic Communications*. Digital Single Market. In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. Datum publikování neuveden. 10. 1. 2017. [cit. 20. 2. 2020]. Dostupný z <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-regulation-privacy-and-electronic-communications>. Původním záměrem byl vstup v účinnost GDPR a tohoto právního předpisu ve stejnou dobu. K dnešnímu dni však nedošlo ani k jeho vstupu v platnost.

¹¹⁹ Článek 1, odst. 1 E-směrnice.

¹²⁰ Např. mobilní telefon, notebook nebo stolní počítač.

¹²¹ Microsoft Corporation. *Internet Explorer Support, Description of Cookies*. In: support.microsoft.com. [online]. Bez data publikace. 17. 4. 2018. [cit. 28. 1. 2020]. Dostupné z <https://support.microsoft.com/cs-cz/help/260971/description-of-cookies>.

¹²² V tomto případě se jedná o síťový identifikátor.

cookies“ neboli cookies třetí strany.¹²³ Dále je možné cookies rozdělit podle doby jejich uložení na „session cookies“ a „persistent cookies“.¹²⁴ Posledním kritériem dělení cookies je jejich účel. Podle tohoto dělení označujeme cookies např. jako analytické, marketingové, nebo funkční.¹²⁵

Článek 5, odst. 3 E-směrnice stanovuje, že cookies je možné zpracovávat pouze v případě souhlasu uživatele na základě jasného a úplného informování. Další náležitosti tohoto souhlasu vycházejí z Článků 7 a 8 GDPR.¹²⁶ Výjimku tvoří kategorie funkčních cookies, o kterých Článek 5, odst. 3 E-směrnice uvádí následující:

„(3) Členské státy zajistí, aby užívání sítí elektronických komunikací k uchování informací nebo získávání přístupu k informacím uchovávaným v koncovém zařízení účastníka nebo uživatele bylo povoleno pouze za podmínky, že dotčený účastník či uživatel byl jasně a úplně informován v souladu se směrnicí 95/46/ES, mimo jiné o účelech zpracování, a že je mu správcem údajů nabídnuto právo odmítnout takové zpracování. To nebrání technickému ukládání nebo takovému přístupu, jehož jediným účelem je provedení nebo usnadnění přenosu sdělení prostřednictvím sítí elektronických komunikací nebo, je-li to nezbytně nutné pro poskytování služeb informační společnosti, které si účastník nebo uživatel výslovně vyžádal.“

---

¹²³ Toto označení užívá i WP29 ve svém Stanovisku 04/2012. WP 29. *Opinion 04/2012 on Cookie Consent Exemption*. Article 29 Newsroom (wp194rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 7. 6. 2012. Bez data aktualizace. [cit. 17. 1. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp194_en.pdf s. 3.

¹²⁴ Session cookies jsou automaticky smazány po uzavření webového prohlížeče. Persistent Cookies zůstávají uloženy v koncovém zařízení, dokud nedojde k jejich předem definované expiraci či manuálnímu smazání. WP 29. *Opinion 04/2012 on Cookie Consent Exemption*. Article 29 Newsroom (wp194rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 7. 6. 2012. Bez data aktualizace. [cit. 17. 1. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp194_en.pdf s.4.

¹²⁵ Cookies, které zajišťují funkcionalitu webové stránky.

¹²⁶ SDEU v Rozsudku v řízení o předběžné otázce SDEU ze dne 10. 9. 2019, ve věci C-673/17 *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV proti Planet49 GmbH*, ECLI:EU:C:2019:801, uvádí následující: „(...) **souhlas uvedený v čl. 2 písm. f) a čl. 5 odst. 3 směrnice 2002/58 ve spojení s čl. 4 bodem 11 a čl. 6 odst. 1 písm. a) nařízení 2016/679 není právoplatně udělen, pokud je ukládání informací nebo přístup k již uloženým informacím v koncovém zařízení uživatele internetových stránek povoleno předem zaškrtnutým políčkem, jehož zaškrtnutí musí tento uživatel k odmítnutí svého souhlasu zrušit.“**

Lze tedy shrnout, že s provozováním webových stránek, prostřednictvím nichž dochází k vytváření rezervací je komplementárně spojeno zpracování osobních údajů. Provozovatel dané webové stránky je kromě obecných povinností (plynoucích zejména z Článku 24, odst. 1 GDPR) povinen přihlížet také k povinnostem, které vyplývají z předmětné transpozice E-směrnice.

3.4 Vlastní rezervační systém a GDS

3.4.1 Vlastní rezervační systém leteckého dopravce

Vlastní rezervační systém leteckého dopravce je představován softwarovou aplikací, která bývá obvykle vytvořena a provozována přímo leteckým dopravcem. V některých případech se jedná o aplikaci vyvinutou třetí stranou, ke které byla leteckému dopravci za úplatu poskytnuta licenční práva. V dnešní době jsou vlastní rezervační systémy leteckých dopravců již poměrně vzácným úkazem,¹²⁷ neboť většina leteckých dopravců využívá GDS.

3.4.2 GDS

GDS je specifickým druhem elektronického rezervačního systému v podobě propojené počítačové sítě. Fungování GDS je možné rozdělit do dvou rovin. V té první může GDS zajišťovat propojení vlastních rezervačních systémů leteckých dopravců¹²⁸ s agenturami. V druhé rovině může být leteckými dopravci napřímo využíván jako samotný rezervační systém.¹²⁹ V obou případech ale GDS obsahuje informace o produktech nabízených prodejcem (v tomto případě leteckým dopravcem), resp. umožňuje leteckému dopravci informovat agentury o jeho nabídce a agenturám umožňuje provést rezervaci v rezervačním systému, který využívá letecký dopravce.¹³⁰

Před tím, než letecká doprava začala zaznamenávat prudký nárůst přepravených osob, zajišťoval letecký dopravce distribuci své nabídky sám, případně v kooperaci s úzce

---

¹²⁷ Leteckým dopravcem, který alespoň z části užívá vlastní rezervační systém je např. Air Asia Limited.

¹²⁸ A to bez ohledu na to, zda letecký dopravce využívá vlastní rezervační systém, nebo je přímo napojen do rezervačního systému GDS.

¹²⁹ Letecký dopravce pak neprovozuje vlastní rezervační systém.

¹³⁰ PRŮŠA Jiří a kolektiv, *Letecká doprava*, Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu, 2002, s. 22—24.

vymezeným okruhem subjektů. Navýšení objemu cestujících a rozšíření trhu ovšem vyžadovalo změnu přístupu, a právě proto došlo k vytvoření GDS. V současné době existují tři hlavní světové GDS, a to Amadeus, Sabre a Galileo. Právní úprava GDS podléhá Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) 80/2009 ze dne 14. ledna 2009 o kodexu chování pro používání počítačových rezervačních systémů a o zrušení Rady (EHS) č. 2299/89, Úř. věst. L 35, 4. 2. 2009, s. 47—55, (dále jen „Nařízení o rezervačních systémech“).

3.5 Jednotlivé způsoby vytvoření rezervace

3.5.1 Vytvoření a prodej letenky prostřednictvím vlastního rezervačního systému leteckého dopravce

Vytvoření rezervace prostřednictvím vlastního rezervačního systému leteckého dopravce představuje první ze způsobů přímého dovršení kontraktačního procesu mezi leteckým dopravcem a cestujícím. Primárním právním titulem pro zpracování osobních údajů uvedených v podkapitole 3.2 této diplomové práce je tudíž Článek 6 odst. 1, písm. b) GDPR, neboť tyto osobní údaje v představují nezbytné minimum k uzavření smlouvy,¹³¹ jejíž stranou je subjekt údajů.

S poskytováním služeb letecké přepravy je ovšem spojena řada dalších právních povinností, které se na leteckého dopravce vztahují. Při jejich plnění letecký dopravce již osobní údaje nezpracovává na základě Článku 6, odst. 1 písm. b), nýbrž právě z důvodu plnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje.¹³²

Pro určení práv a povinností v souvislosti se zpracováním osobních údajů, které vznikají v důsledku kontraktačního procesu mezi leteckým dopravcem a cestujícím, je nutné posoudit vztah leteckého dopravce ke zpracovávaným osobním údajům, resp. jeho postavení jakožto subjektu, jenž provádí zpracování osobních údajů.

Subjekt provádějící zpracování osobních údajů může být dle GDPR v postavení správce (nebo společného správce, pakliže se na zpracování osobních údajů podílí více správců), zpracovatele nebo tzv. třetí strany. Třetí strana je dle Článku 4, bodu 10) GDPR definována jako „(...) fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo

---

¹³¹ V některých případech však nemusí být dostatečné pro poskytnutí plnění ze smlouvy, tedy provedení přepravy jako takové. Více k této problematice v podkapitole 4.1 a 4.2 této diplomové práce.

¹³² Jedná se jiný právní titul dle Článku 6, odst. 1, písm. c) GDPR.

jiný subjekt, který není subjektem údajů, správcem, zpracovatelem ani osobou přímo podléhající správci nebo zpracovateli (...)“. Z této definice vyplývá, že je nutné nejprve posoudit, zda zpracovávající subjekt není správcem či zpracovatelem. Definice zpracovatele v GDPR potom uvádí, že „(...) *zpracovatelem je fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který zpracovává osobní údaje pro správce.*“.¹³³ Pokud by se letecký dopravce měl nacházet v právním vztahu s cestujícím při vytváření rezervace v pozici zpracovatele, postrádá tento vztah třetí subjekt, který by byl právě v postavení správce. K institutu správce dále GDPR v Článku 4, bodu 7) uvádí, že správce je „(...) *fyzická nebo právnická osoba, orgán veřejné moci, agentura nebo jiný subjekt, který sám nebo společně s jinými určuje účely a prostředky zpracování osobních údajů; jsou-li účely a prostředky tohoto zpracování určeny právem Unie či členského státu, může toto právo určit dotčeného správce nebo zvláštní kritéria pro jeho určení.*“. Letecký dopravce sám rozhoduje o prostředcích zpracování osobních údajů, a to právě prostřednictvím nastavení vlastního rezervačního systému. Rovněž společně se subjektem určuje účel zpracování těchto údajů, který je dán smlouvou o přepravě, resp. kroky nezbytnými k jejímu uzavření.

Na tom nic nemění ani skutečnost, že v některých případech zpracování osobních údajů neurčuje účel zpracování letecký dopravce, ale zpracování provádí z důvodů povinnosti stanovené právním předpisem. K této problematice uvádí komentář GDPR následující: „*Zpracování osobních údajů za určitým účelem může být určitému subjektu rovněž uloženo přímo zákonem. V tomto případě účel zpracování a v některých případech i jeho prostředky stanovil zákonodárce, nicméně i tak je povinný subjekt v postavení správce údajů, a to právě z titulu svého více či méně specifického postavení.*“¹³⁴.

Doba, po kterou jsou osobní údaje správcem zpracovány, se liší s ohledem na aplikovatelné právní předpisy. Obecně platí, že správce je oprávněn ke zpracování do doby, než dojde k naplnění účelu zpracování. Primárním účelem zpracování osobních údajů při prodeji letenky a vytvoření rezervace je následné poskytnutí plnění dle smlouvy. Splněním kontraktačních povinností je naplněn účel zpracování osobních údajů cestujícího, a tedy i zaniká možnost správce za tímto účelem osobní údaje zpracovávat.

---

¹³³ Článek 4, bod 8) GDPR.

¹³⁴ NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s. 90.

Je ale zapotřebí vzít v potaz další skutečnosti. I po zániku práva zpracovávat osobní údaje za tímto účelem, může být správce oprávněn, a v některých případech dokonce povinen zpracovávat osobní údaje pro další účely.¹³⁵

Jedním z nich je například splnění povinnosti uschovat daňové doklady. V českém právním řádu činí doba povinného uložení daňových dokladů dle § 35, odst. 2 ZDPH 10 let ode dne skončení zdaňovacího období, ve kterém došlo k poskytnutí plnění. V souvislosti s poskytováním plnění dle smlouvy zároveň vyvstávají leteckému dopravci další právní povinnosti, pro jejichž splnění je nezbytné provádět zpracování osobních údajů.¹³⁶

Dále může v důsledku plnění (či neplnění) smluvních povinností v některých případech vzniknout oprávněný zájem správce na zpracování osobních údajů, a to nejen za účelem další nabídky svých služeb.¹³⁷ Lze tedy shrnout, že letecký dopravce je na základě Článku 6, odst. 1, písm. b) GDPR oprávněn ke zpracování osobních údajů do doby poskytnutí plnění z jeho strany. Tato doba poté nebude fixně stanovená a bude se lišit případ od případu. I po poskytnutí plnění může být správce oprávněn (či povinen) ke zpracování osobních údajů cestujícího. Toto zpracování bude ovšem probíhat již za jiným účelem.¹³⁸ V souvislosti s prodejem letenky a vytvořením rezervace provádí letecký dopravce zaznamenání, uložení a použití osobních údajů.

3.5.2 Vytvoření rezervace a prodej letenky prostřednictvím GDS umístěného na webových stránkách leteckého dopravce

Vytvoření rezervace a prodej letenky prostřednictvím uživatelského rozhraní GDS umístěného na webových stránkách leteckého dopravce je druhým ze způsobů, kdy dochází

---

¹³⁵ Více v části 6.2.1 této diplomové práce.

¹³⁶ Více o těchto povinnostech v podkapitolách 4.1. a 4.2 této diplomové práce.

¹³⁷ Více ke vzniku oprávněného zájmu leteckého dopravce v souvislost s poskytováním plnění v části 6.2.1 této diplomové práce.

¹³⁸ S ohledem na Článek 6, odst. 4 GDPR je správce v případech, kdy další zpracování neprobíhá na základě právního titulu ve smyslu Článku 6, odst. 1, písm. a) nebo písm. c) GDPR, povinen zhodnotit, zda je takové zpracování slučitelné s původním účelem. Více KUNER, Christopher, BYGRAVE, Lee, DOCKSEY, Christopher, DRECHLSLER, Laura. *THE EU GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) A COMMENTARY*. I. Edition. USA: Oxford University Press 2020. 1391 s. ISBN 978-0-19-882649-1, s. 341—343.

k přímému uzavření smlouvy o přepravě mezi cestujícím a leteckým dopravcem.¹³⁹ Z pohledu zpracování osobních údajů představuje poskytovatel GDS další subjekt, který se při vytváření rezervace podílí na jejich zpracování. Prostřednictvím GDS dochází ke dvěma základním zpracování osobních údajů, které se skládají z několika operací. První z nich je jejich zaznamenání v okamžiku, kdy jsou tyto osobní údaje zaneseny do GDS. Následuje jejich uložení v GDS a zpřístupnění přenosem leteckému dopravci. Právní vztah subjektu údajů a poskytovatele GDS¹⁴⁰ se zásadním způsobem odlišuje od vztahu leteckého dopravce k subjektu údajů. Na rozdíl od něj nedochází mezi poskytovatelem GDS a subjektem údajů k uzavření žádné smlouvy. Přesto poskytovatel GDS zpracovává jeho osobní údaje. Je tedy na místě si položit otázku, na základě, jakého právního titulu dochází v tomto případě ke zpracování osobních údajů?

Všechny operace, jež s osobními údaji provádí poskytovatel GDS, jsou součástí delšího řetězce operací, který ve finálním důsledku vede k vytvoření rezervace a následné realizaci smlouvy o přepravě. Právní titul pro zpracování osobních údajů poskytovatelem GDS je tedy totožný s právním titulem, kterým disponuje letecký dopravce a je možné konstatovat, že je od něj odvozen.

Posouzení postavení poskytovatele GDS při zpracování osobních údajů je možné provést pouhým odkazem na Článek 11, odst. 1 Nařízení o rezervačních systémech, neboť tento právní předpis přímo označuje poskytovatele GDS za správce osobních údajů.¹⁴¹ Pokud by ovšem jeho postavení nebylo takto autoritativně stanoveno, je jeho postavení správce zpochybnitelné. Důvodem je skutečnost, že účel zpracování osobních údajů je v tomto případě stanoven především leteckým dopravcem a subjektem údajů. Povahou vykonávané činnosti spadá poskytovatel GDS spíše pod definici zpracovatele dle GDPR, které za něj označuje fyzickou nebo právnickou osobu, orgán veřejné moci, agenturu nebo jiný subjekt, který zpracovává osobní údaje pro správce.¹⁴² Zde je rovněž vhodné upozornit

---

¹³⁹ K uzavření smlouvy o přepravě nedochází na základě zprostředkovatelské smlouvy, jako je tomu při vytváření rezervace agenturou. Více v části 3.5.3 této diplomové práce.

¹⁴⁰ Subjekt, který GDS provozuje.

¹⁴¹ Situace, kdy právní předpis přímo stanovuje postavení subjektu, který zpracovává osobní údaje je poměrně vzácná. Článek 11. odst. 1 Nařízení o rezervačních systémech stanovuje, že: „*Osobní údaje shromážděné při používání počítačového rezervačního systému za účelem provádění rezervací nebo vystavování letenek či jízdenek k produktům dopravy se zpracovávají pouze způsobem, který je slučitelný s těmito účely. V souvislosti se zpracováním těchto údajů se prodejce systému považuje za správce údajů (...)*“.

¹⁴² Článek 4, bod 8 GDPR.

na Článek 28 odst. 3., písm. a) GDPR, který stanovuje, že „(...) *zpracovatel zpracovává osobní údaje pouze na základě doložených pokynů správce (...)*“. Tyto pokyny zde mají imperativní povahu, již lze obecně charakterizovat jako: „*Zpřístupni přenosem osobní údaje subjektu údajů za účelem vytvoření rezervace a následného realizování smlouvy o přepravě!*“.

Lze uvažovat, zda a do jaké míry poskytovatel GDS určuje prostředky zpracování osobních údajů s ohledem na způsob, jakým GDS provozuje a jaké záruky a opatření za zákonnost zpracování osobních údajů poskytuje. Pokud by ale letecký dopravce požadoval po poskytovateli GDS, aby osobní údaje dodatečně zabezpečil pseudonymizací nebo šifrováním a poskytovatel GDS se těmto pokynům nepodrobil, mohly by dle mého názoru nastat mj. důvody k ukončení smlouvy s poskytovatelem GDS ze strany leteckého dopravce. Z toho je možné dovodit, že i s ohledem na prostředky zpracování jsou rozhodovací možnosti poskytovatele GDS limitovány pokyny a požadavky leteckého dopravce.

Při posuzování vzájemného postavení leteckého dopravce a poskytovatele GDS je nutno zhodnotit, zda se jedná o dva samostatné či společné správce ve smyslu odst. 1 Článku 26 GDPR, který stanovuje, že o společné správce se jedná „*Pokud účely a prostředky zpracování stanoví společně dva nebo více správců (...)*“. S ohledem na to, že již výše bylo odůvodněno, že poskytovatel GDS nestanoví účel zpracování, a i při stanovení prostředků zpracování je značně limitován, je nutné vyvodit závěr, že se nejedná o společné správce.

3.5.3 Vytvoření rezervace a prodej letenky prostřednictvím agentury (a GDS)

Vytvoření rezervace a prodej letenky prostřednictvím agentury představuje z hlediska ochrany osobních údajů odlišný koncept. Oproti přímému vytvoření rezervace v rezervačním systému, který letecký dopravce využívá,¹⁴³ dochází k dalšímu rozšíření počtu subjektů, které se podílejí na zpracování osobních údajů cestujícího. To do značné míry komplikuje posouzení postavení leteckého dopravce a agentury vůči subjektu údajů, jejich postavení mezi sebou a vzájemné postavení agentury a poskytovatele GDS. Postavení agentury poté není možné provést odkazem na právní předpis, který by jej

---

¹⁴³ Ať již ve vlastním rezervačním systému leteckého dopravce nebo v GDS.

stanovil, ani metodou eliminace, ale je nutné provedení analýzy jejího postavení.¹⁴⁴ Provádění analýzy probíhá prostřednictvím hodnocení, zda daný subjekt naplňuje pojmové znaky správce, a pokud tomu tak není, zda naplňuje pojmové znaky zpracovatele. V první řadě je tedy nutné posoudit, zda sám nebo společně s jiným určuje účel zpracování a prostředky zpracování.¹⁴⁵

Jak již bylo zmíněno výše, agentura provádí zprostředkovatelskou činnost. Dle povahy své činnosti uzavírá zprostředkovatelskou smlouvu buď přímo se subjektem údajů,¹⁴⁶ nebo s leteckým dopravcem.¹⁴⁷ V obou případech je možné do jisté míry dovozovat rozhodování o účelu zpracování osobních údajů, a to právě prostřednictvím těchto zprostředkovatelských smluv. První pojmový znak správce je v tomto případě naplněn. Druhým pojmovým znakem je určení prostředků pro zpracování. Rezervace prostřednictvím agentury je prováděna zanesením požadovaných osobních údajů do rezervačního systému využívaných leteckým dopravcem, tedy buď do GDS, nebo do vlastního rezervačního systému leteckého dopravce prostřednictvím GDS. S ohledem na existenci více druhů GDS je možné dojít i k závěru, že agentura určuje také prostředek zpracování osobních údajů, čímž dochází k naplnění i druhého pojmového znaku správce. Cestovní agentura tedy při prodeji letenky a vytvoření rezervace figuruje v pozici správce osobních údajů.

Při provádění rezervace agenturou existují tři subjekty v postavení správců, kdy z části 3.5.2 této diplomové práce již víme, že vztah poskytovatele GDS a leteckého dopravce má podobu dvou samostatných správců. Zbývá posoudit, zda je agentura rovněž v postavení samostatného správce, či se jedná o společného správce s poskytovatelem GDS nebo leteckým dopravcem.

Vzájemné postavení agentury a poskytovatele GDS lze do jisté míry přirovnat ke vztahu leteckého dopravce a poskytovatele GDS. Účel zpracování osobních údajů není v tomto případě ovšem dán pouze subjektem údajů a leteckým dopravcem, ale rovněž právě

---

¹⁴⁴ Nástroje pro provedení analýzy mohou vycházet ze Stanoviska WP29 1/2010. WP29. *Opinion 1/2012 on Concepts of „Controller“ and „Processor“*. Article 29 Newsroom (wp169rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 16. 2. 2010. Bez data aktualizace. [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf s. 7 a násl.

¹⁴⁵ Článek 4, bod 7) GDPR.

¹⁴⁶ Tento model z větší části využívá například agentura Kiwi.com s.r.o.

¹⁴⁷ Tento model naopak využívá např. agentura STUDENT AGENCY k.s.

agenturou. Pokyn, jak se zaznamenanými osobními údaji v tomto případě nakládat, vydává agentura, přičemž pokyn vydávaný poskytovateli GDS se dá obecně popsat jako „*Zpřístupni přenosem dané osobní údaje leteckému dopravci!*“. Obdobně jako ve vztahu leteckého dopravce a poskytovatele GDS tomu bude i s prostředky zpracování osobních údajů. Ve vztahu k poskytovateli GDS je tedy agentura v postavení samostatného správce.

Poslední otázkou, kterou v předmětném vztahu zbývá zodpovědět, je určení vzájemného postavení leteckého dopravce a agentury. V tomto bodě je nutné posoudit, zda a případně jaký právní vztah existuje mezi agenturou a leteckým dopravcem. Pokud tento vztah existuje, je nutné určit, jakým způsobem v něm dochází ke stanovení povinností týkajících se zpracování osobních údajů. V případě absence zprostředkovatelské smlouvy mezi agenturou a leteckým dopravcem nebo jiné smlouvy či právního vztahu upravujícího další zpracování osobních údajů je postavení společných správců dle mého názoru *a priori* vyloučeno.¹⁴⁸

Bude-li se jednat o situaci, kdy primární zpracování osobních údajů¹⁴⁹ agenturou spočívá v pouhém zanesení rezervace do GDS na základě zprostředkovatelské smlouvy s leteckým dopravcem a letecký dopravce provádí následné zpracování osobních údajů pouze nebo primárně za účelem splnění povinností ze smlouvy o přepravě a nedochází k žádnému dalšímu zpracování osobních údajů pro společný záměr agentury a leteckého dopravce, lze mít za to, že každý z těchto subjektů autonomně určuje jak účel, tak prostředky zpracování. Každý z nich tedy vystupuje vůči subjektu údajů jako samostatný a nezávislý správce osobních údajů.¹⁵⁰

Pokud kromě zprostředkovatelské smlouvy mezi agenturou a leteckým dopravcem existuje další vztah, na základě kterého dochází k dalšímu zpracování osobních údajů např. za účelem nabídky dalších služeb, jako je ubytování (ať už ze strany jednoho či druhého subjektu), je na takový vztah zapotřebí pohlížet zcela jiným způsobem. Letecký dopravce

---

¹⁴⁸ Za předpokladu zákonného zpracování osobních údajů.

¹⁴⁹ Dalším zpracováním může být například zpracování některých osobních údajů užitých pro provedení rezervace za účelem vystavení a uchování daňového dokladu podle § 27 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, částka 78/2004, 23. 4. 2004, s. 4946—5010 (dále jen „ZDPH“) nebo jejich využití pro marketingové účely na základě oprávněného zájmu.

¹⁵⁰ K obdobným závěrům dochází i WP29 ve Stanovisku 1/2010. WP29. *Opinion 1/2012 on Concepts of „Controller“ and „Processor“*. Article 29 Newsroom (wp169rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 16. 2. 2010. Bez data aktualizace. [cit. 16. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf. s. 19, 20.

a agentura v takovém případě společným konsenzem stanovují účel zpracování osobních údajů a aktivně za tímto účelem osobní údaje společně dále zpracovávají. Konkrétní prostředek zpracování těchto osobních údajů poté může či nemusí být v gesci každého ze subjektů. Podstatné ovšem je, že tento prostředek nebo prostředky vykazují jistou míru kompatibility, aby mohlo být dosaženo společného záměru. Tuto situaci lze poté hodnotit jako diametrálně odlišnou od situace specifikované v předchozím odstavci. Subjekty dále budou v postavení společných správců¹⁵¹ ve smyslu Článku 26, odst. 1 GDPR,¹⁵² neboť společně určují nejen účel, ale i prostředky zpracování, a jako takové budou povinny splnit právní povinnosti tohoto specifického postavení.¹⁵³

V případech, kdy k uzavření zprostředkovatelské smlouvy dochází mezi agenturou a leteckým dopravcem, nelze od této smlouvy dovozovat zákonnost zpracování osobních údajů pro agenturu, neboť subjekt údajů není v tomto případě smluvní stranou této smlouvy. Agentura v tomto případě odvozuje svůj právní titul pro zpracování od koncového účelu zpracování osobních údajů, kterým je uzavření smlouvy o přepravě a její následná realizace. Zpracování osobních údajů má v těchto případech podobu opatření přijímaných před uzavřením smlouvy na žádost subjektu údajů. Jedná se nicméně stále o právní titul ve smyslu Článku 6 odst. 1 písm. b) GDPR.

Pokud agentura uzavírá zprostředkovatelskou smlouvu se subjektem údajů, liší se její právní titul pro zpracování osobních údajů od leteckého dopravce pouze z hlediska

---

¹⁵¹ K obdobným závěrům opět dochází WP29 ve Stanovisku 1/2010. WP29. *Opinion 1/2012 on Concepts of „Controller“ and „Processor“*. Article 29 Newsroom (wp169rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 16. 2. 2010. Bez data aktualizace. [cit. 16. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf. s. 20 Dle tohoto stanoviska je při posuzování existence společných správců vzít v potaz zejména to, zda jsou jednotlivá zpracování osobních údajů spojena společným „vyšším“ záměrem nebo zda se jedná pouze o řetězec nutných zpracování se samotným účelem.

¹⁵² Článek 26, odst. 1 GDPR stanoví, že o společné správce se jedná „*Pokud účely a prostředky zpracování stanoví společně dva nebo více správců (...)*“.

¹⁵³ Článek 26 odst. 1 GDPR mj. stanovuje i následující: „*Společní správci mezi sebou transparentním ujednáním vymezí své podíly na odpovědnosti za plnění povinností podle tohoto nařízení, zejména pokud jde o výkon práv subjektu údajů, a své povinnosti poskytovat informace uvedené v člancích 13 a 14 (...)*“. Pojem „transparentní ujednání“ lze při výkladu tohoto ustanovení chápat ve dvou rovinách. První z nich je vzájemné vymezení odpovědností a plnění povinností například smlouvou. Druhou rovinu transparentnosti lze nalézt ve vztahu k subjektu údajů. Jedná se o řádné informování o právech subjektů a odpovědnosti jednotlivých správců při zpracování osobních údajů.

smlouvy, na jejímž základě osobní údaje zpracovává. V tomto případě se nejedná o smlouvu o přepravě, ale právě o zprostředkovatelskou smlouvu. Shodně se však jedná o právní titul dle Článku 6, odst. 1 písm. b) GDPR, tedy o plnění smlouvy, jejíž stranou je subjekt údajů.

S ohledem na tuto skutečnost se bude lišit i doba zpracování osobních údajů agenturou od doby jejich zpracování leteckým dopravcem. Společným jmenovatelem bude pouze to, že agentura i letecký dopravce zpracovávají podle tohoto právního titulu osobní údaje do doby splnění povinností, jež jim plynou ze smlouvy, kterou uzavírají se subjektem údajů.¹⁵⁴

K uzavření zprostředkovatelské smlouvy mezi agenturou a subjektem údajů může docházet buď v místě její provozovny, nebo prostřednictvím elektronických komunikací. V případě, že k jejímu uzavírání dochází právě prostřednictvím elektronických komunikací, uplatní se pro agenturu z hlediska ochrany osobních údajů obdobné povinnosti jako pro leteckého dopravce při uzavírání smlouvy o přepravě prostřednictvím elektronického rezervačního systému.

V souvislosti se zprostředkováním rezervace agentura provádí operace s osobními údaji v podobě jejich zaznamenání, uložení, použití a zpřístupnění přenosem.

Situace, kdy dochází k vytvoření rezervace na základě zprostředkování agenturou, s sebou přináší ještě další specifikum. Letecký dopravce v takovém případě nezískává osobní údaje přímo od subjektu údajů. Pokud takový subjekt uplatní vůči leteckému dopravci právo na informace a na přístup k osobním údajům, bude letecký dopravce povinen poskytnout tyto informace podle Článku 14 GDPR.

Jak již bylo uvedeno výše, značná část rezervací většiny leteckých dopravců je v dnešní době prováděna prostřednictvím agentur a s využitím GDS.¹⁵⁵ Z toho ovšem plyne, že prostřednictvím GDS dochází ke zpracování vysokého množství osobních údajů, se kterými je prováděno značné množství operací a zároveň má do tohoto systému přístup značný počet subjektů. Situace, kdy dochází prostřednictvím GDS k porušení zabezpečení osobních údajů ve smyslu Článku 4, bodu 12 GDPR, nejsou výjimečné. Obvykle dochází k jejich neoprávněnému zpřístupnění a následně k jejich dalšímu zpracování za marketingovými účely. S těmito problémy se v posledních letech potýká každý

---

¹⁵⁴ Pokud agentura se subjektem údajů zprostředkovatelskou smlouvu neuzavírá, dochází k zániku práva zpracovávat osobní údaje dle Článku 6, odst. 1, písm. b) GDPR vytvořením rezervace.

¹⁵⁵ Výjimkou jsou někteří nízkonákladoví dopravci jako např. Ryanair.

z poskytovatelů GDS.¹⁵⁶ Tito zajišťují jistou míru zabezpečení osobních údajů, nicméně z četnosti porušení zabezpečení je patrné, že tato opatření nejsou schopna zajistit optimální úroveň zabezpečení osobních údajů.

Technologické řešení zabezpečení osobních údajů, resp. přijetí dalších opatření v podobě např. šifrování, je prakticky nemožné. Každý GDS obsahuje osobní údaje stovek miliónů až miliard subjektů údajů, přičemž tyto osobní údaje musí být dostupné a změnitelné v reálném čase pro tisíce subjektů, které osobní údaje zpracovávají. Anonymizace osobních údajů s ohledem na účel jejich zpracování v tomto případě také nepřipadá v úvahu. Zpracování osobních údajů prostřednictvím GDS tak v civilním letectví patří k celkově nejrizikovějším zpracováním.

3.6 Proces odbavení cestujícího

Dalším z kroků, nezbytných pro realizaci smlouvy o přepravě uzavřené mezi leteckým dopravcem a cestujícím, je odbavení cestujícího. Bývá završen vystavením palubní vstupenky a jejím následným načtením na gateu. Tento proces probíhá obvykle v řádu několika dnů nebo hodin před plánovaným realizováním smlouvy o přepravě. K odbavení cestujícího slouží odbavovací systém leteckého dopravce.¹⁵⁷ Poskytovatel tohoto systému vystupuje v roli zpracovatele osobních údajů, neboť sám ani s jinými neurčuje účel zpracování osobních údajů.¹⁵⁸ Už tím postrádá jednu ze základních komponent, aby jej bylo možné označit za správce.¹⁵⁹ Stejně jako vytvoření rezervace i proces odbavení cestujícího je možné provádět několika způsoby a prostřednictvím

---

¹⁵⁶ Jako příklad je možné uvést neoprávněné zpřístupnění osobních údajů společností Amadeus, které postihlo zákazníky více než 140 leteckých dopravců v roce 2019. Amadeus IT Group, SA, *Amadeus statement on Data Issue in India*. In: corporate.amadeus.com. [online]. Amadeus IT Group, SA. 25. 2. 2019. Bez data aktualizace. [cit. 16. 02. 2020] Dostupné z <https://corporate.amadeus.com/en/newsroom/statement-february-2019>.

¹⁵⁷ Jedná se o separátní aplikaci, která není součástí rezervačního systému leteckého dopravce nebo GDS.

¹⁵⁸ Obvykle dochází pouze k zaznamenání a uložení osobních údajů do tohoto systému a následné změně jejich formátu do podoby, která je dále využitelná pro zamýšlené účely zpracování. O podobě formátu, ve kterém mají být data uložena, rozhoduje letecký dopravce. Poskytovatel tohoto systému se při zpracování osobních údajů (uložením a změnou formátu) řídí pokyny leteckého dopravce. Po zaznamenání všech nezbytných osobních údajů je možné prostřednictvím odbavovacího systému vystavit palubní vstupenku.

¹⁵⁹ Na rozdíl od poskytovatele GDS není jeho postavení určeno právním předpisem. Srovnej s částí 3.5.2 této diplomové práce.

několika subjektů. Proces odbavení sleduje několik dalších dílčích záměrů,¹⁶⁰ a za tímto účelem dochází ke zpracování osobních údajů cestujícího. Primárním smyslem odbavení cestujícího je poskytnutí plnění dle smlouvy. V souvislosti s ním dochází i ke zpracování dalších osobních údajů cestujícího, a to na základě právní povinnosti stanovené leteckému dopravci. Zpracování osobních údajů cestujícího při odbavení probíhá na základě vícera právních titulů, přičemž každý z těchto titulů sleduje separátní dílčí účel, aniž by došlo k dotčení primárního účelu zpracování osobních údajů v podobě poskytnutí letecké přepravy.

Prvním z účelů zpracování osobních údajů cestujícího při odbavení je odbavení zavazadla nebo zavazadel cestujícího na základě přepravních podmínek leteckého dopravce. Při odbavení zavazadla je cestujícímu generován zavazadlový lístek tzv. baggage tag. Ten obsahuje osobní údaje cestujícího v rozsahu jméno, příjmení, datum a směrování letu a unikátní identifikační číslo zavazadlového lístku. Zavazadlový lístek je potom rozdělen na dvě části. První část zavazadlového lístku je připevněna k zavazadlu cestujícího a obsahuje všechny výše uvedené osobní údaje. Druhou část obsahující pouze identifikační číslo zavazadlového lístku obdrží cestující. Je otázkou, zda se v případě zavazadla, ke kterému jsou připojeny osobní údaje cestujícího a k němuž mají přístup veškeré osoby podílející se na odbavovacím procesu, jedná o osobní údaje cestujícího, které jsou vhodným způsobem chráněny ve smyslu Článku 25 GDPR. Na druhou stranu je nutné uvést, že i v případě porušení zabezpečení těchto osobních údajů jsou jakákoli rizika pro práva a svobody subjektu údajů, dle mého názoru, zanedbatelná.

Dalším z účelů odbavení cestujícího, při kterém dochází ke zpracování osobních údajů, je kontrola cestovních dokladů. Ta je leteckým dopravcem prováděna na základě Přílohy č. 9, Hlavy 3, bodu 3.34 Chicagské úmluvy. Při této kontrole je zjišťováno, zda cestující disponuje platnými cestovními doklady a případnými vízovými oprávněními pro vstup do zemí tranzitu a cíle cesty.¹⁶¹ Přeprava cestujícího, který nedisponuje platnými

---

¹⁶⁰ Tato diplomová práce zohledňuje pouze zpracování osobních údajů, která vykazují známky relevance pro subjekt údajů. Nezaobírá se dalším dílčím zpracováním např. v podobě vyvážení letadla.

¹⁶¹ Recitál 45 GDPR ve vztahu k právními titulu pro zpracování ve smyslu Článku 6, odst. 1, písm. b) GDPR uvádí následující: „*Pokud je zpracování prováděno v souladu se zákonnou povinností, která se na správce vztahuje, nebo pokud je zpracování nezbytné ke splnění úkolu ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, mělo by mít toto zpracování základ v právu Unie nebo členského státu (...).*“.

cestovními nebo vízovými doklady pro vstup do cílové nebo tranzitní země, je obvykle spojována se správní sankcí dle právního řádu dotčeného státu.¹⁶²

Pokud letecký dopravce provozuje let, počínající mimo vnější hranici EU a končí v EU, dochází při odbavení ke zpracování osobních údajů dle API směrnice.¹⁶³

Další specifické zpracování osobních údajů cestujícího vyplývá z PNR směrnice. Pokud letecký dopravce operuje let počínající, s mezipřistáním nebo končící ve státu EU, je rovněž povinen ke zpracování osobních údajů dle této směrnice.¹⁶⁴

Při odbavovacím procesu dochází v mnohých případech ke zpracování osobních údajů z datové stránky cestovního pasu či jiného cestovního dokladu. Nicméně nedochází k pořízení kopie cestovního dokladu. I proto není v prostředí České republiky k tomuto zpracování vyžadován souhlas subjektu údajů ve smyslu § 2 odst. 3 zákona č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech ve znění pozdějších předpisů, částka 107/1999, 27. 12. 1999, s. 7458—7467, a právním titulem pro zpracování osobních údajů je i v tomto případě Článek 6, odst. 1 písm. b) GDPR.

Letecký dopravce v průběhu odbavovacího procesu zůstává v pozici správce osobních údajů, neboť se jedná pouze o další dílčí zpracování prováděné leteckým dopravcem či jeho zpracovateli, které je nezbytné k původnímu účelu zpracování osobních údajů – plnění smlouvy.¹⁶⁵ Během odbavení dochází zejména k zaznamenání, uložení, použití osobních údajů a jejich zpřístupnění přenosem.

Obdobně jako tomu je u prodeje letenky a vytváření rezervace, i proces odbavení a následného vystavení palubní vstupenky může probíhat vícero způsoby a může být prováděn více subjekty. První z možností, jak je odbavení cestujícího prováděno, je tzv. online odbavení prostřednictvím aplikace sítě elektronických komunikací (online aplikace), kde cestující zadává své osobní údaje do odbavovacího systému leteckého dopravce.

---

¹⁶² V České republice se jedná o zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, částka 106/1999, 23. 12. 1999, s. 7406—7447.

¹⁶³ Více k této problematice v podkapitole 4.1 této diplomové práce.

¹⁶⁴ Více k této problematice v podkapitole 4.2 této diplomové práce.

¹⁶⁵ K tomu WP29. *Opinion 1/2012 on Concepts of „Controller“ and „Processor“*. Article 29 Newsroom (wp169rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 16. 2. 2010. Bez data aktualizace. [cit. 16. 02. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf s. 20.

Obdobně může docházet k odbavení cestujícího leteckým dopravcem přímo na letišti, nicméně práva a povinnosti leteckého dopravce se v tomto případě podstatně neliší od odbavení cestujícího prostřednictvím online aplikace. Četnější jsou ovšem případy, kdy odbavení cestujícího na letišti není prováděno přímo leteckým dopravcem ale jeho handlingovým partnerem.¹⁶⁶ S ohledem na zapojení dalšího subjektu, jenž se podílí na zpracování osobních údajů, je nutné určit jeho postavení.

Vezmeme-li v potaz, že zpracování osobních údajů za účelem odbavení tvoří pouze dílčí zpracování osobních údajů při realizaci smlouvy uzavřené mezi leteckým dopravcem a cestujícím, je nutné vyvodit závěr, že účel zpracování je určen leteckým dopravcem a subjektem údajů. Prostředek zpracování osobních údajů je tvořen odbavovacím systémem leteckého dopravce,¹⁶⁷ do kterého letecký dopravce umožňuje svému handlingovému partnerovi přístup skrze vybraná koncová zařízení. I prostředek zpracování osobních údajů je tedy v tomto případě určen leteckým dopravcem, z čehož vyplývá, že handlingový partner v tomto procesu zastává roli zpracovatele osobních údajů. Se svými handlingovými partnery a poskytovatelem odbavovacího systému je tedy letecký dopravce povinen uzavřít zpracovatelské smlouvy ve smyslu Článku 28, odst. 3 GDPR.¹⁶⁸

3.7 Realizace smlouvy o přepravě

V případě úspěšného odbavení cestujícího dochází obvykle k poskytnutí sjednaného plnění – realizaci smlouvy o přepravě. Pakliže je smlouva realizována pouze leteckým dopravcem, se kterým cestující uzavírá smlouvu o přepravě, nemění se nic

---

¹⁶⁶ Jedná se o smluvního partnera leteckého dopravce, který poskytuje leteckému dopravci služby na základě smlouvy o poskytování handlingových služeb, typicky dle tzv. Standard Ground Handling Agreement, vydávaných IATA. IATA. *Standard Ground Handling Agreement*, Swissport International Ltd. Global Cargo and Aircraft Ground Handling. In: SWISSPORT [online]. 2018. [cit. 20. 2. 2020]. Dostupné z https://www.swissport.com/fileadmin/downloads/publications/190327_SP-18-C2177_GH_Agreement_Gesamt-PDF_sse_RZ.pdf Rozsah poskytovaných služeb handlingovým partnerem leteckého dopravce je variabilní a záleží na rozsahu služeb sjednaných touto smlouvou.

¹⁶⁷ V praxi se obvyklé jedná o software 3. strany, jehož užívání je leteckému dopravci umožňováno na základě licenční smlouvy. Tato třetí strana, pokud osobní údaje zpracovává, je v postavení zpracovatele, neboť sama ani s jinými neurčuje účel zpracování osobních údajů. Ke zpracování osobních údajů poskytovatelem systému ale prakticky nedochází, neboť tento odbavovací systém je obvykle obsluhován leteckým dopravcem nebo jeho handlingovým partnerem.

¹⁶⁸ Pokud se daný vztah neřídí jiným právním aktem podle práva EU nebo členského státu, které zavazují zpracovatele vůči správci.

na jeho postavení správce a na povinnostech plynoucích z GDPR. V souvislosti s realizací smlouvy o přepravě ovšem dochází v poměrně častých případech k dalšímu zpracování osobních údajů cestujícího dalšími subjekty. Tyto situace nastávají, pokud je část přepravy nebo dokonce celá přeprava prováděna jiným leteckým dopravcem, než se kterým cestující uzavřel smlouvu o přepravě. K těmto krokům přistupují letečtí dopravci za účelem snižování nákladů a rozšíření nabídky služeb.¹⁶⁹

3.7.1 Codesharové lety

Prvním z případů, kdy k výše uvedené situaci dochází, jsou tzv. codesharové lety. Jedná se o specifický druh letů, který umožňuje leteckému dopravci prodávat letenky pod svým kódovým označením, a to i přes to, že let může být operován jiným leteckým dopravcem.¹⁷⁰ Tento případ je definován Článkem 39 Montrealské úmluvy, který je zaměřen na problematiku smluvního – skutečného dopravce, a který jej označuje jako situaci, kdy „(...) osoba (nadále označovaná jako ‚smluvní dopravce‘ jako podnikatel uzavře přepravní smlouvu podle této úmluvy s cestujícím (...) a jiná osoba (nadále označovaná jako ‚skutečný dopravce‘) provede na základě zmocnění smluvního dopravce celou nebo část přepravy (...).“¹⁷¹. Sedláček v komentáři k Článku 39 Montrealské úmluvě uvádí následující: „Z výslovné definice článku 39 Montrealské úmluvy vyplývá, že skutečný dopravce není smluvní stranou smlouvy s cestujícím (...).“¹⁷².

Tato specifická situace má jistý dopad i na postavení leteckých dopravců při zpracování osobních údajů. V částech 3.5.1 a 3.5.2 této diplomové práce již bylo odůvodněno a vysvětleno, že letecký dopravce, se kterým subjekt údajů uzavírá smlouvu o přepravě, figuruje v postavení správce.

V případě codesharových letů dochází po vytvoření rezervace k dalšímu specifickému zpracování osobních údajů cestujícího, přičemž toto zpracování spočívá

---

¹⁶⁹ Mezi leteckými dopravci dochází k uzavírání tzv. codesharových a interlinových smluv.

¹⁷⁰ LARSEN, Paul, B., SWEENEY, Joseph, C., GILLICK, John, E. *Aviation Law Cases, Laws and Related Sources*. Second Edition. Leiden Boston: MARTINUS NIJHOFF PUBLISHERS 2012. 1386 s. ISBN 978-90-04-21926-7, s. 293.

¹⁷¹ Skutečný letecký dopravce je synonymem pro provozujícího leteckého dopravce ve smyslu Nařízení 261. K problematice smluvního – skutečného dopravce více SEDLÁČEK, Pavel, *Montrealská úmluva mezinárodní letecká přeprava komentář*. I. vydání. Praha: VOX 2018, 444 s. ISBN 978-80-8740-62-5, s. 271, 272.

¹⁷² SEDLÁČEK Pavel, *Montrealská úmluva mezinárodní letecká přeprava komentář*, VOX 2018, ISBN 978-80-87480-62-5, s. 271.

především v jejich zpřístupnění skutečnému dopravci. Skutečný dopravce s nimi nadále činí všechny nezbytné operace k realizaci smlouvy o přepravě, a to včetně operací zpracování vedoucích k odbavení cestujícího a vystavení letenky bez ohledu na to, že s cestujícím smlouvu o přepravě neuzavřel. Smluvní dopravce poté tyto údaje za účelem realizace smlouvy o přepravě obvykle dále nezpracovává.

Dovození postavení skutečného dopravce při zpracování osobních údajů při codesharových letech patří v obchodní letecké dopravě k těm nejsložitějším. Ani letečtí dopravci nejsou při jeho určování ve vzájemné shodě. Někteří přisuzují skutečnému dopravci postavení zpracovatele osobních údajů, neboť se dle jejich názoru řídí pouze pokyny smluvního leteckého dopravce a případně právními povinnostmi spojenými s provedením letecké přepravy. Osobně se k tomuto názoru nekloním, neboť mám za to, že tyto závěry opomíjejí povahu smluvního vztahu, který existuje mezi skutečným a smluvním dopravcem (smlouva o codesharové spolupráci). Je sice pravdou, že skutečný dopravce realizuje přepravu s ohledem na smlouvu o přepravě uzavřenou mezi smluvním dopravcem a cestujícím, nicméně k provedení letu skutečným dopravcem dochází za podmínek stanovených také ve smlouvě o codesharové spolupráci. Z tohoto důvodu se spíše kloním k variantě, že i skutečný letecký dopravce je v postavení správce osobních údajů.¹⁷³

Je tudíž nutné posoudit, zda smluvní a skutečný letecký dopravce vystupují v postavení samostatných či společných správců osobních údajů ve smyslu Článku 26 GDPR, který uvádí, že „(...) *společnými správci jsou správci, kteří společně určují účel a prostředky zpracování*.“. V tomto případě je účel zpracování osobních údajů stanoven smlouvou o přepravě, kterou uzavírá smluvní dopravce s cestujícím. Skutečný dopravce do tohoto smluvního ujednání nezasahuje, pouze poskytuje plnění dle této smlouvy. Zároveň je ale účel zpracování osobních údajů stanoven smlouvou o codesharové spolupráci, která je uzavřena mezi smluvním a skutečným leteckým dopravcem, jež tvoří základ pro to, aby mohlo dojít daným způsobem k realizaci smlouvy o přepravě. Prostředky zpracování osobních údajů jsou do jisté míry stanoveny každým z leteckých dopravců individuálně, a to bez ohledu na skutečnost, zda každý z dopravců využívá vlastní rezervační systém, či jen některý z nich, nebo oba jako rezervační systém využívají GDS. Využívané rezervační systémy musí vykazovat jistou míru kompatibility. Pokud by ale měl smluvní letecký

---

¹⁷³ Z tohoto názoru vychází i další úvahy této diplomové práce, a to i přesto, že vztah smluvního a skutečného dopravce není zcela jasný.

dopravce za to, že opatření přijatá skutečným dopravcem za účelem zajištění ochrany osobních údajů při jejich zpracování v rezervačním systému skutečného dopravce jsou nedostatečná, neměl by je dle mého názoru skutečnému dopravci zpřístupnit, resp. nechat je poskytovatelem GDS zpřístupnit. Smluvní i letecký dopravce se tedy musí v jisté míře shodnout i na prostředcích zpracování osobních údajů. Postavení smluvního a skutečného dopravce se tedy pohybuje na pomezí mezi vztahem nezávislých a společných správců. Zohledníme-li ovšem to, že koncovým účelem zpracování osobních údajů je v tomto případě poskytnutí letecké přepravy za podmínek předem stanovených společným ujednáním smluvního a leteckého dopravce, je nutné se klonit k závěru, že se bude jednat spíše o vztah společných správců ve smyslu Článku 26 GDPR. Smluvní a skutečný dopravce jsou s ohledem na odst. 1 Článku 26 GDPR povinni mezi sebou transparentním ujednáním vymezit podíly na odpovědnosti za plnění povinností dle GDPR.

3.7.2 Interline

Druhým případem, kdy se na přepravě cestujícího podílí více dopravců, je tzv. interline. Jedná se o specifický typ postupné přepravy ve smyslu Článku 36 Montrealské úmluvy, kdy je letecká přeprava postupně prováděna několika leteckými dopravci, kteří na základě dohody uznávají letenky vystavené jiným leteckým dopravcem jako platný doklad k přepravě na jimi provozovaných linkách.¹⁷⁴ Rozdíl mezi codesharovými lety a interline je tvořen zejména tím, že při interline dochází k uzavření smlouvy o přepravě se všemi leteckými dopravci, kteří se podílejí na přepravě cestujícího. Každý letecký dopravce je však stranou smlouvy pouze v tom rozsahu, v jakém se na přepravě podílí.¹⁷⁵

Posouzení postavení leteckých dopravců při interline není zdaleka tak obtížné, jako tomu je v případě codesharových letů. Spolupráce je ve vztahu ke zpracování osobních údajů v podstatě omezena na to, že letečtí dopravci vzájemně vystavují letenky i na lety operované druhým leteckým dopravcem (druhými leteckými dopravci), které nenesou kód leteckého dopravce, jenž letenky vystavuje. Jedná se o podobnou situaci, jako je vztah

---

¹⁷⁴ Více k této problematice PRŮŠA Jiří a kolektiv, *Letecká doprava, Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu*, 2002, s. 21, 22.

¹⁷⁵ SEDLÁČEK, Pavel, *Montrealská úmluva mezinárodní letecká přeprava komentář*. I. vydání. Praha: VOX 2018, 444 s. ISBN 978-80-8740-62-5, s. 261.

agentury a leteckého dopravce, a tedy i v tomto případě bude postavení leteckých dopravců vztahem dvou nezávislých správců.

3.8 Shrnutí třetí kapitoly

Zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě je komplexní proces, na kterém se podílí značný počet správců i zpracovatelů. Za hlavní z nich lze považovat letecké dopravce, agentury, poskytovatele GDS, poskytovatele handlingových služeb, poskytovatele odbavovacího systému a v neposlední řadě také orgány veřejné moci suverénních států. Mezi všemi výše uvedenými subjekty mnohdy vznikají složité vztahy, které znesnadňují určení jejich postavení vůči subjektům údajů i mezi nimi samotnými.

Při zpracování osobních údajů se v obchodní letecké dopravě primárně uplatní právní tituly v podobě plnění právní povinnosti vztahující se na správce a nezbytného zpracování pro splnění smlouvy či pro provedení opatření přijatých před uzavřením smlouvy na žádost subjektu údajů.¹⁷⁶ Dochází však i k jejich zpracování na základě oprávněného zájmu správce.¹⁷⁷

Letecký dopravce (bez ohledu na to, zda se jedná o dopravce smluvního či skutečného) vystupuje ve vztahu k subjektu údajů vždy jako správce osobních údajů. Obdobně je tomu s agenturami, orgány moci veřejné a poskytovateli GDS. V případě poskytovatelů GDS je postavení správce možné považovat do jisté míry za paradoxní, neboť je autoritativně stanoveno Nařízením o rezervačních systémech. Pokud by tomu tak nebylo, naplňuje spíše pojmové znaky zpracovatele než správce ve smyslu GDPR. Agentury a letečtí dopravci, s ohledem na jejich smluvní vztah, mohou ve vztahu k cestujícím vystupovat ve dvou modalitách správcovského postavení, a to v postavení samostatných správců nebo v postavení správců společných.¹⁷⁸

Naproti tomu v postavení zpracovatelů osobních údajů jsou poskyvatelé handlingových služeb a poskyvatelé odbavovacího systému. Proto je nutné, aby při poskytování jejich služeb došlo k uzavření zpracovatelské smlouvy v tom rozsahu, v jakém zpracovávají osobní údaje.

Obrovské množství zpracovávaných osobních údajů v rezervačních systémech a velký počet současně prováděných operací do jisté míry způsobuje obtížnost jejich

---

¹⁷⁶ Článek 6, odst. 1, písm. b) a c) GDPR.

¹⁷⁷ Článek 6, odst. 1, písm. f) GDPR.

¹⁷⁸ Článek 26, odst. 1 GDPR.

vhodného technického zabezpečení. Mnohdy dokonce dochází k porušení zabezpečení osobních údajů, které jsou v GDS zpracovávány. Lze tak pochybovat o souladu GDS s GDPR. O splnitelnosti požadavků GDPR na vhodné technické a organizační zabezpečení lze také polemizovat při zpracování osobních údajů cestujících na letišti.

4 Zpracování API a PNR informací

4.1 Zpracování osobních údajů dle API směrnice

Přijetí API směrnice v dubnu 2004, bylo jednou z reakcí EU na tragické události, které se staly v březnu téhož roku ve Španělském království, během nichž zahynulo téměř 200 lidí. V ranních hodinách 11. března byl spáchán několika příslušníky organizace Al-Qaeda teroristický útok na vlakové nádraží v Madridu.

Cíle tohoto právního předpisu jsou vytyčeny v recitálech 1 až 3 API směrnice a lze je rozdělit do dvou rovin. Za první z nich lze označit snahu o zdokonalení hraniční kontroly a *zajištění účinných nástrojů pro boj proti nedovolenému přistěhovalectví*.¹⁷⁹ Druhou z nich tvoří snaha o zefektivnění boje proti terorismu.¹⁸⁰ Těchto cílů má být potom dosaženo mj. zpracováním osobních údajů cestujících v obchodní letecké dopravě. S ohledem na skutečnost, že se jedná o směrnici, bylo nutné provést její transpozici do právních řádů členských států.¹⁸¹ Za paradoxní lze označit, že, i ačkoliv byl tento právní předpis přijímán ve spěchu s ohledem na neodkladnou potřebu zajištění ochrany života a zdraví, probíhala řádná transpozice API směrnice členskými státy poměrně pomalu. V roce 2012 proběhlo hodnocení transpozice a implementace API směrnice, ze kterého vyplývá, že většina členských států v této době neměla zcela provedenou nebo chybně provedenou transpozici či její implementaci, a to i přesto, že Článek 7 API směrnice vyžaduje přijetí opatření nezbytných k dosažení souladu s touto směrnicí do 5. září 2006.¹⁸²

Podstatou API směrnice je snaha získat lepší přehled o osobách, které mají vstoupit na území států EU, a to prostřednictvím uložení povinnosti leteckým dopravcům. Dle této směrnice mají členské státy přijmout opatření k uložení povinnosti leteckých dopravců předávat orgánům příslušným pro provádění kontrol osob na vnější hranici, přes kterou osoby vstupují na území členského státu osobní údaje v minimálním následujícím rozsahu:

---

¹⁷⁹ Recitály 1 a 3 API směrnice.

¹⁸⁰ Recitál 2 API směrnice.

¹⁸¹ Do českého právního řádu je transponována § 69 ZCL.

¹⁸² Komise. *Evaluation on the implementation and functioning of the obligation of carriers to communicate passenger data set up by Directive 2004/82*. In: ec.europa.eu. [online]. European Commission Copyright ©. 17. 8. 2012. Bez data aktualizace. [cit. 6. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/irregular-migration-return/return-readmission/docs/evaluation_of_the_api_directive_en.pdf s. 29, 30.

číslo a typ použitého cestovního dokladu, státní příslušnost, jméno (jména) a příjmení, datum narození, hraniční přechod vstupu na území členských států, kódové číslo letu, čas odletu a příletu, počáteční místo nástupu na palubu.¹⁸³

Je rovněž stanoveno, že letecký dopravce je povinen¹⁸⁴ a oprávněn zpracovávat osobní údaje dle API směrnice po dobu maximálně 24 hodin od příletu letadla do cílové země, resp. do země, jejíž orgánu hraniční kontroly osobní údaje předává.¹⁸⁵ Obdobně je tomu v případě orgánu, kterému jsou osobní údaje předávány. I ten je povinen přistoupit k jejich vymazání do 24 hodin od okamžiku jejich obdržení, ledaže tento orgán dospěje k závěru, že jejich další zpracování je nezbytné pro plnění jiných úkolů dle zvláštního právního předpisu.

Účel zpracování osobních údajů je v tomto případě dán smlouvou o přepravě, a právě API směrnicí, resp. její transpozicí do právního řádu daného členského státu, jehož orgánu hraniční kontroly jsou osobní údaje zpřístupňovány.

Při plnění právní povinnosti poskytnout osobní údaje dle API směrnice provádí letecký dopravce s osobními údaji operaci, kterou je možné charakterizovat jako jejich zpřístupnění přenosem. Ke zpřístupnění přenosem využívá letecký dopravce osobní údaje, které jsou uloženy v odbavovacím systému ve formátu, který je kompatibilní se systémy využívanými orgány hraniční kontroly. Zjednodušeně lze říci, že poskytovateli tohoto systému vydává příkaz v podobě: „*Naformátuj uložené osobní údaje do podoby, která je kompatibilní se systémem využívaným orgánem hraniční kontroly!*“. Přenos ovšem není prováděn poskytovatelem odbavovacího systému, ale přímo leteckým dopravcem.

Přestože API směrnice, resp. její transpozice stanoví povinnost zpřístupnit přenosem osobní údaje pouze těch subjektů údajů, kteří překračují vnější hranici, požadují vnitrostátní úpravy některých členských států zpřístupnění těchto osobních údajů i na letech provozovaných z některých zemí EU.¹⁸⁶

Obdobné informace o cestujících nejsou vyžadovány pouze státy EU. Jedná se poměrně častý požadavek právních řádů suverénních států pro vstup osoby do dané

---

¹⁸³ Článek 3, odst. 2 API směrnice. Navíc uvádí celkový počet osob přepravovaných uvedeným letem. Nejedná se ovšem o osobní údaj, ale pouze o dodatečnou informaci o daném letu.

¹⁸⁴ Zpracování zcela očividně probíhá na základě právního titulu dle Článku 6, odst. 1, písm. c) GDPR.

¹⁸⁵ Článek 6 API směrnice, resp. § 69, odst. 4 ZCL.

¹⁸⁶ Jsou vyžadovány například Švédským královstvím.

země.¹⁸⁷ Tato skutečnost ale pro leteckého dopravce přináší z hlediska ochrany osobních údajů zásadní problém, kdy ke zpracování těchto osobních údajů není možné využít (oproti případům předávání osobních údajů do zemí EU) právního titulu v podobě plnění právní povinnosti členského státu.¹⁸⁸ Situace je o to komplikovanější, pokud se bude jednat o právní požadavek státu, pro který nebylo vydáno rozhodnutí Komise o zajištění dostatečné úrovně ochrany.¹⁸⁹

4.2 Zpracování osobních údajů dle PNR směrnice

API směrnice nepředstavuje v prostředí EU jedinou právní úpravu, na jejímž základě existuje povinnost leteckého dopravce zaznamenat, uložit a zpřístupnit osobní údaje cestujících. Již v roce 2011 probíhala v EU intenzivní diskuse na téma, zda API směrnice splňuje účely a dosahuje cílů, pro které byla přijata. Jedním z hlavních problémů, se kterými se orgány hraniční kontroly v této době potýkaly, byl nedostatečný rozsah zpřístupněných osobních údajů, který ve svém důsledku neumožňoval v některých případech bezpečnou identifikaci konkrétní osoby, pachatele nebo případných spolupachatelů trestných činů. API směrnice navíc ve svých recitálech neuvádí jako jeden z účelů zpracování osobních údajů prevenci a odhalování závažné trestné činnosti.

I s ohledem na tuto skutečnost došlo v roce 2016 k přijetí PNR směrnice, která (prostřednictvím transpoziční úpravy členských států) rozšiřuje povinnosti leteckého

---

¹⁸⁷ IATA. *API-PNR World Tracker*. In: extranet2.iata.org. [online]. Bez data publikace. Bez data aktualizace. [cit. 29. 1. 2020]. Po registraci dostupné z https://extranet2.iata.org/sites/facilitation/List/API%20World%20Tracker/API_in_force.aspx. Dle tohoto zdroje se jedná o následující země: Peru, Indie, Indonésie, Jihoafrická republika, Kostarika, Kuvajt, Bahrajn, Thajsko, Antigua, Argentina, Bahamy, Barbados, Bělorusko, Brazílie, Kuba, Ekvádor, Grenada, Dominikánská republika, El Salvador, Guyana, Honduras, Jamajka, Jižní Korea, Kajmanské ostrovy, Turks a Caicos, Svatý Martin, Curacao, Gadeloupe, Martinik, Polynésie, Haiti, Japonsko, Libanon, Maledívy, Mali, Malta, Mexiko, Barma, Nový Zéland, Omán, Panama, Katar, Ruská federace, Saint Kitts, Svatá Lucie, Saudská Arábie, Švýcarsko, Trinidad a Tobago, Turecko, Ukrajina, Spojené arabské emiráty, Uruguay, Vietnam, Bermudy, Singapur, Kanada, USA, Chile, Kolumbie.

¹⁸⁸ Článek 6, odst. 3 GDPR. Více KUNER, Christopher, BYGRAVE, Lee, DOCKSEY Christopher, DRECHSLER Laura, *THE EU GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) A COMMENTARY*, I. Edition, Oxford University Press, 2020, ISBN 978-0-19-882649-1, s. 340, 341.

¹⁸⁹ Více k problematice předávání osobních údajů do třetích zemí v podkapitole 5.3 této diplomové práce.

doprovodce ve smyslu rozsahu zpřístupňovaných osobních údajů.¹⁹⁰ Smysl a cíl (tedy i účel zpracování osobních údajů) jsou opět stanoveny v úvodních recitálech PNR směrnice.

V první řadě se jedná o snahu zajistit bezpečnost a ochránit život a bezpečí osob se současným vytvořením právního rámce pro zpracování a ochranu PNR informací.¹⁹¹ Tento právní rámec stanovuje i podmínky zpracování těchto informací, přičemž klade důraz na kritérium nezbytnosti zpracování při prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických činů a závažné trestné činnosti,¹⁹² resp. jejich pachatelů, spolupachatelů či zločinecké sítě jako celku.¹⁹³

Rozsah poskytovaných informací dle PNR směrnice je poměrně extenzivní. Stejně jako v případě API směrnice není možné všechny informace poskytované dle této právní úpravy možné označit za osobní údaje ve smyslu GDPR.¹⁹⁴ Některé položky směrnice API i PNR navíc zahrnují totožné informace nebo jejich podmnožinu. Lze ovšem tvrdit, že informace PNR vypovídají více o chování, spolucestujících a prostředí cestujícího, ve kterém se vyskytuje. Za zcela zásadní odlišnost s ohledem na zpřístupňované informace je nutné považovat bod č. 6, Přílohy I, PNR směrnice. Na jeho základě je ukládána leteckému dopravci povinnost zpřístupnit danému orgánu veškeré informace o způsobech platby včetně zúčtovací adresy.

Informace PNR je letecký dopravce povinen poskytnout útvaru pro informace o cestujících daného členského státu.¹⁹⁵ Letecký dopravce je povinen provádět poskytování PNR informací dvakrát. První poskytnutí PNR informací provádí letecký dopravce 24 až 48 hodin před plánovaným časem odletu.¹⁹⁶ K druhému poskytnutí PNR informací dochází bezprostředně po uzavření letu.¹⁹⁷ Ve výjimečných případech je útvar pro informace

---

¹⁹⁰ Nutno podotknout, že nedochází k rozšíření okruhu osobních údajů, které letecký dopravce zpracovává. Dochází pouze k rozšíření účelu, za kterým jsou tyto osobní údaje zpracovávány a s tím souvisejících operací s osobními údaji. Tuto skutečnost uvádí i PNR směrnice v recitálu 8.

¹⁹¹ Recitál 5 PNR směrnice.

¹⁹² Pod pojem závažné trestné činnosti spadají trestní činy uvedené v Příloze II PNR směrnice.

¹⁹³ Recitál 6 PNR směrnice.

¹⁹⁴ Kompletní seznam předávaných informací je obsažen v Příloze I PNR směrnice.

¹⁹⁵ V České republice jsou dle § 69a, odst. 1 ZCL předávány Polici České republiky.

¹⁹⁶ V tento okamžik nebývají PNR informace kompletní, neboť uzavření odbavení probíhá obvykle pouze několik hodin před odletem. Zároveň není ani možné poskytnout některé informace např. informace dle Přílohy I bodu 10 PNR směrnice.

¹⁹⁷ V okamžiku, kdy nadále není umožněno odbaveným cestujícím účastnit se letu.

o cestujících nadán pravomocí požadovat po leteckém dopravci poskytnutí PNR informací i v jiném okamžiku.

Na základě PNR směrnice je stanovena i doba a způsob zpracování některých osobních údajů obsažených v PNR informacích útvarem pro informace o cestujících.¹⁹⁸ Za běžných okolností činí doba zpracování PNR informací útvarem pro informace o cestujících 5 let a následně vyvstává povinnost k likvidaci PNR informací, ledaže by tyto informace byly aktivně používány příslušným orgánem pro plnění cílů vytyčených PNR směrnicí. Za účelem zajištění zabezpečení některých osobních údajů z PNR informací, je rovněž stanovena povinnost depersonalizovat¹⁹⁹ osobní údaje uvedené v Článku 12, odst. 2, písm. a) - f) PNR směrnice.²⁰⁰ Ke zrušení depersonalizace těchto osobních údajů může za účelem dosažení cílů vytyčených směrnicí dojít pouze v případech schválení takového kroku soudem nebo jiným příslušným vnitrostátním orgánem.²⁰¹

S ohledem na povahu zpracovávaných informací PNR směrnice obsahuje i ustanovení pojednávající o ochraně osobních údajů, které mj. obsahuje zákaz zpracování PNR informací, jež odhalují rasový nebo etnický původ dané osoby, její politické názory, náboženské či filozofické přesvědčení, členství v odborové organizaci, zdraví, sexuální život nebo sexuální orientaci.²⁰² Toto ustanovení je v postavení speciality vůči ustanovení Článku 9 GDPR, které připouští zpracování těchto osobních údajů dle odst. 2, písm. g). Jejich zpracování pro plnění cílů nevytyčených směrnicí ale není možné. Při zpracování PNR informací leteckým dopravcem nejsou dotčeny obecné povinnosti aplikující se na zpracování osobních údajů dle GDPR.²⁰³ PNR směrnice rovněž předpokládá vytváření dokumentace útvary pro informace o cestujících, které obsahují informace o systémech a postupech zpracování osobních údajů.²⁰⁴

---

¹⁹⁸ PNR směrnice nestanoví maximální dobu zpracování PNR informací leteckému dopravci. Doba pro zpracování PNR informací bude pro leteckého dopravce obvykle totožná s ukončením plnění dle smlouvy. Mohou ovšem nastat situace, kdy pro zpracování PNR informací vznikne jiný právní důvod a jiný právní titul. Více v části 6.2.1 této diplomové práce.

¹⁹⁹ Depersonalizace spočívá v pouhém skrytí těchto údajů, které není nezvratné. Nejedná se tudíž o anonymizované osobní údaje ve smyslu recitálu 26 GDPR.

²⁰⁰ Jedná se o ty osobní údaje, které mohou sloužit k přímé identifikaci subjektu údajů.

²⁰¹ Článek 12, odst. 3 PNR směrnice.

²⁰² Článek 13, odst. 4 PNR směrnice.

²⁰³ PNR směrnice stále odkazuje na Směrnicí viz. Článek 13, odst. 3 PNR směrnice.

²⁰⁴ V současnosti došlo k jejich rozšíření o záznamy o činnostech zpracování ve smyslu Článku 30 GDPR.

Subjekty údajů, jejichž osobní údaje zpracovává útvar pro cestující v důsledku zpřístupnění PNR informací, disponují právy garantovanými Kapitolou III Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 89—131, (dále jen „Směrnice 680“). Za účelem jejich jednoduššího uplatnění obsahuje PNR směrnice také Článek 5, který zavádí institut „*Pracovníka pro ochranu údajů v rámci útvaru pro informace o cestujících*“. Jedná se o období pověření, prostřednictvím kterého mohou uplatňovat subjekty údajů svá práva a který zároveň dohlíží na zákonnost zpracování PNR informací.²⁰⁵

Členské státy jsou povinny přijmout opatření k dosažení cílů PNR směrnice. Toho má být dle Článku 1 primárně dosaženo zpřístupňováním PNR informací na letech ze třetích zemí do EU nebo s mezipřistáním v EU. Avšak pokud to vyžaduje dosažení cílů PNR směrnice, mohou členské státy dle Článku 2 rozhodnout, že budou požadovat zpřístupnění PNR informací i na letech či vybraných letech v EU, a zároveň jsou povinny oznámit tuto skutečnost Komisi, která rozhodnutí členského státu zveřejňuje v Úředním věstníku EU.²⁰⁶ Požadavek na zpřístupňování PNR informací neexistuje pouze dle PNR směrnice. PNR informace jsou poměrně běžně vyžadovány řadou suverénních států pro umožnění provedení letu na jejich území.²⁰⁷ To z hlediska právního titulu pro zpracování přináší obdobný problém jako v případě předávání API informací na základě požadavků právních rádu jiných zemí než členských států EU.

---

²⁰⁵ Směrnice 680 jej pak již přímo za pověření označuje.

²⁰⁶ K tomuto kroku přistoupily téměř všechny členské státy. Seznam států vyžadujících PNR informace z letů uvnitř EU je zveřejňován Komisí. Komise. *PNR: List of Member States who have decided to apply the Directive (EU) 2016/68*, Migration and Home Affairs. European Commission. [online]. European Commission Copyright ©. Datum publikování neuveden. 1. 6. 2018. [cit. 22. 2. 2020]. Dostupné z https://ec.europa.eu/home-affairs/news/list-member-states-applying-pnr-directive-intra-eu-flights_en.

²⁰⁷ IATA. *API-PNR World Tracker*. In: extranet2.iata.org. [online]. Bez data publikace. Bez data aktualizace. [cit. 29. 1. 2020]. Po registraci dostupné z https://extranet2.iata.org/sites/facilitation/List/API%20World%20Tracker/PNR_in_force.aspx. Dle tohoto zdroje se jedná o následující země: Austrálie, Brazílie, Kanada, Severní Mariánské ostrovy, Dominikánská republika, Indonésie, Japonsko, Severní Korea, Libanon, Maldivy, Mexiko, Nový Zéland, Peru, Polynésie, Katar, Svatý Martin, Singapur, Thajsko, Turecko, Spojené arabské emiráty, USA, Vietnam.

Zpřístupnění osobních údajů probíhá po technické stránce obvykle stejným způsobem, jako je tomu v případě zpřístupňování API informací, tedy prostřednictvím zvláštního modulu v odbavovacím systému leteckého dopravce. Postavení leteckého dopravce a jeho zpracovatele v tomto případě zůstává zachováno. Z pohledu leteckého dopravce je rovněž vhodné upozornit na to, že jak PNR směrnice, tak API směrnice neupravují problematiku nákladů, které jsou spojeny s předáváním PNR a API informací.²⁰⁸ Jako logické se může jevit, že tyto náklady by měl nést primárně orgán, kterému jsou informace poskytovány, a to buď v plné nebo poměrné výši. Situace je ovšem taková, že příslušný orgán nese pouze náklady spojené s provozem aplikace, která dané informace umožňuje přijmout. Letecký dopravce nese náklady na zajištění kompatibility systému, prostřednictvím kterého informace odesílá a náklady spojené s provozem tohoto systému, a to jednoduše proto, že je povinen zajistit předávání těchto informací.

---

²⁰⁸ Resp. se změnou formátů obrovského množství dat.

5 Extrateritoriální působnost GDPR a předávání osobních údajů do třetích zemí

5.1 Extrateritoriální působnost GDPR v obchodní letecké dopravě

Pokud dochází k aplikaci GDPR na zpracování osobních údajů, které probíhá i) mimo EU správcem či zpracovatelem s provozovnou v EU; ii) správcem či zpracovatelem bez provozovny v EU, hovoříme o jeho extrateritorialitě. Ta je z hlediska obchodní letecké dopravy stanovena zejména Článkem 3, odst. 1 a odst. 2, písm. a) GDPR.

Pokud předcházející kapitoly této diplomové práce popisují zpracování osobních údajů a výslovně neuvádějí jinak, předpokládají a popisují zpracování osobních údajů, prováděné pouze v EU, resp. EHP.

5.2 Některé případy extrateritoriality GDPR v obchodní letecké dopravě

Extrateritoriální působnost GDPR v obchodní letecké dopravě se nejčastěji projevuje u leteckých dopravců s provozovnou v EU, kteří provádějí zpracování osobních údajů i mimo EU, avšak toto zpracování souvisí právě s jejich provozovnou v EU. Jako modelový příklad je možné uvést leteckého dopravce Smartwings, a.s., který provádí přepravu z Antálie do Prahy. Při odbavení cestujících na letišti v Antálii dochází ke zpracování osobních údajů, které jednoznačně souvisí s činností provozovny správce v EU, ovšem zpracování osobních údajů probíhá mimo ni. V tomto případě se jedná o extrateritorialitu dle Článku 3, odst. 1 GDPR.

Do působnosti GDPR spadají i další specifické případy, kdy letecký dopravce nenacházející se v EU, uzavírá se subjektem údajů nacházejícím se v EU, smlouvu o přepravě. V tomto případě je možné dovozovat působnost GDPR pouze z Článku 3, odst. 2, písm. a).²⁰⁹ GDPR nebude možné aplikovat bez dalšího na všechny takové případy, ale jen na jejich vymezený okruh. Při posouzení aplikovatelnosti GDPR je nutno vycházet z recitálu 23 GDPR, který poskytuje výkladová vodítka pro tyto situace. Ten mj. uvádí, že je nutné posoudit: „(...) *zda má správce nebo zpracovatel v úmyslu nabízet služby subjektům údajů v jednom nebo více členských státech v Unii (...) pouhá dostupnost*

---

²⁰⁹ Toto ustanovení uvádí: „*Toto nařízení se vztahuje na zpracování osobních údajů subjektů údajů, které se nacházejí v Unii, správcem nebo zpracovatelem, který není usazen v Unii, pokud činnosti zpracování souvisejí s nabídkou zboží nebo služeb těmto subjektům údajů v Unii, bez ohledu na to, zda je od subjektů údajů požadována platba.*“.

*internetových stránek (...) nepostačuje ke zjištění tohoto úmyslu (...) faktory, jako je používání jazyka nebo měny obecně používaných v jednom nebo více členských státech, spolu s možností objednat zboží a služby v tomto jiném jazyce nebo zmínky o zákaznících či uživatelích nacházejících se v Unii, může být zjevným dokladem toho, že správce má v úmyslu nabízet zboží nebo služby subjektům údajů v Unii.*²¹⁰

S ohledem na výše uvedené se může tento případ jevit spíše jako teoretický, ale opak je pravdou. Jedním z takových leteckých dopravců, kteří při zpracování osobních údajů v souvislosti s nabídkou služeb nebo v některých případech uzavírání smlouvy o přepravě splňují podmínky aplikovatelnosti GDPR dle Článku 3, odst. 2, písm. a), je například Air Asia Limited (dále jen „Air Asia“).²¹¹

5.3 Předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě

Specifikem obchodní letecké dopravy je její rychlost a globálnost. Obchodní letecká doprava umožňuje spojení nejbližších konců světa v rozsahu desítek hodin. Z toho je patrné, že v obchodní letecké dopravě dochází zcela běžně k předávání osobních údajů do třetích zemí.²¹²

Pro potřeby obchodní letecké dopravy tvoří základní stavební kámen při předávání osobních údajů institut standardních smluvních doložek ve smyslu Článku 46 odst. 2, písm. c) GDPR. Zavázáním se k jejich dodržování lze vyřešit problematiku předávání osobních údajů mezi jednotlivými leteckými dopravci, leteckým dopravcem a poskytovatelem GDS, poskytovatelem GDS a agenturou.

---

²¹⁰ Vice FEILER, Lukas, FORGÓ, Nikolaus, WEIGL, Michaela, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary*. Croydon: Globe Law and Business 2018. 1st Edition. 331 s. ISBN 978-1-787421-36-33, s. 53, 54.

²¹¹ Na svých webových stránkách nabízí Air Asia poskytnutí služeb v anglickém jazyce a umožňuje platit za tyto služby v Eurech. Air Asia Limited. *Webové stránky Air Asia Limited*. [online]. Air Asia Limited. [cit. 16. 02. 2020]. Dostupné z <https://www.airasia.com/en/gb>.

²¹² Za třetí země jsou považovány země, které nejsou členy EHP. Pokud zpracování spadá do působnosti GDPR, je požadováno zachování stejné úrovně ochrany osobních údajů, jako je tomu v členských zemích, a to bez ohledu na to, kde ke zpracování osobních údajů dochází. Recitál 101 GDPR uvádí „Pro rozvoj mezinárodního obchodu a mezinárodní spolupráce jsou nezbytné toky osobních údajů do zemí mimo Unii (...) Pokud jsou však osobní údaje předávány z Unie správcům, zpracovatelům nebo jiným příjemcům ve třetích zemích (...), neměla by být úroveň ochrany fyzických osob zajištěná v Unii tímto nařízením oslabována (...).“.

Jak již bylo zmíněno v podkapitolách 4.1 a 4.2 této diplomové práce, letecký dopravce ovšem nepředává osobní údaje do třetích zemí pouze soukromoprávním subjektům. Pro realizaci smlouvy o přepravě je v některých případech povinen poskytovat osobní údaje v podobě API a PNR informací orgánům moci veřejné.²¹³ Zde ovšem letecký dopravce obvykle naráží na zásadní překážku, která mu neumožňuje uzavřít platné právní jednání obsahující standardní smluvní doložky s orgány moci veřejné. Tuto překážku tvoří enumerativnost veřejnoprávních pretenzí, resp. nemožnost orgánů moci veřejné platně se zavázat k dodržování standardních smluvních doložek. V tomto případě nepřichází v úvahu ani možnost aplikace dalších institutů uvedených v Článku 46 odst. 2, GDPR, neboť jsou konstruovány buď pro účely předávání osobních údajů pouze mezi orgány moci veřejné, nebo pouze mezi soukromoprávními subjekty. Musí tak mnohdy spoléhat na výjimky pro předání uvedené v kapitole V GDPR.

Z předchozích podkapitol této diplomové práce je zřejmé, že letecký dopravce provádí zpracování osobních údajů cestujícího v souvislosti s realizací smlouvy o přepravě na základě dvou právních titulů, kterými jsou právní tituly dle Článku 6, odst. 1, písm. b) a c) GDPR.

Článek 49, odst. 1 GDPR neobsahuje právní titul v podobě splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje, jako výjimku umožňující předání osobních údajů do třetí země bez existence vhodných záruk. Jediným možným právním titulem pro předávání osobních údajů, který je v tomto případě alespoň teoreticky možné využít, je jejich předání za účelem plnění smlouvy, jejíž stranou je subjekt údajů. Je ale nutno posoudit, zda tento právní titul bude možné aplikovat i na tuto situaci.

Právní titul ve smyslu Článku 6 odst., 1 písm. b) GDPR patří mezi výjimky stanovené Článkem 49 GDPR,²¹⁴ na základě kterého je možné provést předání nebo soubor předání osobních údajů do třetích zemí. Pokyny Sboru²¹⁵ nicméně neuvádějí předání osobních údajů leteckým dopravcem orgánům třetích zemí jako jeden z příkladů, kdy lze výjimku uplatnit, a proto je nutné posoudit aplikovatelnost výjimky na danou situaci. Výjimku pro předání osobních údajů do třetí země za účelem plnění smlouvy dle Článku

---

²¹³ Předávání PNR a API informací.

²¹⁴ Článek 49, odst. 1, písm. b) GDPR.

²¹⁵ Sbor. *Guidelines 2/2018 on Derogations of Article 49 under Regulation 2016/679*. In: edpb.europa.eu. [online]. European Data Protection Board. 25. 5. 2018 Bez data aktualizace. [cit. 6. 02. 2020]. Dostupné z https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf.

49 GRP je možné s ohledem na recitál 111 GDPR uplatnit pouze v případech, kdy se jedná o předání příležitostné a nezbytné.²¹⁶ K pojmu příležitostné předání uvádí Sbor následující: „(...) předání údajů **může proběhnout více než jednou, ale ne pravidelně, a došlo by k němu mimo rámec běžného postupu, například za náhodných, neznámých okolností a v nahodilých časových intervalech.** Například předání údajů, k němuž dochází pravidelně v rámci trvalého vztahu mezi vývozcem údajů a určitým dovozcem údajů, lze v zásadě hodnotit jako systematické a opakované a nelze ho tudíž považovat za příležitostné předání ani za předání, které není opakované (...). Je však třeba zdůraznit, že i výjimky, které se výslovně neomezují na ‚příležitostné‘ předání nebo na předání, které ‚není opakované‘, musí být vykládány způsobem, který není v rozporu se samotnou podstatou výjimek jakožto výjimek z pravidla, že není možné osobní údaje předávat do třetí země (...).“²¹⁷.

Pojem nezbytnosti předání potom Sbor charakterizuje jako zastřešující kritérium pro užití výjimek dle Článku 49 GDPR.²¹⁸

Předání osobních údajů v podobě API a PNR informací cestujících orgánům třetí země splňuje podmínku nezbytnosti, neboť leteckou přepravu by bez této operace nebylo možné zákonně provést.²¹⁹ Složitější je ovšem posouzení podmínky příležitostného předání. Příležitostnost lze dle mého názoru bez větších obtíží dovozovat v případě charterových letů.²²⁰ Bude-li se ovšem jednat o pravidelnou linku leteckého dopravce, je splnění kritéria dovozování příležitostnosti obtížnější. K předáním údajů dochází v takovém případě pravidelně a v rámci běžného postupu. Jistou míru nahodilosti lze spatřovat pouze v tom, že letecký dopravce nemůže svým rozhodnutím zásadním

---

²¹⁶ Recitál 111 GDPR uvádí: „Měla by být stanovena možnost předat údaje za určitých okolností, pokud (...) je předání příležitostné a nezbytné v souvislosti se smluvními či právními nároky (...).“.

²¹⁷ Sbor. *Guidelines 2/2018 on Derogations of Article 49 under Regulation 2016/679*. In: edpb.europa.eu. [online]. European Data Protection Board. 25. 5. 2018 Bez data aktualizace. [cit. 6. 02. 2020]. Dostupné z https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf s. 4, 5.

²¹⁸ S. 4, tamtéž.

²¹⁹ Letecký dopravce by se vystavil riziku správně právního postihu. V tomto případě by porušil Nařízení Ministerstva dopravy Ruské federace ze dne 19. června 2012 č. 243.

²²⁰ Nepravidelná letecká přeprava. Více PRŮŠA Jiří a kolektiv, *Letecká doprava*, Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu, 2002, s. 11.

způsobem ovlivnit,²²¹ zda daný subjekt údajů uzavře smlouvu o přepravě, na základě které bude povinen předat PNR a API informace třetí zemi.²²²

Při řešení problematiky předávání PNR a API informací cestujících do třetích zemí, které neposkytují adekvátní úroveň jejich ochrany, se nelze zcela ubránit úvahám o možnosti jejich předání na základě informovaného souhlasu subjektu údajů.²²³ Tento právní titul ovšem nelze dle mého názoru pro danou problematiku využít. Podstata zpracování osobních údajů na základě souhlasu spočívá dle Článku 4, bodu 11) GDPR ve svobodě jeho udělení a možnosti odvolání. Recitál 42 GDPR potom uvádí následující: „*Souhlas by neměl být považován za svobodný, pokud subjekt údajů nemá skutečnou nebo svobodnou volbu nebo nemůže souhlas odmítnout nebo odvolat, aniž by byl poškozen.*“. Pokud by subjekt údajů chtěl v daném případě uplatnit své právo a souhlas svobodně odvolat, došlo by k situaci, kdy nebude možné realizovat smlouvu o přepravě z důvodů prodlení na straně subjektu údajů (věřitele).²²⁴ Po poskytnutí souhlasu, resp. po předání osobních údajů by v tomto případě rovněž nebylo možné uplatnit právo subjektu údajů efektivně odvolat souhlas se zpracováním zakotvené v Článku 7, odst. 3 GDPR. Lze tedy shrnout, že platný souhlas se zpracováním osobních údajů pro tyto případy udělit nelze. Nad rámec výše uvedeného zdůvodnění je nutno poznamenat, že požadování souhlasu by bylo v tomto případě i zcela proti smyslu GDPR. Souhlas se zpracováním osobních údajů, ač je zařazen v Článku 6, odst. 1 GDPR na prvním místě, by měl být využíván pouze jako doplňkový právní titul ke zpracování osobních údajů v případech, kdy není možné zpracování provést na základě jiného z nich.²²⁵

---

²²¹ Rozhodnutí může ovlivnit pouze do té míry, že se daný subjekt rozhodne uzavřít smlouvu o přepravě s jiným leteckým dopravcem. Ten bude ovšem předání API a PNR informací povinen provést také.

²²² Jedná se o obdobu případu uváděného Sborem. Sbor. *Guidelines 2/2018 on Derogations of Article 49 under Regulation 2016/679*. In: edpb.europa.eu. [online]. European Data Protection Board. 25. 5. 2018. Bez data aktualizace. [cit. 6. 02. 2020]. Dostupné z https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf s. 9 odst. 4, věta druhá.

²²³ Článek 49, odst. 1 písm. a) GDPR.

²²⁴ Mora creditoris.

²²⁵ NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s 164.

Závěrem lze tedy uvést, že navzdory nesnadnému dovození aplikovatelnosti výjimky pro předání osobních údajů v podobě jejich zpracování za účelem plnění smlouvy, jejíž stranou je subjekt údajů, se jedná o jediný reálně aplikovatelný titul pro daný případ zpracování osobních údajů.

5.4 Některé případy předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě

Nejčastějším případem, kdy dochází k předávání osobních údajů leteckým dopravcem do třetí země ve smyslu GDPR, je při realizaci smlouvy o přepravě mezi zeměmi EU a třetí zemí. Jako modelový příklad lze uvést situaci, kdy letecký dopravce České aerolinie a.s. bude provádět přepravu mezi Prahou a Soulem. Jižní Korea patří do skupiny zemí, jejichž právní řád vyžaduje k zákonnému provedení letecké přepravy poskytnutí PNR informací cestujících. Varianta předání na základě rozhodnutí Komise o vhodných zárukách nepřipadá v tomto případě v úvahu, neboť Jižní Korea nebyla Komisí shledána zemí poskytující dostatečné záruky. Uzavření standardních smluvních doložek (ať již jako samostatného právního jednání nebo jako součástí jiného právního jednání) v tomto případě rovněž není možné. Předání osobních údajů v podobě PNR informací tedy letecký dopravce musí opřít o výjimku dle Článku 49, odst. 1, písm. b) GDPR.

Dalším případem, kdy dochází v obchodní letecké dopravě k předávání osobních údajů do třetích zemí, jsou případy codesharových letů, kdy cestující sice uzavírá smlouvu o přepravě s leteckým dopravcem v souvislosti s jeho provozovnou v EU, ale ten předává osobní údaje skutečnému dopravci do jeho provozovny mimo EU, kde probíhá jejich další zpracování. Jako příklad je možné uvést codesharový let mezi Rigou a Kyjevem, kdy je leteckým dopravcem vystupujícím v postavení smluvního dopravce A S Air Baltic Corporation (dále jen „Air Baltic“) a v postavení skutečného dopravce vystupuje Private Stock Company Ukraine International Airlines (dále jen „UIA“). Pro předání osobních údajů cestujícího mezi smluvním a skutečným dopravcem není v tomto případě možné uplatnit výjimku ve smyslu Článku 49, odst. 1, písm. b) GDPR. Codesharová spolupráce dvou leteckých dopravců totiž nebude splňovat podmínku nahodilosti, nepravidelnosti a předávání mimo rámec běžného postupu. Článek 46 odst. 1 uvádí, že „(...) správce nebo zpracovatel mohou předat osobní údaje do třetí země (...) pouze pokud správce nebo zpracovatel poskytl vhodné záruky (...)“. Z tohoto ustanovení vyplývá, že smluvní a skutečný dopravce tak před předáním osobních údajů budou povinni uzavřít ujednání

obsahující standardní smluvní doložky. Pokud předání osobních údajů v daném případě probíhá prostřednictvím zpřístupnění osobních údajů v GDS, situace se komplikuje. Zpřístupnění (které je v tomto případě ekvivalentem pro předání) osobních údajů totiž provádí na pokyn smluvního dopravce poskytovatel GDS.²²⁶ Fakticky tady dochází k situaci, kdy správce osobních údajů (Air Baltic) ukládá pokyn dalšímu správci (poskytovateli GDS) k jejich předání do třetí země, který jej i provádí. K zpřístupnění osobních údajů poskytovatelem GDS založeném na poskytnutí vhodných záruk v podobě institutu standardních smluvních doložek bude moci dojít až po uzavření právního jednání mezi UIA a poskytovatelem GDS, které standardní smluvní doložky obsahuje. Lze částečně polemizovat o tom, zda k uzavření právního jednání bude v této modelové situaci muset dojít i mezi Air Baltic a UIA. Air Baltic v tomto případě totiž osobní údaje do třetí země *přímo* nepředává, pouze je zpřístupňuje prostřednictvím jiného správce. S ohledem na smysl GDPR, institutu standardních smluvních doložek a kapitoly V GDPR lze ovšem spíše vyvozovat závěr, že letečtí dopravci Air Baltic i UIA jsou povinni uzavřít právní jednání obsahující standardní smluvní doložky, a to zejména s ohledem na zajištění vymahatelnosti práv subjektů údajů.²²⁷ Letečtí dopravci v těchto případech k uzavírání standardních smluvních doložek skutečně přistupují.²²⁸

Posledním modelovým případem, který tato diplomová práce ve vztahu k předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě uvádí, je jejich předávání do třetí země leteckému dopravci k dalšímu zpracování agenturou prostřednictvím její provozovny v EU, která vytvořila rezervaci cestujícího prostřednictvím GDS. Jako příklad je možné uvést vytvoření rezervace prostřednictvím agentury STUDENT AGENCY k.s. na let provozovaný společností UIA. Dle pokynů č. 2018 Sboru k výjimkám podle Článku 49 GDPR je možné při předávání osobních údajů cestovní kanceláři²²⁹ uplatnit výjimku dle Článku 49, odst. 1, písm. b) GDPR a předávání je možné provádět jako nezbytné pro

---

²²⁶ To jen podtrhuje skutečnost, že povahou své činnosti se poskytovatel GDS skutečně blíží více postavení zpracovatele osobních údajů. Na základě Článku 11, odst. 1 Nařízení o rezervačních systémech je ovšem v postavení správce. Více k postavení poskytovatele GDS část 3.5.2 této diplomové práce.

²²⁷ Tato diplomová práce se nezabývá otázkou, zda je možné standardní smluvní doložky použít na vztah dvou společných správců, resp. jako nástroj zajišťující adekvátní úroveň ochrany při předávání osobních údajů mezi společným správcem, kdy jeden z nich se nachází ve třetí zemi.

²²⁸ Tato skutečnost je autorovi diplomové práce známá z jeho působení v roli pověřence u leteckého dopravce.

²²⁹ Pokyny hovoří o cestovní kanceláři a nikoli agentuře. Podstata předání je ovšem totožná.

splnění smlouvy.²³⁰ K uplatnění výjimky by ale, dle mého názoru, nemělo docházet do doby, než se agentura alespoň pokusí uzavřít právní jednání obsahující standardní smluvní doložky s leteckým dopravcem. K využití této výjimky by v tomto případě tedy mělo docházet pouze jako *ultima ratio*. Poskytovatel GDS bude s UIA povinen uzavřít jednání obsahující standardní smluvní doložky, neboť se na něj daná výjimka nevztahuje.

5.5 Kombinace extraterritoriality a předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě

V obchodní letecké dopravě se setkáváme i se situacemi, kdy dochází ke kombinaci extraterritoriality a předávání osobních údajů do třetí země. Tato situace obvykle nastává, pokud dané zpracování spadá do působnosti GDPR podle Článku 3, odst. 2, písm. a) a správce provádějící zpracování dále předává osobní údaje dalšímu správci nebo zpracovateli ve třetí zemi.

Případ, kdy v obchodní letecké dopravě dochází ke kombinaci extraterritoriality a předání osobních údajů do třetí země, se může jevit pouze jako teoretický. Opak je však pravdou. Byť se jedná o zpracování ne zcela časté, není možné jej v prostředí obchodní letecké dopravy označit za výjimečné.

5.6 Případ extraterritoriality a následného předávání osobních údajů do třetích zemí v obchodní letecké dopravě

Jako modelový případ poslouží letecký dopravce Air Asia, který provozuje let mezi městy Kuala Lumpur a Bangkok. Rezervaci na tento let provedl sám subjekt údajů z Frankfurtu prostřednictvím vlastního elektronického rezervačního systému umístěného na webových stránkách leteckého dopravce. Letecký dopravce za účelem realizace smlouvy o přepravě osobní údaje dále zpracovává. Do té doby, než nedojde k jejich dalšímu předání správci nebo zpracovateli ve třetí zemi, se jedná pouze o projev extraterritoriality GDPR.²³¹

---

²³⁰ Sbor. *Guidelines 2/2018 on Derogations of Article 49 under Regulation 2016/679*. In: edpb.europa.eu. [online]. European Data Protection Board. 25. 5. 2018 Bez data aktualizace. [cit. 6. 02. 2020]. Dostupné z https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf s. 8 a 9.

²³¹ Viz. podkapitola 5.1 a 5.2 této diplomové práce.

Několik hodin před odletem²³² z Frankfurtu umožnil letecký dopravce Air Asia provést cestujícímu online odbavení²³³ na jeho let z Kuala Lumpur do Bangkoku a ten jej provedl. Letecký dopravce následně předal osobní údaje cestujícího získané při procesu odbavení orgánům veřejné správy v Thajsku, neboť Thajsko patří mezi země, jejichž právní řád pro zákonné provedení letecké přepravy vyžaduje předání API a PNR informací o cestujících.²³⁴ Při jejich předání do Thajska již dochází ke kombinaci extraterritoriality a předání osobních údajů správcem do třetí země.

5.7 Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04 a posudek SDEU 1/15

Je nutno podotknout, že jisté složitosti, které se týkají předávání osobních údajů v obchodní letecké dopravě, nejsou pouze průvodním jevem GDPR. Naopak lze konstatovat, že GDPR poskytuje leteckým dopravcům možnost provádět předání osobních údajů cestujících do třetích zemí, aniž by *a priori* docházelo k porušení práva EU, a poskytuje jim tak určitou míru právní jistoty, byť se při jejich předávání musí spoléhat na obecné výjimky dle Kapitoly V GDPR.

EU se již za účinnosti Směrnice o ochraně osobních údajů zabývala požadavky vnitrostátního práva některých svých významných partnerů na předání PNR a API informací o cestujících či dokonce případy, kdy tito partneři nárokovali přístup do rezervačních systémů užívaných leteckými dopravci. Pro tyto případy se pokoušela vytvořit zákonný rámec na úrovni evropského práva.

5.7.1 Rozsudek SDEU ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04

Výše uvedená situace nastala i v USA po teroristických útocích ze dne 11. září 2001. V reakci na ně přijaly USA legislativu, která ukládala povinnost leteckým dopravcům provozujícím obchodní leteckou dopravu z a do USA umožnit Úřadu pro cla a ochranu hranic ministerstva vnitřní bezpečnosti USA přístup do rezervačních systémů

---

²³² Let provozovaný jiným leteckým dopravcem. Relevance k tomuto modelovému případu spočívá pouze v možnosti subjektu údajů provést online odbavení v relativně krátkém časovém horizontu před letem z Kuala Lumpur do Bangkoku z území EU.

²³³ Viz. podkapitola 3.6 této diplomové práce.

²³⁴ Autor diplomové práce uvádí, že je toho názoru, že pakliže je možné o vynutitelnosti GDPR a vymahatelnosti práv plynoucích subjektům údajů z GDPR v některých případech samotné extraterritoriality, polemizovat, je nutné zamyslet se nad tím, zda v tomto případě vynutitelnost a vymahatelnost práv vůbec existuje.

obsahující PNR informace o cestujících. EU ovšem upozornila USA, že tento požadavek může být v rozporu s legislativou přijatou členskými státy EU na základě Směrnice o ochraně osobních údajů a legislativou EU týkající se Nařízení o rezervačních systémech. V důsledku této skutečnosti bylo zahájeno vyjednávání mezi EU a USA, které vedlo k přijetí 2004/496/ES: Rozhodnutí Rady ze dne 17. května 2004 o uzavření dohody mezi Evropským společenstvím a USA o zpracování a předávání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) Úřadu pro cla a ochranu hranic ministerstva vnitřní bezpečnosti USA, Úř. věst. L 183, 20. 5. 2004, s. 83—84 (dále jen „Rozhodnutí Rady 496“), jejíž přílohu tvořila dohoda o podmínkách předávání osobních údajů USA. Dále došlo k přijetí 2004/535/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 14. května 2004 o odpovídající úrovni ochrany osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Úřadu USA pro cla a ochranu hranic, Úř. věst. L 235, 6. 7. 2004, s. 11—24 (dále jen „Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany v USA“).

Rozhodnutí Rady 496 a Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany v USA byly ovšem napadeny Evropským parlamentem. Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany v USA mělo být dle názoru Evropského parlamentu přijato Komisí *ultra vires*.²³⁵ To Evropský parlament zdůvodňoval skutečností, že Článek 3, odst. 2 Směrnice o ochraně osobních údajů vyjímá z její oblasti působnosti mj. zpracování osobních údajů prováděné pro výkon činností, které se týká veřejné bezpečnosti, obrany, bezpečnosti státu a činnosti státu v oblasti trestního práva. Rozhodnutí Rady 496 poté Evropský parlament napadl z důvodu, že dle jeho názoru Článek 95 Smlouvy o založení evropského společenství ve znění Smlouvy z Nice ze dne 26. 2. 2001, Úř. věst. C 80, 10. 3. 2001, s. 1—87 není náležitým právním základem pro jeho přijetí, neboť účelem a smyslem tohoto rozhodnutí není vytvoření a fungování vnitřního trhu přispíváním k odstraňování překážek volného pohybu služeb a neobsahuje ustanovení směřující k uskutečnění takového cíle.²³⁶

S tímto názorem se ztotožnil i SDEU, neboť Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany v USA se týkalo pouze předávaných PNR informací, které byly předávány na základě vnitrostátní právní úpravy, jež měla zajistit posílení bezpečnosti v USA, resp. zpřísnění podmínek, za kterých je umožněno fyzickým osobám vstupovat do USA. Týkalo

---

²³⁵ Odst. 51 rozsudku SDEU ze dne 30. května 2006, ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04 *Evropský parlament proti Radě Evropské unie a proti Komisi Evropských společenství*, ECLI:EU:C:2006:346 tedy SDEU oba napadené právní akty zrušil.

²³⁶ Odst. 63, tamtéž.

se tudíž záležitostí veřejné bezpečnosti, obrany a bezpečnosti státu. Předávání osobních údajů rovněž nepovažoval za prostředek k vytvoření a fungování vnitřního trhu, ani k odstraňování překážek volného pohybu zboží. Rozsudkem ze dne 30. května 2006, ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04 Evropský parlament proti Radě Evropské unie a proti Komisi Evropských společenství, ECLI:EU:C:2006:346 tedy SDEU zrušil oba napadené právní akty.

Snahy EU a USA o uzavření dohody, na základě které by k předávání PNR informací docházelo, nebyly zrušením Rozhodnutí Rady 496 a Rozhodnutí o odpovídající úrovni ochrany v USA ukončeny. Již v roce 2007 došlo k podpisu Dohody mezi EU a USA o zpracovávání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) leteckými dopravci a o jejich předávání Ministerstvu vnitřní bezpečnosti USA, Úř. věst. L 204, 4. 8. 2007, s. 1825.²³⁷

5.7.2 Posudek SDEU 1/15

Skutečnost, že přijetí právní úpravy upravující předávání PNR či API informací do třetích zemí nebo přístup orgánům veřejné správy k těmto informacím tvoří komplexní proces je možné dovozovat i z Posudku 1/15 SDEU ze dne 26. července 2017, ve věci Návrhu dohody mezi Kanadou a Evropskou unií – Předávání údajů jmenné evidence cestujících v letecké dopravě z Unie do Kanady – Náležitý právní základ – Článek 16 odst. 2, čl. 82 odst. 1 druhý pododstavec písm. d) a čl. 87 odst. 2 písm. a) SFEU – Slučitelnost s články 7 a 8 a s čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie ECLI:EU:C2017:592 (dále jen „Posudek 1/15“).

Mezi země, které požadují s ohledem na zajištění bezpečnosti a boje proti terorismu přístup k PNR a API informacím patří mj. další významný partner EU, kterým je Kanada. Na základě požadavku právního řádu Kanady došlo v roce 2005 k přijetí rozhodnutí 2006/230/ES Rady EU o uzavření Dohody mezi Evropským společenstvím a vládou Kanady o zpracovávání údajů API/PNR, Úř. věst. L 82, 21. 3. 2006, s. 14—19 (dále jen „Rozhodnutí o Kanadě“) a 2006/253/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 6. září 2005 o odpovídající ochraně osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Agentuře kanadské pohraniční služby, Úř. věst. L 91, 29. 3. 2006, s. 49—60 (dále jen „Rozhodnutí o adekvátní úrovni v Kanadě“).

---

²³⁷ Nahrazena Dohodou mezi USA a EU o využívání jmenné evidence cestujících a o jejím předávání Ministerstvu vnitřní bezpečnosti USA, Úř. věst. L 215, 11.8.2012, s. 5—14.

Platnost Rozhodnutí o Kanadě a Rozhodnutí o adekvátní úrovni v Kanadě skončily v září roku 2009 a vyvstala potřeba ke sjednání nové právní úpravy, která by poskytovala právní základ pro zamýšlené zpracování osobních údajů. Návrh takové dohody vzešel téměř až po čtyřech letech, a to v květnu 2013. Evropský parlament a Evropský inspektor ochrany osobních údajů však vyjádřili pochybnosti nad slučitelností navrhované dohody s Listinou základních práv Evropské unie, Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 391—407 (dále jen „Listina EU“) a nad právním základem pro uzavření zamýšlené dohody.²³⁸ Možný rozpor byl spatřován především vůči právu na soukromí, ochraně osobních údajů a možnosti omezení základních práv garantovaných Listinou EU.²³⁹ SDEU byl následně Evropským parlamentem požádán o posouzení zamýšlené dohody na základě Článku 218, odst. 11 SFEU.

Ve svém Posudku 1/15 SDEU konstatuje, že z hlediska ochrany osobních údajů, práva na soukromí a omezení těchto základních práv a svobod garantovaných Listinou EU je navrhovaná dohoda skutečně neslučitelná, avšak pouze ve vztahu k citlivým osobním údajům.²⁴⁰ SDEU dále konstatuje, že jestliže není zamýšlenou dohodou vyloučeno zpracování citlivých osobních údajů, je nutné, aby taková dohoda stanovovala mj. i) jaké citlivé osobní údaje mohou být zpracovány; ii) zpracování nesmí být diskriminační; iii) musí dojít k omezení zpracování osobních údajů osob, u kterých není podezření, že by mohly představovat nebezpečí; nebo iv) zajištění dohledu nad zpracováním takových údajů nezávislým dozorovým orgánem aj.²⁴¹

Kýžená dohoda o zpracování PNR a API informací Kanadou nebyla k dnešnímu dni uzavřena. To pouze poukazuje na komplikovanost možnosti předání osobních údajů třetí zemi a přijetí náležité právní úpravy. Posudek 1/15 bezpochyby přispěl i k oddálení přijetí dohody, která by tvořila základ pro zpracování osobních údajů orgány veřejné správy v Kanadě. EU a Kanada však nadále jednájí o jejím uzavření. Na Posudek 1/15 je ale nutné nahlížet i z jiného úhlu, neboť představuje autoritativní rozhodnutí o obsahové stránce dohody o předání osobních údajů do třetích zemí a podmínkách jejich zpracování, který je využitelný pro tvorbu obdobných dohod uzavíraných se třetími zeměmi.

---

²³⁸ S ohledem na témata této diplomové práce se autor této diplomové práce nezaobírá právním základem.

²³⁹ Článek 7, 8 a 52, odst. 1 Listiny EU.

²⁴⁰ Odst. 233, bod 2) Posudku 1/15.

²⁴¹ Komplettní výčet je obsažen v odst. 233, bodu 3) Posudku 1/15.

5.8 Shrnutí páté kapitoly

GDPR obsahuje značný prvek extraterritoriality, který způsobuje, že se GDPR *de iure* aplikuje v obchodní letecké dopravě i na ta zpracování osobních údajů, kde jsou práva a povinnosti z něj plynoucích, velmi těžko vynutitelná.

V obchodní letecké dopravě rovněž na denní bázi dochází k předání osobních údajů do třetích zemí, přičemž zdaleka ne všechny z nich poskytují adekvátní úroveň ochrany dle rozhodnutí Komise. V některých případech mohou letečtí dopravci tento problém řešit pomocí institutu standardních smluvních doložek. Ve velké části případů jsou však nuceni spoléhat se na obecné výjimky pro předání ve smyslu Článku 49 GDPR, neboť předání je prováděno na základě požadavku vnitrostátní právní úpravy třetí země.

EU si je nicméně vědoma komplikovanosti předávání osobních údajů do třetích zemí leteckými dopravci. Aktivně se pokouší (alespoň v některých případech) přijmout právní úpravu, která by danému zpracování osobních údajů z pohledu evropského práva poskytla vyšší míru legitimacy.

V obchodní letecké dopravě se poměrně často setkáváme i s případy, kdy při zpracování osobních údajů dochází k aplikaci GDPR na základě extraterritoriálních ustanovení této právní úpravy a následně navíc dochází k předání těchto osobních údajů do třetí země. Byť lze kvitovat záměr EU poskytnout všem osobám nacházejícím se v ní stejnou roveň ochrany osobních údajů, je vynutitelnost práv subjektů údajů plynoucích z GDPR ve třetí zemi, kam byly osobní údaje předány po extraterritoriální aplikaci GDPR, dle mého názoru nízká až nulová.

6 Pověřenec leteckého dopravce a další zpracování osobních údajů v civilní letectví

6.1 Pověřenec leteckého dopravce

WP29, Sbor ani SDEU se prozatím nezabývaly otázkou, zda jsou letečtí dopravci povinni jmenovat pověřence. Lze vyloučit, že by se na většinu leteckých dopravců vztahovala povinnost jej jmenovat s ohledem na odst. 1, písm. a) a c) Článku 37 GDPR. Povinnost jmenovat pověřence může ovšem vyplývat z Článku 37, odst. 1, písm. b) GDPR, který uvádí následující: „*Správce a zpracovatel jmenují pověřence pro ochranu osobních údajů v každém případě, kdy hlavní činnosti správce nebo zpracovatele spočívají v operacích zpracování, které kvůli své povaze, svému rozsahu nebo svým účelům vyžadují rozsáhlé pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů (...)*“. Stanovisko WP29 poskytuje výklad daného ustanovení. Shrnuje, že hlavní činnosti správce nebo zpracovatele spočívají v operacích zpracování, pokud je zpracování osobních údajů nezbytné²⁴² pro dosažení cíle správce či zpracovatele.²⁴³

Další z podmínek, která musí být splněna pro daný případ, je rozsáhlost zpracovávaných osobních údajů. Zde je nutné zohlednit především objem přepravy, kterou daný letecký dopravce zajišťuje. Dle mého názoru lze nicméně dospět k závěru, že pokud se nejedná o leteckého dopravce, jenž má založen model provozu pouze na pronajímání letadel, objem zpracovávaných osobních údajů lze snad ve všech případech považovat za rozsáhlý.

Posledním kritériem, které je nutno splnit, aby bylo možné hovořit o povinnosti jmenovat pověřence, je pravidelné a systematické monitorování subjektů údajů. K tomuto kritériu není možné poskytnout paušální závěr, který by se týkal všech leteckých dopravců. V potaz je nutno vzít zejména to, jakým způsobem letecký dopravce provádí nabídku letecké dopravy prostřednictvím svých webových stránek, jakým způsobem užívá cookies a zda případně provádí přímý marketing či profilování subjektů údajů.²⁴⁴

---

²⁴² Z předchozích podkapitol této diplomové práce jasně vyplývá, že zpracování osobních údajů je pro leteckého nezbytné pro realizaci své podnikatelské činnosti.

²⁴³ WP29. *Opinion 1/2012 on Concepts of „Controller“ and „Processor“*. Article 29 Newsroom (wp169rev.01). In: ec.europa.eu. [online]. European Commission. 16. 2. 2010. Bez data aktualizace. [cit. 6. 02. 2020] Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf.

²⁴⁴ K tomu obvykle dochází zpracováním osobních údajů ve věrnostním programu nad rámec nezbytného zpracování nutného pro fungování programu.

Nelze tedy jednoznačně říci, že by všichni letečtí dopravci měli bez dalšího posouzení povinnost jmenovat pověřence. Jeho jmenování lze ovšem považovat za nanejvýš vhodné, a to s ohledem na množství, rozsah a způsob zpracovávaných osobních údajů, který v mnohých případech podléhá nejen GDPR, ale i dalším právním předpisům.

6.2 Další zpracování osobních údajů leteckým dopravcem

Zpracování osobních údajů cestujících za účelem nabídky služeb, vytvoření rezervace, vystavení letenky a realizace smlouvy nebo plnění právní povinnosti jsou, s ohledem na jejich četnost a množství takto zpracovávaných osobních údajů, nejpodstatnějšími druhy zpracování osobních údajů prováděných leteckým dopravcem či jeho zpracovateli. Nejedná se ovšem o jediná specifická zpracování osobních údajů prováděná v civilním letectví. Tato podkapitola uvádí některé další případy takového zpracování osobních údajů.

6.2.1 Zpracování osobních údajů v souvislosti s Nařízením 261

Nařízení 261 upravuje práva cestujících a povinnosti leteckých dopravců v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů. S plněním povinností dle tohoto nařízení je pro leteckého dopravce komplementárně spojeno zpracování některých osobních údajů cestujících. Práva cestujícího dle Nařízení 261 lze rozdělit do dvou skupin. Prvním z nich je právo na náhradu škody v paušalizované výši. Druhým je právo na poskytnutí péče.

Právo na náhradu škody v paušalizované výši vzniká cestujícím,²⁴⁵ jejichž let byl zrušen a zároveň nedošlo k naplnění podmínek předpokládaných Článkem 5, odst. 1, písm. c) Nařízení 261, případně některým cestujícím, kteří kvůli zpoždění letu dorazili do cílové destinace se zpožděním 3 hodiny a delším.²⁴⁶ Z povahy věci vyplývá, že zpracování osobních údajů v souvislosti s paušalizovanou náhradou škody provádí letecký dopravce z

---

²⁴⁵ Za předpokladu aplikovatelnosti dle vymezené působnosti Nařízení 261 v Článku 3.

²⁴⁶ Rozsudek SDEU ze dne 19. listopadu 2009 ve spojených věcech C-402/07 a 432/07 *Christopher Sturgeon a ostatní proti Air France SA*, ECLI:EU:C:2009:716. Tento rozsudek vzbudil velmi rozporuplné reakce. Více např. BOBEK, Michal, PRASSL Jeremias, *Air passenger rights: ten years on*, Portland, Oregon: Hart Publishing, 2016. ISBN 978-1-84946-824-4.

titulu právní povinnosti ve smyslu Článku 6, odst. 1, písm. c) GDPR v případech, kdy poskytuje náhradu škody dle Nařízení 261.

Leteckému dopravci, vůči kterému je nárok na náhradu škody uplatnitelný, nemůže být s odkazem na ochranu osobních údajů upíráno právo na účinné hájení vlastního zájmu nebo právních nároků, pokud cestujícímu nárok na náhradu škody nevznikl,²⁴⁷ či nevznikl v plné výši. Tyto nároky nemůže letecký dopravce v mnohých případech efektivním způsobem rozporovat, pokud nezpracovává osobní údaje daného cestujícího z předmětného letu. V takovém případě se jedná o zpracování osobních údajů pro jiný účel, než pro který byly shromážděny a které zároveň není založeno souhlasem subjektu údajů nebo právem EU či členského státu.²⁴⁸ Letecký dopravce v tomto a obdobných případech provádí zpracování založené na právním titulu ve smyslu Článku 6, odst. 1, písm. f) GDPR.

V souvislosti s výše uvedeným zpracováním vyvstává několik otázek, které se týkají zpracování osobních údajů. První z nich je otázka, zda je letecký dopravce oprávněn, s ohledem na Nařízení 261, zpracovávat osobní údaje všech cestujících nebo pouze některých z nich. Bez větších obtíží lze dovodit, že ke zpracování osobních údajů bude letecký dopravce oprávněn ve všech případech, kdy skutečně dojde ke vzniku nároku na náhradu škody bez ohledu na její výši. Letecký dopravce je v těchto případech povinen zpracovávat osobní údaje s ohledem na verifikaci, že se jedná o cestujícího z daného letu a v souvislosti s poskytnutím náhrady škody.²⁴⁹

Naproti tomu zpracování osobních údajů poté není dle mého názoru možné opřít o právní tituly v podobách plnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje a oprávněného zájmu v případech, kdy je zcela očividné, že cestujícímu nemohl vzniknout nárok na náhradu škody v žádném případě, tj. v případě letů, kdy nedošlo k žádnému zpoždění nebo pokud bylo zpoždění zapříčiněno mimořádnou okolností.²⁵⁰

---

²⁴⁷ Např. pokud je zpoždění způsobeno mimořádnými okolnostmi ve smyslu Článku 5, odst. 3 Nařízení 261.

²⁴⁸ Letecký dopravce je v tomto a v obdobných případech povinen zhodnotit slučitelnost zamýšleného zpracování osobních údajů s původním účelem jejich shromáždění podle Článku 6, odst. 4 GDPR.

²⁴⁹ Článek 7, odst. 1 Nařízení 261 upravuje způsoby poskytnutí náhrady škody. Letecký dopravce je oprávněn ke zpracování všech osobních údajů zpracovávaných v souvislosti s poskytnutím tohoto plnění.

²⁵⁰ Letecký dopravce bude schopen prokázat, že nevznikl nárok na náhradu škody pouhým odkazem na existenci mimořádné okolnosti, aniž by bylo nutné zpracovávat osobní údaje cestujícího. Zpracování osobních údajů v tomto případě nenaplnuje kritérium nezbytnosti tak, jak je dlouhodobě definováno SDEU. Rozsudek SDEU ze dne 20. května 2003 ve spojených věcech C-465/00, C-38/01 a C139/01 *Österreichischer Rundfunk a další*, ECLI:EU:C:2003:294.

Předělem, kdy vzniká alespoň jeden z výše uvedených právních titulů (oprávněný zájem) ve prospěch leteckého dopravce, jsou případy, kdy ke zpoždění letu sice dochází, ale zpoždění nedosahuje 3 hodin a cestující je přepravován způsobem postupné přepravy ve smyslu Článku 36 Montrealské úmluvy. Pokud má být letecká doprava provedena postupně několika leteckými dopravci, nelze vyloučit, že i v případě zpoždění méně než 3 hodin na některém segmentu letu vznikne cestujícímu nárok na náhradu škody, neboť kvůli zpoždění nebude schopen uskutečnit přestup na let leteckého dopravce, který uskutečňuje přepravu na dalším či dalších segmentech cesty. S ohledem na ustálenou judikaturu²⁵¹ bude oprávněný zájem možné dovozovat i v případech, kdy zpoždění vzniká až na druhém či dalším segmentu cesty, aniž by se jednalo o let, na který by se jako na samostatný let vztahovalo Nařízení 261. Cestující je v těchto případech oprávněn uplatnit svůj nárok nejen vůči provozujícímu leteckému dopravci, ale i vůči smluvnímu dopravci. Ke zpracování osobních údajů tak bude moci s ohledem na oprávněný zájem přistoupit jak smluvní, tak provozující letecký dopravce. Z hlediska uplatnění nároku a zpracování osobních údajů však judikatura vytvořila patrně nezamýšlený důsledek. S ohledem na to, že je cestující v těchto případech oprávněn k uplatnění nároku vůči více leteckým dopravcům, kteří jsou obvykle usazeni v několika státech, vzniká navíc oprávněný zájem leteckých dopravců provozujících codesharové lety poskytovat si vzájemně informace o uplatněných a úspěšně uplatněných nárocích cestujících, a to s ohledem na skutečnost, že v tomto případě neexistuje žádný jiný mechanismus, který by účinně zabránil cestujícím úspěšně nárokovat náhradu škody v plné výši z jediného právního titulu současně jak po smluvním, tak po provozujícím leteckém dopravci.

Z hlediska práv a povinností při ochraně osobních údajů je v těchto případech nutné určit postavení leteckých dopravců. Každý z leteckých dopravců zpracovává osobní údaje cestujícího pro případ uplatnění právního nároku vůči jemu samotnému. Sleduje tak vlastní účel a zpracování provádí jím zvolenými prostředky. Je tedy možné dovodit, že v tomto ohledu se jedná o samostatné správce ve smyslu GDPR.

Toto ovšem neplatí v případě předávání informace (a tedy i osobních údajů) mezi leteckými dopravci o uplatnění a úspěšného uplatnění nároku cestujícího. Pakliže dojde

---

²⁵¹ Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. srpna 2019 16 Co 141/2016 po rozhodnutí předběžné otázky SDEU C-502/18 ve věci *Suchopár a ostatní proti České aerolinie a.s.*, ECLI:EU:C:2019:604. Autor této diplomové práce prohlašuje, že je mu toto rozhodnutí známo z jeho působení v roli pověřence u leteckého dopravce.

mezi leteckými dopravci k předání těchto osobních údajů, nelze říci, že letecký dopravce tak činí pouze za účelem vlastního zájmu, ale spíše za účelem hájení zájmu druhého leteckého dopravce. K takovému kroku přistupují letečtí dopravci obvykle s ohledem na vzájemnou spolupráci, kdy povinnost informovat druhého leteckého dopravce může vyplývat přímo z codesharové smlouvy či jiného vzájemného ujednání. Lze tedy shrnout, že každý z leteckých dopravců zpracovává osobní údaje jako samostatný správce, ale v případě jejich předání tak činí na základě společného konsenzu a při sdílení těchto údajů vystupují letečtí dopravci jako společní správci ve smyslu GDPR. Pro tyto případy jsou povinni opětovně uzavřít transparentní ujednání ve smyslu Článku 26, odst. 1 GDPR.

Další otázkou, kterou je nutno posoudit při zpracování osobních údajů podle Nařízení 261, je délka doby, po kterou je letecký dopravce oprávněn ke zpracování osobních údajů. V tomto případě je nutné vycházet ze zásady omezení uložení ve smyslu Článku 5, odst. 1, písm. e) GDPR. Účel zpracování pomine v okamžiku promlčení nároku cestujícího na náhradu škody. Doba zpracování osobních údajů potom bude odpovídat nejzazší promlčecí době dle právního řádu státu, podle kterého lze nárok na náhradu škody uplatnit.²⁵²

Rozsah zpracovávaných osobních údajů za tímto účelem není možné paušálně stanovit. Bude se nicméně jednat o osobní údaje, které umožní bezpečnou identifikaci daného cestujícího, právní titul, na základě kterého nárok vznikl (číslo, datum, směrování letu), a osobní údaje nezbytné pro poskytnutí náhrady škody.²⁵³

Pokud bude letecký dopravce nárok na náhradu škody rozporovat, okruh zpracovávaných osobních údajů se bude lišit, avšak ani v tomto případě není možné jejich okruh paušalizovat. V prostředí českého právního řádu lze vycházet z § 125 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, částka 56/1963, 17. 12. 1963, s. 383—428, podle kterého mohou „*Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci (...)*“. Dle mého názoru tak letecký dopravce může

---

²⁵² Neposkytnutí paušalizované náhrady škody zakládá obvykle správní odpovědnost (v prostředí českého právního řádu se jedná o přestupek dle § 93c, odst. 3, písm. a) ZCL). Promlčecí doba soukromoprávních nároků je nicméně v právních řádech evropských zemí delší než obvyklá doba zániku odpovědnosti v rovině správní.

²⁵³ Jejich základ bude obvykle stejný v podobě jména, příjmení, data narození a bydliště. Nicméně při poskytnutí náhrady škody převodem na bankovní účet dojde ke zpracování osobních údajů týkajících se bankovního účtu cestujícího. V případě poukazů pak bude obvykle navíc docházet ke zpracování čísla tohoto poukazu, který také představuje jednoznačný identifikátor.

zpracovávat osobní údaje v tom rozsahu, který je schopen efektivně využít v případném soudním řízení.

Z důvodu zpoždění či zrušení letů vzniká v určitých případech cestujícímu také právo na poskytnutí péče dle Článku 9 Nařízení 261. I v této souvislosti dochází ke zpracování osobních údajů leteckým dopravcem, a to už s ohledem na povahu některých druhů pomoci, které je letecký dopravce v určitých případech povinen poskytnout dle Článku 9 Nařízení 261. Jedná se zejména o osobní údaje v podobě telefonních čísel a e-mailových adres či osobních údajů nezbytných k zajištění ubytování cestujících. S ohledem na skutečnost, že poskytnutí péče je prováděno na základě povinnosti stanovené Nařízením 261, bude i v tomto případě právním titulem pro zpracování plnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje. Poskytování péče dle Nařízení 261, nebývá v mnohých případech realizováno přímo leteckým dopravcem, ale jeho handlingovým partnerem,²⁵⁴ a to právě na základě již zmiňované smlouvy o poskytování handlingových služeb.²⁵⁵ Postavení leteckého dopravce a handlingového partnera při zpracování osobních údajů v tomto případě zůstává zachováno a handlingový partner vystupuje v pozici zpracovatele osobních údajů leteckého dopravce.²⁵⁶

Ač se to může jevit jako paradoxní, i po splnění povinností v podobě poskytnutí péče je letecký dopravce nadále oprávněn z titulu oprávněného zájmu zpracovávat tyto osobní údaje, aby byl schopen prokázat splnění povinností subjektu odpovědnému za prosazování Nařízení 261,²⁵⁷ a vyhnul se tak případným sankcím v rovině správního práva, a to po dobu, než v této rovině dojde k zániku odpovědnosti.

6.2.2 Zvláštnosti zpracování osobních údajů leteckým dopravcem v pracovněprávních vztazích

Provozování obchodní letecké dopravy s sebou přináší řadu specifíků pro zpracování osobních údajů i v rovině pracovněprávní. Kromě zaměstnanců zajišťujících administrativní záležitosti spojené s provozováním obchodní letecké dopravy zaměstnává

---

²⁵⁴ Pokud by měl letecký dopravce poskytovat péči dle Článku 9 Nařízení 261 ve všech svých destinacích, znamenalo by to udržování značného provozního zázemí v dané destinaci a s tím spojených nákladů.

²⁵⁵ Viz. poznámka pod čarou č. 118.

²⁵⁶ Více podkapitola 3.6 této diplomové práce.

²⁵⁷ Článek 16, odst. 1 Nařízení 261.

letecký dopravce osoby, které zajišťují provoz letadel – posádky.²⁵⁸ Vyjma značných kvalifikačních požadavků kladených na tyto osoby, dochází rovněž ke specifickému zpracování jejich osobních údajů.

Ono specifikum zpracování osobních údajů členů posádek vychází z povahy jejich činnosti. Letecký dopravce v řadě případů předává jejich osobní údaje orgánům státní správy do cílové či tranzitní země letu, a to na základě požadavku vnitrostátní právní úpravy daného státu. Tato povinnost se vesměs neuplatňuje na letech mezi zeměmi EU. Osobní údaje členů posádek ale vyžadují například Ukrajina, USA nebo Ruská federace.²⁵⁹ V těchto případech čelí letecký dopravce problematice předávání osobních údajů do třetích zemí, které v mnoha případech neposkytují adekvátní úroveň ochrany osobních údajů. Oproti ostatním případům uvedeným v této diplomové práci nelze takové zpracování zahrnout pod realizaci smlouvy o přepravě, neboť tuto smlouvu letecký dopravce s členy posádky neuzavírá.

V prostředí právního řádu České republiky lze problematiku předávání osobních údajů členů posádek do zemí, které neposkytují adekvátní úroveň ochrany osobních údajů, do jisté míry řešit právě s ohledem na jejich specifické postavení vůči leteckému dopravci, tedy s ohledem na práva a povinnosti vznikající založením pracovněprávního vztahu.²⁶⁰ ZP v § 38 mimo jiné stanovuje, že „Zaměstnavatel je povinen (...) vytvářet podmínky pro plnění pracovních úkolů (...).“. Z tohoto ustanovení lze, byť obtížným způsobem, dovozovat povinnost leteckého dopravce předat osobní údaje zaměstnance za účelem vytvoření podmínek pro plnění pracovních úkolů. Očividným nedostatkem, na které toto řešení naráží na první pohled, je absence právního titulu v podobě *plnění právní povinnosti vztahující se na správce* ve výjimkách podle Článku 49, odst. 1 GDPR. Je ovšem nutno vzít v potaz, že právní povinnost uvedená v § 38 ZP se uplatní na jednotlivé právní vztahy, které jsou založeny pracovní či obdobnou smlouvou, jejíž stranou je subjekt údajů. Na základě tohoto právního titulu již existuje možnost výjimku pro předání podle Článku 49, odst. 1 GDPR uplatnit. Do jisté míry se tak může zdát, že situace předávání osobních údajů členů posádek do třetích zemí je až na smlouvu, na základě které k předání dochází,

---

²⁵⁸ § 18, odst. 1 ZCL, resp. ve smyslu Nařízení Komise (EU) č. 1178/2011 ze dne 3. listopadu 2011, kterým se stanoví technické požadavky a správní postupy týkající se posádek v civilním letectví podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008, Úř. věst. L 311, 25. 11. 2011, s. 1—193.

²⁵⁹ Např. Nařízení ministerstva dopravy Ruské federace ze dne 19. června 2012 č. 243.

²⁶⁰ Výjimku tvoří tzv. výkonní letci, kteří mohou činnost s odkazem na § 18, odst. 4 ZCL vykonávat činnost pro leteckého dopravce dle písemné smlouvy dle občanského zákoníku.

totožná s předáváním osobních údajů cestujících. Opak je ovšem pravdou. V předávání osobních údajů posádky orgánům státní správy třetích zemí lze spatřovat systematickост, pravidelnost a co více, tato předání se obvykle opakují.²⁶¹ Při jazykovém výkladu Článku 49, odst. 1, písm. b) GDPR za pomoci recitálu 111 je logické vyvozovat závěry o tom, že takovéto předávání není podle GDPR přípustné. Na obdobný problém narazíme, pokud bychom na dané předávání chtěli aplikovat výjimku podle Článku 49, odst. 1, alinea 2. Zdánlivě jediným řešením pro toto pravidelné a systematické předávání je proto uplatnění výjimky pro předávání na základě souhlasu subjektu údajů.²⁶² Takový souhlas ale nenalézá oporu ve smyslu právní úpravy v podobě GDPR a lze rovněž polemizovat o svobodném udělení tohoto souhlasu zaměstnancem či jeho odvolatelnosti. I pokud by takový souhlas splňoval náležitosti a podmínky stanovené Článkem 7 GDPR, vytvářel by faktickou nerovnost mezi jednotlivými zaměstnanci z pohledu zaměstnavatele a byl by rovněž snadno zneužitelný zaměstnancem. V tomto ohledu letecký dopravce naráží na složitou situaci, kdy dle doslovného jazykového výkladu GDPR není možné provádět pro něj zcela nezbytné předávání osobních údajů. Je otázkou, jakým způsobem se k dané problematice postaví jednotlivé dozorové úřady, správní soudy a případně SDEU či zákonodárce. Jelikož dle mého názoru neodporuje dané předávání osobních údajů smyslu GDPR jako celku, bude dříve či později dovozena aplikovatelnost výjimky ve smyslu Článku 49, odst. 1, písm. b) GDPR na tuto situaci, či případně dojde k novelizaci GDPR, která tento požadavek na předávání osobních údajů bude reflektovat.

Další specifické zpracování osobních údajů členů posádek vyplývá z přísných podmínek pro zachování doby odpočinku a s tím související povinnosti zajistit členům posádky ubytování.²⁶³ V tomto případě dochází obvykle k předávání osobních údajů členů posádek správci,²⁶⁴ který provozuje ubytovací zařízení. Zákonost předávání osobních údajů posádek do třetích zemí neposkytující adekvátní úroveň ochrany je i v tomto případě pro leteckého dopravce dovoditelná pouze velmi obtížně, byť oproti předchozí

---

²⁶¹ Letecký dopravce systematicky plánuje změny jednotlivých zaměstnanců a opakovaně předává jejich osobní údaje orgánům státní správy.

²⁶² Článek 49, odst. 1 písm. a) GDPR. Recitál 111 GDPR Nařízení opakovaná předání založená souhlasem subjektu údajů nevylučuje.

²⁶³ Příloha III., Část ORO, Hlava FTL Nařízení 965.

²⁶⁴ S ohledem na skutečnost, že provozovatel ubytovacího zařízení již není osobou vykazujícím činnost v oblasti civilního letectví, ponechává tato diplomová práce stranou zdůvodnění jeho postavení správce.

situaci mohou letecký dopravce a provozovatel ubytovacího zařízení přistoupit alespoň k uzavření smlouvy obsahující standardní smluvní doložky.

Jedná-li o zpracování *předáváním* osobních údajů v rámci EHP či předávání do zemí, které poskytují adekvátní úroveň ochrany, je právním titulem pro předávání osobních údajů členů posádek za účelem zajištění ubytování plnění právní povinnosti, která se vztahuje na leteckého dopravce. Obdobně tomu je i při předávání osobních údajů posádek orgánům státní správy.

6.2.3 Věrnostní programy v obchodní letecké dopravě

Letečtí dopravci, stejně jako většina podnikatelů, nabízí subjektům údajů možnost být členy věrnostního programu.²⁶⁵ Pakliže subjekt údajů vstoupí do věrnostního programu, uzavírá s leteckým dopravcem smlouvu o členství. Práva a povinnosti leteckého dopravce a subjektu údajů jsou obvykle stanoveny formou všeobecných obchodních podmínek. Právním titulem pro zpracování osobních údajů leteckým dopravcem je v tomto případě Článek 6 odst. 1 písm. b) GDPR. Jejich podstatou obvykle bývá získávání virtuální měny za vystavené palubní vstupenky, resp. za proletěné letenky.²⁶⁶

Věrnostní programy jednotlivých leteckých dopravců se obvykle liší v rozsahu zpracovávaných osobních údajů. Jestliže se na dané zpracování osobních údajů ve věrnostním programu aplikuje GDPR, uplatní se rovněž zásada minimalizace osobních údajů.²⁶⁷ Rozsah zpracovávaných osobních údajů je tedy dán podstatou programu. V obecné rovině lze ale tvrdit, že v každém věrnostním programu bude docházet ke zpracování následujících osobních údajů: jméno, příjmení, identifikační číslo ve věrnostním programu, dále čísla, směrování a data nebo dat letů, prostřednictvím kterých vznikl subjektu údajů jakýkoli nárok na obdržení virtuální měny ve věrnostním programu.²⁶⁸

---

²⁶⁵ Výjimky tvoří např. někteří nízkonákladoví dopravci jako Smartwings, a.s. nebo Jet2.com, Ltd.

²⁶⁶ Není tomu však činěno ve všech případech. Např. Iberia, Líneas Aéreas de España, S.A. Operadora, Sociedad Unipersonal, umožňuje v některých případech akvizici bodu už po rezervaci a zaplacení letenky, aniž by došlo k jejímu proletění. Tato skutečnost je autorovi diplomové práce známa jakožto účastníku věrnostního programu této společnosti.

²⁶⁷ Článek 5, odst. 1, písm. c) GDPR.

²⁶⁸ S ohledem na to, že většina věrnostních programů je rovněž spojena s e-mailem subjektu údajů může docházet i ke zpracování tohoto osobního údaje.

Specifikem věrnostních programů v obchodní letecké dopravě je jejich provázanost. Přestože existují letečtí dopravci, kteří provozují věrnostní program jako *solitère*, řada leteckých dopravců v oblasti věrnostních programů spolupracuje. Jako příklad lze uvést věrnostní programy leteckých aliancí jako jsou Star Alliance, OneWorld nebo SkyTeam. Letečtí dopravci, kteří jsou členy těchto uskupení, nabízejí členům věrnostních programů za určitých podmínek možnost využít měnu nebo body získané v jejich programu i prostřednictvím jiných leteckých dopravců v tomto uskupení. Aby byl takový postup možný, dochází mezi jednotlivými členy leteckých aliancí ke sdílení osobních údajů členů věrnostních programů. Letečtí dopravci přitom provádějí zaznamenání, uložení, zpřístupnění přenosem a použití těchto osobních údajů.

V případě, že letecký dopravce zpracovává osobní údaje ve věrnostním programu, které žádným způsobem nesdílí s jinými leteckými dopravci, určuje sám jejich účel i prostředky zpracování a nachází se v pozici správce osobních údajů. Pokud však dochází k jejich zpřístupnění a používání i jinými leteckými dopravci, dochází k tomuto zpracování na základě společného ujednání mezi jednotlivými leteckými dopravci. V takovém případě letečtí dopravci společně určují účel zpracování těchto osobních údajů a rozhodují o prostředcích, které zajišťují sdílení těchto údajů. Postavení leteckých dopravců se v takovémto případě změní na postavení společných správců.

6.3 Ochrana osobních údajů a bezpilotní letadla

Obchodní letecká doprava prováděná dopravními letadly nepředstavuje jedinou oblast civilního letectví, ve které dochází ke zpracování osobních údajů a která podléhá poměrně striktní právní regulaci. Ke zpracování osobních údajů nezřídka dochází i při provozu bezpilotních letadel.²⁶⁹ Právní úprava letadel bez pilota je v prostředí Evropy v současné době stále regulována zejména na úrovni vnitrostátního práva.

Ke dni 1. července 2020 ovšem nastane v rovině právní regulace bezpilotních letadel zásadní změna, neboť v tento den vstupuje v účinnost Provděcí nařízení Komise (EU) 2019/947 ze dne 24. května 2019 o pravidlech a postupech pro provoz bezpilotních letadel, Úř. věst. L 152, 11. 6. 2019, s. 45—71, (dále jen „Nařízení 947“). Z pohledu legislativního lze kvitovat, že zákonodárce při tvorbě tohoto předpisu zohlednil i rizika,

---

²⁶⁹ Účinná právní úprava České republiky neobsahuje přímo pojem bezpilotní letadlo, ale zmiňuje pouze letadlo bez pilota, a to v § 52 ZCL. Pojem bezpilotní letadlo je obsažen až v Provděcím nařízení Komise (EU) 2019/947 ze dne 24. května 2019 o pravidlech a postupech pro provoz bezpilotních letadel.

kteřá provoz bezpilotních letadel přináší z hlediska narušování soukromí a ochrany osobních údajů.

Nařízení 947 stanovuje povinnost registrace některých bezpilotních letadel, když ve Článku 14 uvádí, že „Členské státy zřídí (...) registrace (...) provozovatelů bezpilotních systémů,²⁷⁰ jejichž provoz může představovat riziko (...) pro (...) soukromí a ochranu osobních údajů (...).“ Článek 14 poté v odst. 5, písm. a), bodu ii) stanoví povinnost registrovat bezpilotní letadla vybavená čidlem schopný zachycovat osobní údaje.

Lze očekávat, že požadavek registrace bude do jisté míry působit i jako prostředek generální prevence před narušováním soukromí a nezákonným zpracováním osobních údajů provozovateli bezpilotních letadel.

Příloha Nařízení 947, část B, ustanovení UAS.SPEC.050 poté přímo stanovuje povinnost provozovateli bezpilotního letadla provádět provoz pouze v souladu s GDPR a provést posouzení vlivu na ochranu osobních údajů podle Článku 35 GDPR, pokud je tato povinnost vyžadována dozorovým orgánem.²⁷¹ To ovšem nevylučuje možnost provozovatele bezpilotního letadla posouzení vlivu provést i v případě, že jej dozorový orgán činnost nepožaduje.

Pokud je bezpilotní letadlo prostředkem podílejícím se na zpracování osobních údajů, bude jeho provozovatel v postavení správce, neboť určuje účel a následně prostředky zpracování osobních údajů. V případě provozu bezpilotního letadla je rovněž vhodné upozornit, že provozovatel není ve všech případech osobou identickou s pilotem bezpilotního letadla, tj. osobou, která dané bezpilotní letadlo řídí. Pilota letadla, či případně jiné osoby, které obsluhují letadlo či dané technické vybavení bezpilotního systému, které je použito ke zpracování osobních údajů, tak činí dle pokynů provozovatele bezpilotního letadla. S ohledem na právní vztah těchto osob k provozovateli bezpilotního letadla (správci) je nutné posoudit nuance jejich postavení při zpracování osobních údajů prostřednictvím bezpilotního letadla.

V případě, že se bude jednat o osoby v pracovněprávním či obdobném vztahu, nelze je považovat za samostatný subjekt zpracování osobních údajů. To ovšem neplatí, pokud se odchýlí od pokynů zaměstnavatele – provozovatele bezpilotního letadla. V takovém

---

²⁷⁰ Bepilotním systémem se s ohledem na Článek 2, bod 1) nařízení 947 rozumí bezpilotní letadlo.

²⁷¹ Úřad pro ochranu osobních údajů v současnosti provedení posouzení vlivu na ochranu osobních údajů nepožaduje.

případě se zaměstnanci správce dostávají do postavení tzv. třetí osoby ve smyslu Článku 4, bodu 10 GDPR.²⁷²

V případě, kdy by pilot poskytoval služby provozovateli bezpilotního letadla na základě smlouvy dle občanského zákoníku a odchýlil se od jeho pokynů,²⁷³ je dle mého názoru nutné považovat ho za samostatného správce, vůči kterému může subjekt údajů uplatnit svá práva plynoucí ze zpracování osobních údajů v plném rozsahu, a to bez ohledu na skutečnost, zda se jedná o zákonné či nezákonné zpracování osobních údajů.

---

²⁷² K závěru o postavení zaměstnance do role třetí osoby v případě porušení pokynů dochází i NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*, II. Vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7, s 93.

²⁷³ Pokud se od jeho pokynů neodchýlí, nelze je stejně jako s předchozím případem považovat za samostatný subjekt zpracování osobních údajů.

Závěr

Současná právní úprava ochrany osobních údajů v podobě GDPR s sebou přináší pro správce a zpracovatele mnohé výzvy. Snad každý z nich byl v souvislosti se vstupem GDPR v účinnost nucen přistoupit ke krokům, aby zajistil soulad s GDPR. Komplikovanost GDPR ovšem způsobuje, že se značná část z nich rozhodla na povinnosti stanovené GDPR nebrat zřetel či je řešit jen v nezbytně nutné míře.²⁷⁴

GDPR je možné v mnoha ohledech považovat za kontroverzní, avšak nikoli za překvapující. Práva a povinnosti stanovené GDPR reflektují dlouhodobou tendenci EU, místy až nepřiměřeným způsobem, poskytovat právní ochranu straně, kterou snad lze v některých ohledech považovat za slabší, tedy subjektu údajů. Je však nutno položit si otázku, zda je vynucování extenzivní právní úpravy ochrany osobních údajů pod hrozbou astronomických sankcí nejlepším způsobem, jak zajistit náležitou úroveň ochrany osobních údajů. Subjekty údajů by si v první řadě měly být vědomy rizik, které s sebou přináší bezmyšlenkovité zpřístupňování a sdílení osobních údajů. V tomto ohledu lze kvitovat GDPR z pohledu nároků, které klade na informování subjektů údajů, pokud správce či zpracovatel provádějí zpracování jejich osobních údajů. GDPR, byť se jedná o novou právní úpravu, vychází do značné míry z té předchozí. Přináší nicméně řadu změn, a to od drobných dílčích úprav již dříve existujících institutů až po instituty, které Směrnice o ochraně osobních údajů vůbec neupravovala.

Ochranu osobních údajů v civilním letectví, zejména poté v obchodní letecké dopravě, lze považovat za specifikum, které spočívá především v počtu subjektů údajů, jejichž osobní údaje jsou zpracovávány, v množství prováděných operací s těmito osobními údaji a v každodenním předávání osobních údajů do třetích zemích.

Jak vyplývá z jednotlivých kapitol této diplomové práce, zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě je rozsáhlým procesem, na kterém se přímo podílí nejen letečtí dopravci, ale také agentury, poskytovatelé GDS, poskytovatelé handlingových služeb a v neposlední řadě také orgány veřejné moci suverénních států. Mezi těmito subjekty vznikají svou povahou zcela unikátní vztahy, přičemž mezi nimi dovozujeme značnou škálu typů postavení, které mohou vzniknout při zpracování osobních údajů.

---

²⁷⁴ MALIŠ Petr. Právní prostor. *Několik postřehů z praxe implementace GDPR (1. díl)*. In: pravni prostor.cz. [online]. Právní prostor. 15. 7. 2019. Bez data aktualizace. [cit. 8. 2. 2020]. Dostupné na <https://www.pravni prostor.cz/clanky/ostatni-pravo/nekolik-postrehu-z-praxe-implementace-gdpr-1-dil>.

Paušálně je možné říci, že letecký dopravce vystupuje při zpracování osobních údajů jako správce osobních údajů bez ohledu na to, zda se jedná o dopravce smluvního či skutečného. V obdobném postavení jsou i agentury, poskytovatelé GDS a orgány moci veřejné. Tyto subjekty tvoří základní stavební kameny, mezi nimiž probíhá zpřístupňování osobních údajů přenosem a které umožňují fungování obchodní letecké dopravy tak, jak ji dnes známe. S ohledem na způsob zpracování osobních údajů a míru vzájemné spolupráce může v některých případech dojít k drobné změně postavení výše uvedených subjektů. I tak se ovšem stále pohybujeme v modalitách správce postavení, neboť dochází pouze k jejich transformaci na správce společné. Tato modalita se logicky neuplatní, pokud dochází k interakci mezi subjekty práva soukromého a veřejného.

Postavení zpracovatelů osobních údajů připadá v obchodní letecké dopravě poskytovatelům handlingových služeb a poskytovatelům odbavovacího systému. I přesto, že se poskytovatelé handlingových služeb a poskytovatelé odbavovacího systému nacházejí v postavení zpracovatelů osobních údajů, hrají v obchodní letecké dopravě jen těžko nahraditelnou roli, která leteckým dopravcům umožňuje jejich provoz, a také pomáhá snižovat náklady. Za paradoxní lze do jisté míry považovat, že posouzením postavení poskytovatele GDS podle kritérií stanovených GDPR dojdeme k závěru, že se jedná rovněž o zpracovatele osobních údajů a nikoli o správce, za kterého jej označuje Nařízení o rezervačních systémech.

Docílení souladu leteckého dopravce s GDPR se v teoretické rovině příliš nerozchází s povinnostmi, které jsou povinni splnit správci a zpracovatelé v jiných podnikatelských sférách, ve kterých dochází na denní bázi ke zpracování osobních údajů a k jejich předávání do třetích zemí. V rovině praktické ovšem představuje docílení souladu s GDPR pro leteckého dopravce obtížný úkol. Hlavní rozdíl spočívá v obrovském množství zpracovávaných osobních údajů a v množství právních předpisů, které mají vliv na kategorie zpracovávaných osobních údajů, dobu jejich zpracování a eventuální povinnost zpřístupnit je orgánům státní správy ve třetích zemích. I tak je ale letecký dopravce povinen učinit všechny kroky k tomu, aby dosáhl souladu s GDPR.

Za první krok k souladu s GDPR, a ve vztahu k subjektům údajů možná za nejdůležitější krok, lze považovat řádné informování subjektů údajů, resp. plnění zásady

transparentnosti.²⁷⁵ Důsledné informování subjektů údajů navíc přispívá k minimalizaci počtu subjektů údajů, kteří přistoupí k uplatnění některého ze svých práv uvedených v Článcích 12—21 GDPR. K informování subjektů údajů je letecký dopravce povinen přistoupit nejpozději v okamžiku zaznamenání²⁷⁶ osobních údajů. To v praxi znamená, že letecký dopravce by měl učinit veškeré rozumné kroky k informování subjektu už v okamžiku, kdy cestující vytváří rezervaci prostřednictvím elektronického rezervačního systému leteckého dopravce.

V případě, že dochází k vytvoření rezervace prostřednictvím agentury, se okamžik poskytnutí komplexních informací odkládá.²⁷⁷ Navíc letecký dopravce s ohledem na Článek 14, odst. 2, písm. f) GDPR, poskytne subjektu údajů informace o zdroji, od kterého získal osobní údaje.²⁷⁸

Kromě plnění zásady transparentnosti lze za velmi důležitý krok při dosahování souladu leteckého dopravce s GDPR považovat zanesení problematiky ochrany osobních údajů do povědomí zaměstnanců, neboť letecký dopravce provádí obvykle vysoké množství operací s osobními údaji, přičemž tyto operace procházejí kontinuálním vývojem. Pokud jsou činěny bez vědomí pověřence nebo jiné osoby, která se u správce zabývá problematikou zpracování osobních údajů, lze předpokládat, že se správce dříve nebo později dopustí nezákonného zpracování osobních údajů. Soulad s GDPR tudíž v podstatě není pro leteckého dopravce dosažitelný bez vnitřního systému řízení problematiky ochrany osobních údajů.

Bez náležité analýzy činností konkrétního leteckého dopravce nelze vyvozovat paušální závěry o povinnosti jmenovat pověřence. Bez ohledu na to, zda v daném případě tato povinnost existuje, či nikoli, je možné využití tohoto institutu pro leteckého dopravce s ohledem na množství, povahu a způsob zpracovávaných osobních údajů doporučit.

Letecký dopravce je povinen si být vědom rizik, která s sebou přináší jím (nebo jeho zpracovateli) prováděné operace s osobními údaji,²⁷⁹ a je s ohledem na tato

---

²⁷⁵ S ohledem na skutečnost, že naprostá většina zpracování osobních údajů prováděných leteckým dopravcem má svůj původ v plnění právních povinností či plnění smlouvy jejichž stranou je subjekt údaj, lze očekávat, že zásada zákonnosti bude dodržena.

²⁷⁶ Článek 13, odst. 1, GDPR.

²⁷⁷ Článek 14, odst. 3, písm. a) GDPR stanovuje leteckému dopravci přiměřenou lhůtu, která ovšem nesmí přesáhnout 1 měsíc.

²⁷⁸ Srovnej s Článkem 11, odst. 6, Nařízení o rezervačních systémech.

²⁷⁹ Přístup založený na riziku a posouzení vlivu na ochranu osobních údajů viz. část 1.4.4 této diplomové práce.

rizika povinen přijmout vhodná technická a organizační opatření.²⁸⁰ Právě v této rovině lze do jisté míry polemizovat o splnitelnosti požadavků GDPR leteckými dopravci, a to s ohledem na (ne)možnost zabezpečení osobních údajů zpracovávaných při odbavení cestujících.

Přestože je bezesporu jedním z cílů GDPR zamezit nezákonnému zpracování osobních údajů a porušení zabezpečení osobních údajů, je nutné, aby letecký dopravce počítal i s těmito situacemi a pro tyto případy přijal vhodné interní postupy. To s sebou ovšem přináší nemalou administrativní zátěž.

Pakliže hovoříme o administrativní zátěži kladené na leteckého dopravce, je potřeba si uvědomit, že k jejímu zvládnutí je zapotřebí značný počet zaměstnanců. S ohledem na tuto skutečnost a na Článek 30, odst. 5, GDPR bude absolutní většina leteckých dopravců povinna k vytváření záznamů o činnostech zpracování. Značná administrativní zátěž kladená na leteckého dopravce je dále umocněna povinností kontinuálního vyhodnocování rizik, která jsou spojená nejen s předáním osobních údajů do třetích zemí,²⁸¹ ale s jakýmkoli prováděným zpracováním osobních údajů. Někteří letečtí dopravci se rovněž snaží zajistit schválení kodexů chování pro zjednodušení některých postupů.²⁸² Tato úsilí jsou ovšem teprve v počátcích.

Za zcela specifické zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě lze označit jejich zpracování, které v mnohých případech spočívá v jejich zpřístupnění přenosem do jiných zemí. Nejedná se poté pouze o osobní údaje cestujících, ale v mnohých případech i členů posádky. Ačkoli by se mohlo zdát, že pokud bude letecký dopravce při provozování obchodní letecké dopravy a zpracování osobních údajů v některých případech narážet na těžko řešitelnou problematiku zákonnosti zpracování osobních údajů, bude se jednat o problém zpracování osobních údajů cestujících, není tomu tak. GDPR pro tyto situace nabízí vhodné právní tituly, které poskytují leteckému dopravci jasný a dostatečný právní základ pro jejich zpracování. Letečtí dopravci musí nicméně při jimi běžně

---

²⁸⁰ Článek 25 GDPR.

²⁸¹ Bez ohledu na to, zda podle rozhodnutí Komise poskytují adekvátní úroveň ochrany osobních údajů. K tomu Rozsudek SDEU v řízení o předběžné otázce SDEU ze dne 6. 11. 2015, ve věci C-362/14 *Maximillian Schrems v. Data Protection Commissioner*, ECLI:EU:C:2015:650.

²⁸² Návrh kodexu chování leteckého dopravce uveřejnil na svých webových stránkách například Smartwings, a.s. Smartwings, a.s., *Návrh etického kodexu chování o ochraně osobních údajů společností Travel Service, a.s.* In: smartwings.com. [online]. Smartwings, a.s. Copyright ©. 1. 11. 2018. Bez data aktualizace. [cit. 21. 2. 2020] Dostupné z <https://www.smartwings.com/images/ochrana-osobnich-udaju/navrh-etickeho-kodexu.pdf>.

prováděných činnostech, resp. operacích s osobními údaji mnohdy spoléhat na obecné výjimky pro předání osobních údajů do třetích zemí, jelikož GDPR dostatečně nereflektuje povahu jejich činnosti. To lze považovat za nežádoucí a je možné vyvozovat, že činnost leteckých dopravců nebyla při legislativní tvorbě GDPR brána dostatečně v potaz.

Za překvapující lze potom považovat, že na problém zákonnosti zpracování naráží letečtí dopravci zejména při systematickém předávání osobních údajů posádek orgánům veřejné správy třetích zemí, které neposkytují adekvátní úroveň ochrany, na základě požadavku právního řádu dané země. GDPR pro tyto případy neposkytuje žádnou reálně využitelnou výjimku pro umožnění takového zpracování, byť se jedná o činnost pro leteckého dopravce absolutně nezbytnou. Právě to lze vnímat jako jednu z největších překážek, které GDPR představuje pro letecké dopravce. Obdobnému problému se zákonností předávání osobních údajů čelí letečtí dopravci při zajišťování ubytování posádek ve třetích zemích, byť se jedná o povinnost, která je jim stanovena právem EU. Tento problém jsou nicméně obvykle schopni řešit prostřednictvím využití institutu standardních smluvních doložek.

S ohledem na výše uvedené lze však shrnout, že až na jedinou výjimku GDPR nepředstavuje pro letecké dopravce nepřekonatelnou překážku pro provádění jejich podnikatelské činnosti.

Obdobně jako GDPR nepředstavuje v naprosté většině případů překážku pro realizaci podnikatelské činnosti leteckých dopravců, není ani překážkou pro realizaci podnikatelské činnosti v jiných oblastech civilního letectví. Jako příklad je možné uvést provozování bezpilotních letadel. Navzdory tomu, že je nutné negativně hodnotit nedostatečné reflektování povahy obchodní letecké dopravy zákonodárcem při procesu tvorby a přijímání GDPR, je nutné kladně hodnotit přístup zákonodárce, který bere v potaz cíle GDPR v jiných právních předpisech, jež souvisí s ochranou osobních údajů, byť pouze okrajovým způsobem, nebo se o to alespoň pokouší. Je otázkou, zda zákonodárce v budoucnu přistoupí k novelizaci GDPR, která by mohla přispět k odstranění některých jeho nedostatků. Z pohledu leteckých dopravců by byl tento krok více než žádoucí.

GDPR rovněž obsahuje značný prvek extraterritoriality, který v obchodní letecké dopravě způsobuje jeho uplatnění i na zpracování osobních údajů, jež je prováděno mimo EU správcem nebo zpracovatelem, který nemá k EU jiný vztah než nabídku či poskytování služeb subjektům údajů nacházejícím se v EU. Přestože záměr EU poskytovat všem osobám nacházejícím se v ní stejnou úroveň ochrany osobních údajů má jistě racionální

základ, komplikovaná vynutitelnost či až faktická nevynutitelnost práv plynoucích z GDPR ve třetích zemích způsobuje pouze určitou dehonestaci této právní úpravy.

Seznam použitých zdrojů

Seznam použité literatury

BOBEK, Michal, PRASSL, Jeremias. *Air passenger rights: ten years on*, Portland, Oregon: Hart Publishing 2016. 400 s. ISBN 978-1-84946-824-4.

FEILER, Lukas, FORGÓ, Nikolaus, WEIGL, Michaela, *The EU General Data Protection Regulation (GDPR) A Commentary*. Croydon: Globe Law and Business 2018. 1st Edition. 331 s. ISBN 978-1-787421-36-3.

GERLOCH, Aleš. *Teorie práva*. 5. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009. 308 s. ISBN 978-80-7380-233-2.

IT Governance Privacy Team. *EU General Data Protection Regulation (GDPR) An Implementation and Compliance Guide*. II. Edition. Ely, Cambridgeshire. The United Kingdom: IT Governance Publishing 2017. 380 s. ISBN: 978-1-84928-836-1.

KOEPSSEL, Kirsten, M. *Commercial Aviation and Cyber Security: A Critical Intersection*. Pennsylvania: SAE International 2017. 91 s. ISBN 978-0-7680-8279-1.

KUNER, Christopher, BYGRAVE, Lee, DOCKSEY, Christopher, DRECHLSLER, Laura. *THE EU GENERAL DATA PROTECTION REGULATION (GDPR) A COMMENTARY*. I. Edition. USA: Oxford University Press 2020. 1391 s. ISBN 978-0-19-882649-1.

LARSEN, Paul, B., SWEENEY, Joseph, C., GILLICK, John, E. *Aviation Law Cases, Laws and Related Sources*. Second Edition. Leiden Boston: MARTINUS NIJHOFF PUBLISHERS 2012. 1386 s. ISBN 978-90-04-21926-7.

MORÁVEK, Jakub. *Ochrana osobních údajů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů (nejen) se zaměřením na pracovněprávní vztahy*. Praha: Wolters Kluwer ČR 2019. 420 s. ISBN 978-807598-587-3.

MUNKOVÁ, J., KINDL, J., SVOBODA, P. *Soutěžní právo*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2012, 645 s. ISBN 978-80-7400-424-7.

NULÍČEK, Michal, DONÁT, Josef, NONNEMAN, František, LICHNOVSKÝ, Bohuslav, TOMÍŠEK, Jan, KOVAŘÍKOVÁ, Kristýna. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. II. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR 2017. 580 s. ISBN 978-80-7598-068-7.

POTOČNÝ, M., ONDŘEJ, J. *Mezinárodní právo veřejné – Zvláštní část*. 6., doplněné a rozšířené vydání. Praha: C. H. Beck, 2011. 556 s. ISBN 978-80-7400-398-1.

SEDLÁČEK, Pavel, *Montrealská úmluva mezinárodní letecká přeprava komentář*. I. vydání. Praha: VOX 2018, 444 s. ISBN 978-80-8740-62-5.

SVOBODA, P. *Úvod do evropského práva*. 4. vydání. Praha: C. H. Beck 2011. 382 s. ISBN: 978-80-7400-334-9.

SYLLOVÁ, PÍTROVÁ, PALDUSOVÁ a kol. *Lisabonská smlouva. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1344 s. ISBN 978-80-7400-339-4.

Seznam použitých stanovisek a pokynů Evropského sboru pro ochranu osobních údajů a WP 29

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů, Guidelines on Personal data breach notification under Regulation 2016/679, Article 29 Newsroom (wp250rev.01) European Commission. [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612052.

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů. Guidelines 2/2018 on Derogations of Article 49 under Regulation 2016/679. European Data Protection Board. [online] Dostupné z https://edpb.europa.eu/sites/edpb/files/files/file1/edpb_guidelines_2_2018_derogations_en.pdf.

WP29. Opinion 06/2014 on The Notion of Legitimate Interests of the Data Controller under Article 7 of Directive 95/46/EC, Article 29 Newsroom (wp217rev.01) [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2014/wp217_en.pdf.

WP 29. Opinion 04/2012 on Cookie Consent Exemption, Article 29 Newsroom (wp194rev.01) European Commission. [online] Dostupné

z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2012/wp194_en.pdf.

WP29. Opinion 1/2012 on Concepts of „Controller“ and „Processor“. Article 29 Newsroom (wp169rev.01) European Commission. [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/justice/article-29/documentation/opinion-recommendation/files/2010/wp169_en.pdf.

WP29. Guidelines on Data Protection Officers ('DPOs'), Article 29 Newsroom (wp243rev.01) European Commission. [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612048.

Seznam použitých odborných článků dostupných online

MALIŠ Petr. Právní prostor. Několik postřehů z praxe implementace GDPR (1. díl). Právní prostor. [online] 15. 7. 2019. Dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/nekolik-postrehu-z-praxe-implementace-gdpr-1-dil>.

KOUKAL Lukáš & al. Právní prostor, Ochrana osobních údajů ve světle obecného nařízení GDPR, Právní prostor. [online] 7. 12. 2017. Dostupné z <https://www.pravniprostor.cz/clanky/ostatni-pravo/ochrana-osobnich-udaju-ve-svetle-obecneho-narizeni-gdpr>.

ZEMANOVÁ ŠIMONOVÁ, Hana Bulletin advokacie, odborný právnický portál. Reforma ochrany osobních údajů v EU z pohledu pracovněprávních vztahů. Bulletin advokacie, odborný právnický portál. Copyright © [online] 1. 11. 2017 Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/reforma-ochrany-osobnich-udaju-v-eu-z-pohledu-pracovnepravnich-vztahu>.

JOUZA Ladislav, Bulletin advokacie, odborný právnický portál. Nařízení o ochraně osobních údajů (GDPR) v pracovněprávní praxi. Bulletin-advokacie, odborný právnický portál. Copyright © [online] 24. 7. 2018 Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/narizeni-o-ochrane-osobnich-udaju-gdpr-v-pracovnepravni-praxi>.

IAPP. Study: GDPR's global reach to require at least 75,000 DPOs worldwide, Copyright © 2020 International Association of Privacy Professionals. [online] Dostupné z: <https://iapp.org/news/a/study-gdprs-global-reach-to-require-at-least-75000-dpos-worldwide/>.

Seznam použitých článků a jiných informací dostupných na webových stránkách Úřadu pro ochranu osobních údajů

Úřad pro ochranu osobních údajů. Seznam druhů operací zpracování (ne)podléhajících požadavku na posouzení vlivu na ochranu osobních údajů. Copyright © 2013 Úřad pro ochranu osobních údajů. [online] Dostupné z https://www.uoou.cz/assets/File.ashx?id_org=200144&id_dokumenty=38940.

Úřad pro ochranu osobních údajů. Nové přístupy a povinnosti: Role ÚOOÚ: Copyright © 2013. Úřad pro ochranu osobních údajů. [online] Dostupné z <https://www.uoou.cz/2-nove-pristupy-a-nbsp-povinnosti/d-27268/p1=4726>.

Úřad pro ochranu osobních údajů. Desatero omylů o GDPR: [online] Copyright © 2013 Úřad pro ochranu osobních údajů. [online] Dostupné z <https://www.uoou.cz/desatero-omylu/ds-4818/p1=4818>.

Seznam dalších použitých internetových zdrojů

WARREN Samuel D, BRANDEIS, Luis D. *The Right to Privacy*, Harvard Law Review, Vol. 4, No. 5., Harvard Law Review Association 1890. [online] Dostupné z https://www.jstor.org/stable/1321160?seq=1#metadata_info_tab_contents.

European Data Protection Supervisor. *The History of the General Data Protection Regulation*. European Data Protection Supervisor. [online] Dostupné z https://edps.europa.eu/data-protection/data-protection/legislation/history-general-data-protection-regulation_en.

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů. *Register for Codes of Conduct, Amendments and Extensions*. European Data Protection Board. [online] Dostupné z https://edpb.europa.eu/our-work-tools/accountability-tools/register-codes-conduct-amendments-and-extensions-art-4011_cs.

Evropský parlament. *Letecká doprava: jednotné evropské nebe*. In: europarl.europa.eu. [online]. Bez data publikace. Bez data aktualizace. Dostupné z <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/133/letecka-doprava-jednotne-evropske-nebe>.

Komise. *Evaluation on the implementation and functioning of the obligation of carriers to communicate passenger data set up by Directive 2004/82*. European Commission Copyright © [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/irregular-migration-return/return-readmission/docs/evaluation_of_the_api_directive_en.pdf.

Komise. PNR: *List of Member States who have decided to apply the Directive (EU) 2016/68*. Migration and Home Affairs. European Commission. [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/home-affairs/news/list-member-states-applying-pnr-directive-intra-eu-flights_en.

Komise. *Proposal for a Regulation on Privacy and Electronic Communications. Digital Single Market*. European Commission. [online] Dostupné z <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/proposal-regulation-privacy-and-electronic-communications>.

Komise. *Adequacy decisions. European Commission*. [online] Dostupné z https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/international-dimension-data-protection/adequacy-decisions_en.

Amadeus IT Group, SA. *Amadeus statement on Data Issue in India*. [online] Dostupné z <https://corporate.amadeus.com/en/newsroom/statement-february-2019>.

Microsoft Corporation. *Internet Explorer Support, Description of Cookies*. [online] Dostupné z <https://support.microsoft.com/cs-cz/help/260971/description-of-cookies>.

Air Asia Limited. *Webové stránky Air Asia Limited*. [online]. Air Asia Limited. Dostupné z <https://www.airasia.com/en/gb>.

Seznam použitých IATA a ICAO zdrojů

IATA. API-PNR World Tracker. In: IATA. [online] Dostupné z https://extranet2.iata.org/sites/facilitation/List/API%20World%20Tracker/API_in_force.aspx po registraci.

IATA. API-PNR World Tracker. In: IATA. [online] Dostupné z https://extranet2.iata.org/sites/facilitation/List/PNR%20World%20Tracker/PNR_in_force.aspx po registraci.

IATA. *Standard Ground Handling Agreement, Swissport International Ltd. Global Cargo and Aircraft Ground Handling*. In: SWISSPORT [online] Dostupné z https://www.swissport.com/fileadmin/downloads/publications/190327_SP-18-C2177_GH_Agreement_Gesamt-PDF_sse_RZ.pdf.

ICAO. *Annual Report 2018: The World of Air Transport in 2018*. In: ICAO. [online] 2019 Dostupné z <https://www.icao.int/annual-report-2018/Pages/the-world-of-air-transport-in-2018.aspx>.

ICAO. *Member states*. In: icao.int. [online]. Bez data publikace. 13. 4. 2019. [cit. 27.01.2020]. Dostupné z <https://www.icao.int/MemberStates/Member%20States.English.pdf>.

Seznam použitých právních předpisů

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů, částka 1/1992, 28. 12. 1993, s. 1—16.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů, částka 1/1992, 28. 12. 1992, s. 17—23.

Úmluva č. 115/2001 Sb. m. s. o ochraně osob se zřetelem na automatizované zpracování osobních údajů ze dne 28. 1. 1981.

Úmluva č. 209/1992 Sb. m. s. o ochraně lidských práv a základních svobod ze dne 4. 11. 1950.

Dohoda č. 147/1947 Sb. m. s., Úmluva o civilním letectví ze dne 7. 12. 1944.

Úmluva č. 123/2003 Sb. m. s., Úmluva o sjednocení některých pravidel v mezinárodní letecké přepravě (Montrealská úmluva) ze dne 28. 5. 1999.

Úmluva č. 70/1962 Sb. m. s., Úmluva o Antarktidě ze dne 1. 12. 1952.

Smlouva o EU a Smlouva o fungování EU, konsolidované znění, Úř. věst. C 326, 26. 10. 2012, s. 1—390.

Smlouva o založení evropského společenství ve znění Smlouvy z Nice ze dne 26. 2. 2001, Úř. věst. C 80, 10. 3. 2001, s. 1—87.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů), Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 1—88.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1139 ze dne 4. července 2018 o společných pravidlech v oblasti civilního letectví a o zřízení Agentury Evropské unie pro bezpečnost letectví, kterým se mění nařízení (ES) č. 2111/2005, (ES) č. 1008/2008, (EU) č. 996/2010, (EU) č. 376/2014 a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/30/EU a 2014/53/EU a kterým se zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 552/2004 a (ES) č. 216/2008 a nařízení Rady (EHS) č. 3922/91 Úř. věst. L 212, 22. 8. 2018, s. 1—128.

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) 80/2009 ze dne 14. ledna 2009 o kodexu chování pro používání počítačových rezervačních systémů a o zrušení Rady (EHS) č. 2299/89), Úř. věst. L 35, 4. 2. 2009, s. 47—55.

Nařízení Komise (EU) 1178/2011 ze dne 3. listopadu 2011, kterým se stanoví technické požadavky a správní postupy týkající se posádek v civilním letectví podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008), Úř. věst. L 311, 25. 11. 2011, s. 1—193.

Nařízení Evropského parlamentu a rady (ES) č. 2004/261 ze dne 11. 2. 2004, kterým se stanoví technické požadavky a správní postupy týkající se posádek v civilním letectví podle nařízení Evropského parlamentu a Rady, Úř. věst. L 46, 17. 2. 2004, s. 1—8.

Nařízení Komise (EU) 965/2012 ze dne 5. října, kterým se stanoví technické požadavky a správní postupy týkající se letového provozu podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 216/2008, Úř. věst. L 296, 25. 10. 2012, s. 1—148.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 549/2004 ze dne 10. března 2004, kterým se stanoví rámec pro vytvoření jednotného evropského nebe, Úř. věst. L 96, 31. 3. 2004, s. 1—9.

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 550/2004 ze dne 10. března 2004, o poskytování letových navigačních služeb v jednotném evropském nebi, Úř. věst. L 96, 31. 3. 2004, s. 10—19.

Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) č. 551/2004 ze dne 10. března 2004 o organizaci a užívání vzdušného prostoru v jednotném evropském nebi Úř. věst. L 96, 31. 3. 2004, s. 20—25.

Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/947 ze dne 24. května 2019 o pravidlech a postupech pro provoz bezpilotních letadel, Úř. věst. L 152, 11. 6. 2019, s. 45—71.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23. 11. 1995, s. 31—50.

Směrnice Rady (ES) 2004/82 ze dne 29. dubna 2004 o povinnosti leteckých dopravců sdělovat osobní údaje cestujících, Úř. věst. L 261, 6. 8. 2004, s. 24—27.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických činů a závažné trestné činnosti, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 132—149.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích), Úř. věst. L 201, 31. 7. 2002, s. 37—47.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/680 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů příslušnými orgány za účelem prevence, vyšetřování, odhalování či stíhání trestných činů nebo výkonu trestů, o volném pohybu těchto údajů a o zrušení rámcového rozhodnutí Rady 2008/977/SVV, Úř. věst. L 119, 4. 5. 2016, s. 89—131.

Rozhodnutí Komise ze dne 6. září 2005 o odpovídající ochraně osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Agentuře kanadské pohraniční služby, Úř. věst. L 91, 29. 3. 2006, s. 49—60.

Rozhodnutí Komise ze dne 15. června. 2001 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, Úř. věst. L 181, 4. 7. 2001, s. 19—31.

2004/915/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 27. prosince 2004, kterým se mění rozhodnutí 2001/497/ES, pokud jde o zavedení alternativního souboru standardních smluvních doložek pro předávání osobních údajů do třetích zemí, Úř. věst. L 385, 29. 12. 2004, s. 74—84.

2010/87/: Rozhodnutí Komise ze dne 5. 2. 2010 o standardních smluvních doložkách pro předávání osobních údajů zpracovatelům usazeným ve třetích zemích podle směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES, Úř. věst. L 39, 12. 2. 2010, s. 5—18.

2004/535/ES: Rozhodnutí Komise ze dne 14. května 2004 o odpovídající úrovni ochrany osobních údajů obsažených v záznamech o knihování cestujících v letecké dopravě, které se předávají Úřadu USA pro cla a ochranu hranic, Úř. věst. L 235, 6. 7. 2004, s. 11—24.

2004/496/ES: Rozhodnutí Rady ze dne 17. května 2004 o uzavření dohody mezi Evropským společenstvím a USA o zpracování a předávání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) Úřadu pro cla a ochranu hranic ministerstva vnitřní bezpečnosti USA, Úř. věst. L 183, 20. 5. 2004, s. 83—84.

Dohoda mezi EU a USA o zpracovávání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) leteckými dopravci a o jejich předávání Ministerstvu vnitřní bezpečnosti USA, Úř. věst. L 204, 4. 8. 2007, s. 18—25.

Dohoda mezi USA a EU o využívání jmenné evidence cestujících a o jejím předávání Ministerstvu vnitřní bezpečnosti USA, Úř. věst. L 215, 11. 8. 2012, s. 5—14.

Dohoda mezi Evropským společenstvím a vládou Kanady o zpracovávání údajů API/PNR, Úř. věst. L 82, 21. 3. 2006, s. 14—19.

Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, částka 47/2019, 24. 4. 2019 s. 890—911.

Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, částka 32/2000, 25. 4. 2000, s. 1521—1532.

Zákon č. 370/2017 Sb., o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů, částka 129/17, 13. 11. 2017, s. 3970—4053.

Zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech ve znění pozdějších předpisů, částka 107/1999, 27. 12. 1999, s. 7458—7467.

Zákon č. 90/2012 Sb. o obchodních korporacích, ve znění pozdějších předpisů, částka 34/2012, 22. 3. 2012, s. 1370—1482.

Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů, částka 84/2006, 7. 6. 2006, s. 3146—3241.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, částka 56/1963, 17. 12. 1963, s. 383—428.

Zákon č. 49/1997 Sb. zákon o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, částka 17/1997, 28. 3. 1997, s. 1266—1286.

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, částka 87/1991, 15. 11. 1991, s. 2122—2160.

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů, částka 106/1999, 23. 12. 1999, s. 7406—7447.

Zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, částka 78/2004, 23. 4. 2004, s. 4946—5010.

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů, částka 131/2011, 8. 12. 2011, s. 4730—4801.

Nařízení Ministerstva dopravy Ruské federace ze dne 19. června 2012 č. 243 (Приказ Минтранса России от 19.07.2012 N 243 (ред. от 05.09.2014) Об утверждении Порядка формирования и ведения автоматизированных централизованных баз персональных данных о пассажирах и персонале (экипаже) транспортных средств, а также предоставления содержащихся в них данных).

Seznam použité judikatury

Rozsudek SDEU ze dne 13. 5. 2014, C-131/12 ve věci *Google Spain SL, Google Inc. proti Agencia Espanola de Protección de Datos*, ECLI:EU:C:2014:317.

Rozsudek SDEU ze dne 20. května 2003, ve spojených věcech C-465/00, C-38/01 a C139/01 *Österreichischer Rundfunk a další*, ECLI:EU:C:2003:294.

Rozsudek SDEU ze dne 1. 10. 2019, C-673/17 ve věci v řízení o předběžné otázce SDEU *Bundesverband der Verbraucherzentralen und Verbraucherverbände – Verbraucherzentrale Bundesverband eV proti Planet49 GmbH*, ECLI:EU:C:2019:801.

Rozsudek SDEU v řízení o předběžné otázce SDEU ze dne 1. října 2015, C-230/14, ve věci *Weltimmo, s.r.o. proti Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság*, ECLI:EU:C:2015:639.

Rozsudek SDEU v řízení o předběžné otázce SDEU ze dne 6. 11. 2015, ve věci C-362/14 *Maximilian Schrems v. Data Protection Commissioner*, ECLI:EU:C:2015:650.

Rozsudek SDEU ze dne 11. července 2019, v řízení o předběžné otázce SDEU ve věci C-502/18 *Suchopár a ostatní proti České aerolinie a.s.*, ECLI:EU:C:2019:604.

Rozsudek SDEU ze dne 9. 3. 2010, C-518/07 ve věci, *European Commission vs. Federal Republic of Germany*, ECLI:EU:C:2010:125.

Rozsudek SDEU ze dne 19. listopadu 2009, ve spojených věcech C-402/07 a 432/07 ve věci *Christopher Sturgeon a ostatní proti Air France SA*, ECLI:EU:C:2009:716.

Rozsudek SDEU ze dne 5. února 1963, ve věci 26/62 *N.V. Algemene Transport – en Expeditie Onderneming van Gend & Loos proti Nederlandse administratie der belastingen*, ECLI:EU:C:1963:1.

Rozsudek SDEU ze dne 30. května 2006, ve spojených věcech C-317/04 a C-318/04 *Evropský parlament proti Radě Evropské unie a proti Komisi Evropských společenství*, ECLI:EU:C:2006:346.

Posudek SDEU 1/15 ze dne 26. července 2017, ve věci *Návrhu dohody mezi Kanadou a Evropskou unií – Předávání údajů jmenné evidence cestujících v letecké dopravě z Unie do Kanady – Náležitý právní základ – Článek 16 odst. 2, čl. 82 odst. 1 druhý pododstavec písm. d) a čl. 87 odst. 2 písm. a) SFEU – Slučitelnost s články 7 a 8 a s čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie*, ECLI:EU:C2017:592.

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 20. srpna 2019, ve věci 16 Co 141/2016 *Suchopár a ostatní proti České aerolinie a.s.*

Rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 7. 12. 2017, ve věci 11 A 152/2015 *ČSAD Karviná a.s. proti Úřadu pro ochranu osobních údajů.*

Seznam ostatních zdrojů

PRŮŠA Jiří a kolektiv, *Letecká doprava*, Univerzita Hradec Králové, Fakulta informatiky a managementu, 2002. 89 s.

CURIA. Soudní dvůr Evropské unie. [online]. Dostupné z https://curia.europa.eu/jcms/jcms/j_6/cs/.

Seznam použitých zkratk

API směrnice	Směrnice Rady 2004/82/ES ze dne 29. dubna 2004 o povinnostech leteckých dopravců sdělovat údaje o cestujících
EU	Evropská unie
E-směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (ES) 58/2002 ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích)
GDPR	Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů)
GDS	Global Distribution Systems
GDS nařízení	Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (ES) 80/2009 ze dne 14. ledna 2009 o kodexu chování pro používání počítačových rezervačních systémů a o zrušení Rady (EHS) č. 2299/89

ICAO	International Civil Aviation Organisation
Chicagská úmluva	Úmluva o mezinárodním civilním letectví podepsaná dne 7. 12. 1944
IAPP	International Association of Privacy Professional
IATA	International Air Transport Association
Komise	Evropská komise
Listina	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů
Montrealská úmluva	Úmluva o sjednocení některých pravidel o mezinárodní letecké přepravě podepsaná v Montrealu 28. května 1999
Narizení 261	Narizení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 11. února 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje narizení (EHS) č. 295/91
OSN	Organizace spojených národů
PNR směrnice	Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/681 ze dne 27. dubna 2016 o používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR) pro prevenci, odhalování, vyšetřování a stíhání teroristických trestných činů a závažné trestné činnosti
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
SEU	Smlouva o EU
SFEU	Smlouva o fungování EU
Směrnice o ochraně osobních údajů	Směrnice Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů
USA	Spojené státy americké
ZCL	Zákon č. 49/1997 Sb., o civilním letectví a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ve znění pozdějších předpisů

ZDPH	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů
ZOOÚ	Zákon č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů
ZZOÚ	Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů
ŽZ	Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů

Abstrakt

Ochrana osobních údajů se zaměřením na jejich zpracování a ochranu v civilním letectví

Tato diplomová práce se zaměřuje na problematiku právní úpravy ochrany osobních údajů EU, přičemž se pokouší tuto problematiku reflektovat v rovině civilního letectví s důrazem na obchodní leteckou dopravu. Právě v rámci obchodní letecké dopravy totiž dochází v civilním letectví ke zpracování největšího množství osobních údajů a k nejvyššímu počtu operací prováděných s osobními údaji. Cílem diplomové práce je především popsat jednotlivá zpracování osobních údajů v civilním letectví a zhodnotit, zda GDPR představuje pro letecké dopravce a civilní letectví nepřekonatelnou právní překážku pro provozování dané činnosti, nebo se jedná pouze o další komplikovaný právní předpis, ke kterému musí přihlížet letečtí dopravci a další subjekty pohybující se v civilním letectví.

První kapitola diplomové práce se stručně věnuje historii ochrany osobních údajů, resp. uvádí některé její historické a současné prameny právní úpravy. Následně první kapitola představuje některé právní instituty ochrany osobních údajů a upozorňuje na kontinuitu a diskontinuitu GDPR s předchozí právní úpravou.

Druhá kapitola diplomové práce stručně seznamuje s problematikou právní úpravy civilního letectví a popisuje vztahy mezi touto právní úpravou a GDPR.

Následující kapitoly se zaměřují na vlastní aplikaci právní úpravy ochrany osobních údajů do civilního letectví, přičemž s ohledem na objem zpracovávaných osobních údajů je kladen důraz především na jejich zpracování v obchodní letecké dopravě. Diplomová práce analyzuje a popisuje kromě jednotlivých zpracování osobních údajů rovněž vztahy a postavení jednotlivých subjektů, které provádějí zpracování. Zabývá se také specifiky zpracování osobních údajů v obchodní letecké dopravě, které spočívají mj. v předávání osobních údajů do třetích zemí, o nichž v mnohých případech nebylo rozhodnuto Komisí o tom, že poskytují adekvátní úroveň ochrany osobních údajů. Rovněž upozorňuje na faktické důsledky extraterritoriality GDPR v obchodní letecké dopravě. Dále stručně seznamuje s problematikou ochrany osobních údajů při provozování bezpilotních letadel.

Závěr diplomové práce hodnotí některá pozitiva a některé nedostatky současné právní úpravy, a to jak z hlediska obecného, tak i z hlediska zpracování a ochrany osobních údajů v civilním letectví. Taktéž hodnotí, zda je s přihlédnutím k současnému stavu techniky pro leteckého dopravce možné docílit souladu s GDPR a vyzdvihuje některé kroky, které jsou klíčové pro jeho dosažení.

Klíčová slova:

Ochrana osobních údajů

Zpracování osobních údajů

Civilní letectví

Obchodní letecká doprava

Bezpilotní letadla

Abstract

Personal Data Protection with Focus on Processing and Protection in Civil Aviation

This diploma thesis focuses on the matter of EU legal regulation of personal data protection and reflects it in the field of civil aviation with focus on commercial air transport, as commercial air transport is at this moment the area of civil aviation where most of the personal data processing and operations with them are made. The goals of this diploma thesis are mainly to describe respective personal data processing in civil aviation and finding out whether GDPR represents an insurmountable legal obstacle for air carriers and civil aviation to operate or whether it is just another complicated act of legislation that air carriers and other entities in civil aviation must reflect.

The first chapter of the thesis briefly introduces the history of personal data protection while presenting some of its past and current sources of legislation. Moreover, the first chapter introduces certain legal institutes of current EU personal data protection legislation and draws attention to the continuity and discontinuity of GDPR with the previous one.

The second chapter of the thesis provides a short introduction to the topic of civil aviation legislation and describes the relationship between this legislation and GDPR.

The following chapters focus on the actual application of GDPR to the field of civil aviation, while taking in to account the volume of processed personal data, the emphasis is placed primarily on their processing in commercial air transport. In addition to individual processing of personal data in civil aviation, the diploma thesis analyzes and describes, the relationships existing among individual entities that perform it. It also addresses the specifics of the processing of personal data in commercial air transport, which among others, include the transfers of personal data to third countries, that in many cases have not been found out by the Commission as those that provide an adequate level of personal data protection. It also draws attention to the factual consequences of the extraterritoriality of GDPR in commercial air transport. It also briefly introduces the issue of personal data protection in the operation of unmanned aircraft.

The conclusion of the diploma thesis evaluates certain positives and shortcomings of the current legislation in general terms and in terms of processing and protection of personal data in civil aviation as well. It also assesses whether it is possible for the air carriers to comply with the GDPR, taking into account the current state of the art and it highlights certain steps that are essential to achieve it.

Key words:

Personal Data Protection

Personal Data Processing

Civil Aviation

Commercial Air Transport

Unmanned Aircrafts